

ΕΚΛΟΓΗ

ΑΠΟ ΤΑ ΔΗΜΟΣΙΕΥΜΑΤΑ ΟΛΟΥ ΤΟΥ ΚΟΣΜΟΥ

ΤΟΜΟΣ Ε'

ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΣ 1949

ΑΡΙΘΜΟΣ 12

Ίστορική ανάγκη	Charles Morgan	1257
Ὁ ἄνθρωπος πού ἔκοβε πέτρες	«Multatuli»	1264
Σκέψεις γύρω ἀπὸ τὴ μοντέρνα μουσικὴ «Revue de la Méditerranée», «The New Statesman»		1266
Προβλήματα παιδικῆς ψυχολογίας «The Housewife», Λονδίνο		1273
Ἐπιστολαί: Ἀπὸ Νικοπόλεως εἰς Ὀλυμπίαν Δημ. Βικέλας Δώδεκα ὥρες στὸ Γιβραλτάρ		1276
«The Chamber's Journal», Λονδίνο		1282
Ἡ χρυσομυκίνη . «The Scientific American», Ν. Ὑόρκη		1290
Οἱ τρεῖς λειτουργίαι τῶν Χριστουγέννων Alph. Daudet Ράλφ Μπάντις, ὁ νέγρος εἰρηνοποιὸς «Elseviers Weekblad», Ἀμστερδαμ		1293
Ἡ Παναγία καὶ τὸ Θεῖον Βρέφος		1300
Ἀθηναϊκὴ δημοκρατία	Prof. R. Meiggs	1304
Ποιὲς εἶναι οἱ φιλοδοξίες τῆς νεολαίας «Ladies Home Journal», Φιλαδέλφεια		1310
Βασιλικὴ παιδεία	Rex Warner	1315
Γιατί κρύβετε τὸ πρόσωπό σας; «The Leader Magazine»		1319
Σχέδια γιὰ μιὰ πανεπιστημιακὴ πόλη «L'Illustrazione Italiana»		1325
W. Churchill: «The Second World War, vol. II: Their Finest Hour»	Sir Duff Cooper	1328
Ἡ μαγεία τοῦ τσίρκου	Serge	1330
Πῶς πρέπει νὰ κάθεστε «Vecko Journalen», Στοκχόλμη		1333
Τὰ ἀγαθὰ τῆς ἡσυχίας	Ἀπαντήσεις ἀναγνωστῶν	1342
		1345

Η ΠΡΟΣΕΥΧΗ ΤΟΥ ΤΑΠΕΙΝΟΥ

Κύριε, σὰν ἦρθεν ἡ βραδιά σοῦ λέω τὴν προσευχή μου.
Ἄλλη ψυχὴ δὲν ἔβλαψα στὸν κόσμον ἀπ' τὴν δική μου.
Ἐκεῖνοι ποὺ μὲ πλήγωσαν ἦταν ἀγαπημένοι.
Τὴν πίκρα μου τὴ βάστηξα. Μοῦ δίνεις καὶ τὴν ξένη.

Μ' ἀπαρνηθῆκαν οἱ χαρές. Δὲν τίς γυρεύω πίσω.
Προσμένω τὰ χειρότερα. Εἶν' ἁμαρτία νὰ ἐλπίσω.
Σὰν εὐτυχία τὴν ἀγαπῶ τῆς νύχτας τὴ φοβέρα.
Στὴν πόρτα μου ἄλλος δὲν χτυπᾷ κανεὶς ἀπ' τὸν ἀγέρα.

Δὲν ἔχω δόξα. Εἶναι ἥσυχα τὰ ἔργα ποὺ ἔχω πράξει.
Ἄκουσα τὴ γλυκιὰ βροχή, τὴ δύση ἔχω κοιτάξει.
Ἐδῶκα στὰ παιδιά χαρές, σὲ σκύλους λίγο χάδι.
Ζευγάδες καλησπέρια ποὺ γύριζαν τὸ βράδυ.

Τώρα δὲν ἔχω τίποτα νὰ διώξω ἢ νὰ κρατήσω.
Δὲν περιμένω ἀνταμοιβή. Πολύ 'ναι τέτοια ἐλπίδα.
Εὐδόκησε ν' ἀφανιστῶ, χωρὶς νὰ ξαναζήσω.
Σ' εὐχαριστῶ γιὰ τὰ βουνὰ καὶ γιὰ τοὺς κάμπους ποὺ εἶδα.

Ζ. ΠΑΠΑΝΤΩΝΙΟΥ

Η «ΕΚΛΟΓΗ»

ἐκδίδεται σὲ συνεργασία
μὲ τὰ παρακάτω περιοδικά :

ÉCHO — Revue Internationale (Γαλλία).
INTERNATIONAL ÉCHO (Ὑλλανδία, Βέλγιο).
NEUE AUSLESE (Γερμανία, Αυστρία).
ECO DEL MONDO (Ἰταλία).
WEN CHIEN: Καθρέπτης (Κίνα).
WITYA: Γνώση (Σιάν). — ANGIN BARAT (Ἰνδονησία).

ΤΟΜΟΣ Ε'

ΕΚΛΟΓΗ

ΑΡΙΘΜΟΣ 12

Δ Ε Κ Ε Μ Β Ρ Ι Ο Υ 1949

ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΗΠΕΙΡΩΤΙΚΩΝ ΜΕΛΕΤΩΝ
ΚΟΣΜΗΤΕΙΑ
ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗΣ ΑΡΧΕΙΟΥ ΚΑΙ ΕΚΔΟΣΕΩΝ
ΔΩΡΕΑ 1 Τέχνη 2
ΗΜΕΡΟΜ. 16.8.85
ΑΡΙΘ. 36005

ΙΣΤΟΡΙΚΗ ΑΝΑΓΚΗ

Τοῦ CHARLES MORGAN

Ἡ «Ἐκλογὴ» ἔχει τὴν τιμὴ νὰ δημοσιεύῃ τὸ παρακάτω ἄρθρον τοῦ κ. Τσαρλς Μόργκαν, γραμμένο εἰδικὰ γι' αὐτήν. Τὰ ἔργα τοῦ κ. Μόργκαν — μυθιστορήματα, θεατρικὰ ἔργα καὶ δοκίμια — ἔχουν μεταφραστῇ σὲ δεκαπέντε γλώσσες. Πρώην ἀξιωματικὸς τοῦ ναυτικοῦ, μὲ δεκαπενταετὴ ὑπηρεσία στοὺς «Ταῖμς», εἶναι σήμερα διπλωματούχος τῆς Ὁξφόρδης καὶ ἐπιτιμος διδάκτωρ τῶν Πανεπιστημίων τοῦ Ἀγίου Ἀνδρέα, τοῦ Καν καὶ τῆς Τουλούζης. Ἐχει τιμηθῇ μὲ τὸ παράσημο τῆς Λεγεώνας τῆς Τιμῆς καὶ, ἐκτός ἀπὸ τὸν Ρίντναρντ Κίπλινγκ, εἶναι ὁ μόνος Ἀγγλὸς μυθιστοριογράφος μέλος τοῦ Institut de France.

ἔχουμε γιὰ μυθιστοριογράφο καὶ σήμερα μᾶς λέει ἄλλα πράγματα· καταπιάνεται μὲ ἓνα θέμα ποὺ ἀφορᾷ τὴν πολιτικὴ καὶ προσωπικὴ μας ζωὴ· θὰ ἔπρεπε λοιπὸν νὰ ξέραμε τὴ στάση του σὲ ὁρισμένα βασικὰ ζητήματα, θὰ προσπαθήσω νὰ ἀπαντήσω μὲ ἐξαιρετικὴ συντομία στὰ ἐρωτήματα ποὺ θεωρῶ πρὶ ἐνδιαφέροντα γιὰ τὸν ἀναγνώστη.

Πρώτα-πρώτα δὲν εἶμαι καθολικὸς, πιστεύω ὅμως πὼς ὅλοι μας εἴμαστε πλάσματα τοῦ Θεοῦ καὶ ὅτι, ἂν θεωροῦμε τὸν ἑαυτό μας ἄψυχη οἰκονομικὴ μονάδα, πέφτουμε ἔξω. Τὸ κράτος εἶναι ἓνας ἐφήμερος οργανισμὸς ποὺ ἀγγίζει ἐπιφανειακὰ τὴ ζωὴ μας. Ἀπὸ καμιά φιλοσοφικὴ ἀποψη δὲν ἀποτελεῖ πραγματικότητα. Ἡ ἔσχατη ἀλήθεια εἶναι ὁ Θεὸς, μέσα καὶ πίσω ἀπὸ κάθε φαινόμε-

Ἄν ἔγραφα αὐτὸ τὸ ἄρθρον μόνο γιὰ τοὺς συμπατριῶτες μου, ἀσφαλῶς δὲν θὰ εἶχα λόγο νὰ τὸ προλογίσω. Μιὰ ὅμως καὶ πρόκειται νὰ διαβαστῇ ἀπὸ ἀνθρώπους διαφόρων ἐθνικότητων, ποὺ μὲ τὸ δίκιο τους θὰ ποῦν: «αὐτὸν τὸν ἄνθρωπο τὸν

νο. Αὐτὴ εἶναι ἡ θρησκευτικὴ μου ρίζα.

Χρέος τοῦ καλλιτέχνη δὲν νομίζω ὅτι εἶναι νὰ πείσῃ ἢ νὰ διδάξῃ τοὺς ἀνθρώπους, μὰ νὰ τοὺς δώσῃ τὴ δύναμιν νὰ πλάθουν καὶ νὰ ξαναπλάθουν μέσα στὸ νοῦ τους τὴν ἴδια τους τὴν πείρα, ὥστε νὰ ἀποκοτῶν διαρκῶς μεγαλύτερη συνείδηση τῆς Ἀλήθειας ποὺ βρίσκεται πίσω ἀπὸ τὰ φαινόμενα. Τὸ κέντρο ἐνὸς κινούμενου τροχοῦ μένει ἀκίνητο. Τὰ βάρη τῆς ἀνήσυχης θάλασσας μένουν σιωπηλά. Χρέος τοῦ καλλιτέχνη εἶναι νὰ εἰσδύσῃ στὸ κέντρο καὶ στὴ σιωπὴ καὶ νὰ πῇ στοὺς ἀνθρώπους τί εἶδε ἐκεῖ, καὶ νὰ τοὺς ἀφήσῃ νὰ ξαναμεταφράσουν τὰ λόγια του στὴ δική τους γλώσσα. Δὲν τοὺς διδάσκει τί νὰ ἀγαποῦν. Ἀποδεικνύει τὴ φύσιν τῆς ἀγάπης. Ὁ ἴδιος, δὲν εἶναι τίποτε. Ἄν γίνῃ δοῦλος ἐνὸς κόμματος, τότε γίνεται χειρότερος ἀπὸ τίποτε καὶ αὐτομάτως καταντᾷ ἀγύρτης καὶ ψεύτης. Ὁ καλλιτέχνης τόσο πιὸ μεγάλος εἶναι, ὅσο περισσότερο κατορθώνῃ νὰ ἀνοίγῃ τὰ μάτια τοῦ πνεύματος τῶν ἀνθρώπων. Αὐτὴ εἶναι ἡ καλλιτεχνικὴ μου ρίζα.

Συνέπεια αὐτῶν τῶν δύο, εἶναι ὅτι ἀντιτίθεμαι βαθύτατα στὸν κομμουνισμό, ὅπως καὶ στὸν ναζισμό: πρόκειται γιὰ δύο ὄψεις ἐνὸς καὶ τοῦ αὐτοῦ κακοῦ. Δὲν εἶμαι ὁμως φανατικὸς δημοκράτης. Ἐνῶ πιστεύω πὼς ἡ περιωρισμένη δημοκρατία εἶναι γιὰ τοὺς πολιτισμένους ἀνθρώπους ἡ ἀποδοτικώτερη μορφή πο-

λιτεύματος καὶ συγχρόνως αὐτὴ ποὺ ἔχει τὶς περισσότερες πιθανότητες νὰ ἀποτρέψῃ τὴν τυραννίδα, ὅπως ὁ Ἀριστοτέλης, πιστεύω καὶ γώ, πὼς ἡ ἀπεριόριστη δημοκρατία μπορεῖ εὐκόλα νὰ γίνῃ αὐθαίρετη καὶ τυραννική. Δὲν εἶμαι ὑπὲρ τῆς ἰσότητος. Πιστεύω στὸν Νόμον ποὺ διατηρεῖται μὲ τὸ Σύνταγμα, τὸ ὁποῖο ἐλέγχει τὴ δύναμιν τῆς προσωρινῆς πλειοψηφίας. Ἀντιπαθῶ τοὺς νόμους ποὺ γίνονται μὲ διατάγματα, ἀκόμη καὶ ἂν τὰ διατάγματα αὐτὰ προέρχονται ἀπὸ ὑπουργοὺς ποὺ θεωροῦν τὸν ἑαυτό τους δημοκρατικό. Ἀντιτίθεμαι σὲ κάθε εἶδους ἀπεριόριστη κυβέρνηση, σὲ κάθε κυβέρνηση ποὺ ἔχει τὴν ἀλαζονείαν νὰ θεωρῇ ὅτι αὐτὴ ἡ ἴδια ἢ οἱ θεωρίες ποὺ ἀντιπροσωπεύει βρίσκονται πάνω ἀπὸ τὸ καλὸ τοῦ συνόλου τοῦ λαοῦ. Λέγοντες σύνολο ἐννοῶ καὶ τὴ μειοψηφία καὶ τὴν πλειοψηφία καὶ τὰ παιδιὰ μας καὶ τὰ ἐγγόνια μας καὶ μᾶς τοὺς ἰδίους. Σκοπὸς μιᾶς κυβερνήσεως δὲν εἶναι νὰ προάγῃ τὰ συμφέροντα μιᾶς τάξεως ἢ μιᾶς μειονότητας, ἀλλὰ νὰ δίνῃ σὲ ὅλους τοὺς ἀνθρώπους τὴ δυνατότητα νὰ ζοῦν σὰν ἰδιῶτες εἰρηνικά, ἐλεύθεροι νὰ ἀσκοῦν τὰ ἀγαθοποιὰ τους ἔργα. Γι' αὐτὸ εἶμαι ὑπὲρ τῆς ποικιλίας. Ἀπεχθάνομαι τὴ γραφειοκρατία, τὸν συγκεντρωτισμό, τὴν ὁμοιομορφία. Ἡ καλύτερη κυβέρνηση εἶναι ἐκείνη τῆς ὁποίας τὴν ὑπαρξὴν μποροῦμε νὰ ξεχνᾶμε, ὥς τὴν ὥρα ποὺ τὴν καλοῦμε νὰ προστατεῦσῃ τὶς ἐλευ-

θερίες μας. Αὐτὴ εἶναι ἡ πολιτικὴ μου ρίζα.

Καὶ ἐπειδὴ πιστεύω πὼς οἱ θρησκευτικὲς, καλλιτεχνικὲς καὶ πολιτικὲς μου ρίζες βρίσκονται βαθειὰ μέσα στὴ γῆ τῆς Ἀντικῆς Εὐρώπης καὶ ὅτι ἡ γῆ αὐτὴ τῆς Εὐρώπης ἀπειλεῖται ἀπὸ δηλητήρια ποὺ προέρχονται ἀπ' αὐτὴ τὴν ἴδια, καὶ ἀπὸ σκοτεινὲς δυνάμεις ποὺ ἔρχονται ἀπ' ἔξω, γι' αὐτὸ ἀκριβῶς γράφω αὐτὸ τὸ ἄρθρο.

Καθὼς ἔρχονται τὰ Χριστούγεννα καὶ πλησιάζει ἡ Πρωτοχρονιά, οἱ ἄνθρωποι, πιὸ πολὺ ἀπὸ κάθε τι ἄλλο, ζητοῦν νὰ βροῦν λόγους γιὰ νὰ προσβλέπουν μὲ περισσότερες ἐλπίδες στὸ μέλλον. Ἀπὸ ὀρισμένους ἀπόψεις οἱ λόγοι αὐτοὶ εἶναι πιὸ πολλοὶ ἀπὸ ὅ,τι ἦταν δεκαπέντε χρόνια πρίν.

Ὁ πρῶτος λόγος εἶναι ὅτι τὰ ἔθνη τῆς Δύσεως κατανοοῦν τὸν κίνδυνον ποὺ τὰ ἀπειλεῖ περισσότερο ἀπὸ ἄλλοτε. Τὸ 1934, ὅταν τελικῶς ἐπέσθηκα ὅτι οἱ Ναζὶ εἶχαν σκοπὸ νὰ κάνουν τὸν πόλεμον, ὅτι δὲν ἐννοοῦσαν νὰ συμβιβαστοῦν μὲ καμμία παράχωρησι καὶ ὅτι μόνο ἡ ἐνοπλὴ δύναμιν μποροῦσε νὰ τοὺς ἀποτρέψῃ, ἀνῆκα σὲ μιὰ μικρὴ μειοψηφία. Σήμερα, μπροστὰ σὲ παρόμοια ἀπειλή, ἡ Ἀμερικὴ, ἡ Βρεταννικὴ Κοινοπολιτεία καὶ ἡ ἐλεύθερη Εὐρώπη ξύπνησαν καὶ ἔλαβαν ἰσχυρά, ἂν καὶ ἐλλειπῇ ἀκόμη, μέτρα γιὰ τὴν ἄμυνά τους. Κανείς δὲν πιστεύει γιὰ τὴ Ρωσία—κάτι ποὺ πολλοὶ πίστευαν

κάποτε γιὰ τὴ Γερμανία— πὼς ἔχει ἕνα δίκαιο παράπονον καὶ πὼς ὅταν λείψῃ αὐτὸ θὰ ἐξασφαλιστῇ ἡ εἰρήνη τοῦ κόσμου. Κανείς δὲν πιστεύει ὅτι ἂν ἐμεῖς ἀφοπλισθοῦμε θὰ πεισθῇ καὶ ἐκείνη νὰ ἀφοπλισθῇ. Ἡ μεγάλη ἐλπίδα τοῦ Ρούζβελτ, ὅτι θὰ μπορούσαμε νὰ συνεργαστοῦμε μὲ τὴ Ρωσία, ἔσβυσε μὲ τὴν διαρκῆ ἄρνησιν τῆς Ρωσίας. Ὑπῆρχε ἐποχὴ ποὺ οἱ σοσιαλιστὲς τῆς Μεγ. Βρεταννίας καὶ ἄλλων χωρῶν πίστευαν πὼς, ἐπειδὴ ἀποτελοῦσαν τὴν ἀριστερὴν παράταξιν τῆς χώρας τους, ἦταν καὶ οἱ ἀρμόδιοι νὰ πραγματοποιήσουν τὴ συμφωνία μὲ τὴ Μόσχα· ἡ Μόσχα ὁμως τοὺς ἀπώθησε, τοὺς πρόσβαλε, καί, ὅταν μπόρεσε, τοὺς κατεδίωξε. Σήμερα ἡ πολιτικὴ μιᾶς σοσιαλιστικῆς Κυβερνήσεως στὴ Μεγ. Βρεταννία εἶναι ἐθνικὴ πολιτικὴ, ποὺ κατ' ἀρχὴν ἔχει καὶ τὴν ὑποστήριξιν τῶν Συντηρητικῶν. Μόνο ἕνα παρακλάδι τῶν Σοσιαλιστῶν, ποὺ ἔχουν τὸ ἕνα πόδι στὸ κομμουνιστικὸ στρατόπεδον κλίνουν πρὸς τὸ μέρος τῆς Ρωσίας.

Ἔτσι, ἐνῶ ἀπὸ τὸ 1934 ὡς τὸ 1939 ὅλα τὰ κόμματα, ἐκτὸς ἀπὸ μερικὰ, φλυαροῦσαν συνεχῶς περὶ εἰρήνης χωρὶς εἰρήνην νὰ ὑπάρχῃ πούθενά, σήμερα ἔχουν γίνῃ μερικὰ οὐσιαστικὰ βήματα πρὸς τὴν ἐξασφάλισίν της. Αἱγοὶ εἶναι αὐτοὶ ποὺ ἔχουν σοβαρὰς ἀμφιβολίας ὅτι, ἂν ἡ Ρωσία δὲν κατορθώσῃ νὰ ὑπερισχύσῃ στὶς γειτονικὰς της χώρας μὲ ὑποχθόνια μέσα, θὰ ἀγωνιστῇ στὴν Ἀνατο-

λή, στη Μέση Ανατολή, ή στη Δύση, όπου νομίζει ότι έχει πιθανότητες να κερδίσει. Το ότι το ξέρουμε αυτό, είναι μεγάλο κέρδος. Η Δύση δεν είναι τυφλωμένη από την αισθηματικότητα που την έκανε κάποτε λεία της Γερμανίας. Η συνθήκη του Ατλαντικού και των Βρυξελλών, αν υπήρχαν πριν από το 1939 και αν υποστηρίζονταν ενόπλιως, ασφαλώς θα είχαν σταματήσει τη Γερμανία. Τη Ρωσία όμως θα τη σταματήσουν υπό δυο όρους: πρώτον αν έχουν επαρκή ένοπλη δύναμη και δεύτερον αν έχουν πολύ περισσότερη ισχύ σε όρισμένα σημεία ώστε να κρατήσουν τον έχθρό μακριά από τη Γαλλία, την Ελλάδα, την Τουρκία και το Ιράν.

Η σκέψη και η θετική άμυντική δράση έχει αντικαταστήσει τον δειλό αισθηματισμό του 1934-1939 και έτσι πατούμε σε στερεώτερο έδαφος. Υπεύθυνοι γι' αυτό είναι οι Ρώσοι. Όχι μόνον στην Τσεχοσλοβακία και στα Βαλκάνια, αλλά και στις χώρες πίσω από το παραπέτασμα υπήρξαν φανερά επιθετικοί. Αντί να κολακεύουν τον Ο.Η.Ε., τον εξόργισαν. Δεν προσπάθησαν να αρνηθούν ότι εφαρμόζουν την υποχρεωτική εργασία. Με την κατάδωξη γενναίων και ευσεβών ανθρώπων προκάλεσαν έναντιόν τους την κατάκριση, όχι μόνο της Εκκλησίας της Ρώμης, αλλά ολόκληρης της χριστιαναισύνης. Έκαναν ακόμη και την υλιστική

άριστερη παράταξη των δημοκρατικών χωρών να μην μπορεί να θεωρηθεί την Μόσχα σύμμαχο. Στέρησαν τους αυταπατώμενους από την αυταπάτη τους. Θα βρισκόμαστε σε πολύ σοβαρότερο κίνδυνο αν οι Ρώσοι χρησιμοποιούσαν τη γλώσσα της συμφιλώσεως για να διαλύσουν τις υποψίες. Ας φυλαγώμαστε λοιπόν απ' αυτούς όταν μάς έρχονται με δώρα στα χέρια. Η Δυτική Ένωση χρωστά τη δημιουργία της στην βαναυσότητά τους. Μας ανάγκασαν να έννοθουμε, πράγμα που δεν θα έκαναν αν είχαν έναν πολιτικό με την ευφυΐα του Ταλλεϋράνδου.

Είναι καλύτερα να καταλαβαίνει κανείς και να αντιμετωπίζει το κακό παρά να γίνεται θύμα του. Γι' αυτό ακριβώς το Σύμφωνο του Ατλαντικού και η Συνθήκη των Βρυξελλών είναι κέρδη. Τουλάχιστον ξέρουμε πού βρισκόμαστε. Ο δυτικός κόσμος δεν βρίσκεται απειλημένος όπως πριν από το 1939 και ήδη έχει κάνει γιγαντιαία βήματα στον τομέα της στρατιωτικής ενότητας, βήματα που τότε ούτε να τα διανοηθώ κανείς θα μπορούσε.

Μένει όμως ακόμη ένα πρόβλημα που προσθέτει μιὰ ουσιώδη διαφορά ανάμεσα στη Γερμανική απειλή του παρελθόντος και στη σημερινή της Ρωσίας. Οι Γερμανοί, παρ' όλο που έκαναν ότι τους ήταν δυνατό, δεν είχαν τη δύναμη που έχει η Ρωσία, στις ξένες χώρες. Οι Γερμα-

νοί προσηλύτισαν μερικούς, αυτοί όμως, κατά το μεγαλύτερο μέρος, δέχονταν τη Ναζιστική Ιδεολογία, όχι γιατί την αγαπούσαν αλλά γιατί φοβόνταν τον κομμουνισμό. Υπήρχαν, νομίζω, λίγοι ξένοι που συνεργάζονταν με τη Γερμανία είτε επειδή την αγαπούσαν είτε επειδή παραδέχονταν τη θεωρία του Ναζισμού. Οι περισσότεροι απ' αυτούς ήταν δειλοί ή αργυρώνυτοι που νόμισαν ότι μ' αυτήν την παράταξη βρισκόταν το συμφέρον τους. Σε περίοδο ειρήνης όμως δεν δέχονταν το Γερμανικό δόγμα, δεν ήταν φανερά χωριστικοί. Οι προσηλυτίσεις των Ρώσων έχουν έντελως διαφορετικό χαρακτήρα. Οι προσηλυτιζόμενοι δέχονται το Ρωσικό δόγμα είναι φανερά χωριστικοί. Κατά τη διάρκεια του τελευταίου πολέμου, δεν ήταν αντίθετοι στον Ναζισμό, όσο αυτός καθαιγιαζόταν από τη συμμαχία του με τη Ρωσία. Επί πλέον αυτοί δεν είναι μόνο προδότες της πατρίδας τους ενεργώντας κατά το συμφέρον της Ρωσίας. Είναι και φανατικοί, παρασυρόμενοι από δύο κυρίως κίνητρα: το ταξικό μίσος και την ειλκρινή πίστη ότι η ελεύθερη Ευρωπαϊκή κοινωνία βρίσκεται υπό διάλυση και δεν μπορεί να προσφέρει πια τίποτε, και ότι το μόνο που μπορεί να πάρει τη θέση της είναι αναπόφευκτα η κομμουνιστική δικτατορία. Το «αναπόφευκτα» είναι το κλειδί. Πάνω σ' αυτό ιδρύθηκε ο Μαρξισμός και απ' αυτό ξεπήδησε ο Λενινισμός.

Πρώτιστο λοιπόν έργο της Δύ-

σεως είναι, ενώ θα υπερασπίζεται ενόπλιως τον εαυτό της, να αποδείξει ότι η κοινωνία της ούτε υπό διάλυση βρίσκεται ούτε ότι δεν μπορεί να αποδώσει. Είναι φανερό πώς ο σωστός δρόμος για να το αποδείξουμε αυτό, είναι να μην παίζουμε το κομμουνιστικό παιχνίδι κρυμμένοι πίσω από δημοκρατικούς τύπους. Κάποτε πολλοί άνθρωποι, με όλη την καλή τους θέληση, πίστεψαν πως κοντά στον κομμουνισμό βρισκόταν το ισχυρότερο φράγμα έναντιον του ίδιου του κομμουνισμού. Αλλά αυτή η πίστη απέτυχε καθώς και η έλπίδα του Ρούζβελτ ότι θα μπορούσε να συνεργαστεί φιλικά με τη Ρωσία. Με τη σημερινή κατάσταση, αυτή η σιδηρά δοξολογία είναι αδύνατη. Αν επιτρέψουμε να λείψει ο έλεγχος και η ισορροπία που παρέχει το ελεύθερο σύνταγμα, αν επιτρέψουμε οι μεμονωμένες κυβερνήσεις να ορθωθούν ανάμεσά μας και μ' αυτόν τον τρόπο εκθέσουμε όλες μας τις ελευθερίες στην καταστροφή που θα προκαλέσει κάποιο πραξικόπημα, αν αγνοήσουμε τα δικαιώματα των μειονοτήτων, αν δώσουμε στην Εκτελεστική δύναμη πολύ περισσότερη δικαιοδοσία απ' ό,τι στην Νομοθετική ή στη Δικαστική, αν με χρηματικές επιχορηγήσεις ή με τη λογοκρισία το κράτος ζητήσει, και — με τη συγκαταθέσή μας, — ατζέση των ελεγχών του στη λογοτεχνία και στην παιδεία ή — με τη δημιουργία κρατικών μονοπωλίων — τους όρους της

δουλειᾶς, τότε παίζουμε τὸ κομμουνιστικὸ παιχνίδι. Πάντα υπάρχουν λόγοι ἀποδοτικότητας, ταχύτητας ἢ συμβιβασμοῦ πού πείθουν μιὰ δημοκρατία νὰ ὑποτάξῃ σ' αὐτοὺς ὅλες τῆς τῆς ἐλευθερίες, καὶ οἱ λόγοι αὐτοὶ προβάλλονται συχνὰ ἀπὸ ἀνθρώπους πού οἱ ἴδιοι δὲν ἀποβλέπουν στὴ δικτατορία. Ὡστόσο, μὲ τῆς σημερινῆς συνθήκης, οἱ ἄνθρωποι αὐτοὶ εἶναι ἀσυνείδητοι συνεργάτες τοῦ ἐχθροῦ.

Γιὰ νὰ ἀποδείξουμε πὼς ἡ ἐλεύθερη κοινωνία τῆς Δύσεως οὔτε ὑπὸ διάλυση βρίσκεται οὔτε νὰ ἀποδόσῃ πιά μπορῇ, ὁ καλύτερος τρόπος εἶναι νὰ τὴν ἀφήσουμε νὰ γιαιτρέψῃ τῆς πληγῆς τῆς καὶ νὰ μὴν ἔχουμε ἀπ' αὐτὴν ὑπερβολικὲς ἀπαιτήσεις. Γιὰ νὰ τὴν καταστρέψουμε πάλι, ἀρκεῖ νὰ τὴν κρατοῦμε διαρκῶς σὲ κατάσταση κρίσεως καὶ ἀβεβαιότητας. Ἐπομένως περισσότερα ἀπὸ ὅσα ἔχουμε καὶ τραβοῦμε ἀπὸ ἓνα κεφάλαιο πού δὲν ὑπάρχει. Τὸ πρῶτο πού πρέπει νὰ κάνουμε, εἶναι νὰ ἐλαττώσουμε κατὰ πολὺ τῆς δημόσιας δαπάνης. Ἐπειδὴ τὸ βιοτικὸ ἐπίπεδο εἶναι στὴν Δύση πολὺ ἀνώτερο ἀπὸ ὅ,τι στὴν Ἀνατολὴ καὶ ἐπειδὴ ἡ οἰκονομία μας δὲν ἔχει τὴν ὑποστήριξη τῆς στρατιᾶς τῶν δούλων πού ἔχει ἡ οἰκονομία τῆς Ρωσίας, οἱ ἀπαραίτητες δαπάνες μας εἶναι μεγάλες καί, ἐν ἀναλογίᾳ, εἴμαστε φτωχοί. Καθῆκον μας εἶναι νὰ δικαιώσουμε τὸ Σχέδιο Μάρσαλ χρησιμοποιώντας το, ὅχι γιὰ νὰ ἀνυψώσουμε ἀμέσως

τὸ βιοτικὸ ἐπίπεδο ἢ γιὰ νὰ χρηματοδοτήσουμε δαπανηρὲς ἐσωτερικὲς μεταρρυθμίσεις, μὰ γιὰ νὰ γίνουμε καὶ πάλι ἰσχυροί. Σκοπὸς μας πρέπει νὰ εἶναι νὰ φθάσουμε σ' ἓνα σημεῖο, στὸ ὁποῖο, τὰ νομίσματα ὅλων τῶν εὐρωπαϊκῶν κρατῶν θὰ μποροῦν νὰ ἀνταλλάσσονται ἐλεύθερα, σ' ἓνα σημεῖο ὅπου κανεὶς δὲν θὰ φορολογεῖται ὥστε νὰ μὴν τοῦ μένουνε κέρδη, ὅπου οἱ τιμὲς θὰ εἶναι σχετικὰ σταθερὲς καὶ οἱ ἀποταμιεύσεις ἐξασφαλισμένες· ὅπου, τέλος, σύμφωνα μὲ ἓνα νόμο πού θὰ τὸν ἐξέρουν ὅλοι, κανένας τίμιος ἄνθρωπος δὲν θὰ φοβᾶται γιὰ τὴ ζωὴ του, τὴν περιουσίαν του, τὴν ἐλευθερίαν του. Γιὰ νὰ φθάσουμε στὸ σημεῖο αὐτό, καὶ γιὰ μᾶς τοὺς ἴδιους καὶ γιὰ τὰ παιδιά μας, πρέπει νὰ ζήσουμε ἡσυχὰ καὶ γενναῖα, νὰ ἐξοδεύουμε λιγώτερα ἀπὸ ὅσα κερδίζουμε, νὰ βγάλουμε ἀπὸ τὸ νοῦ μας πὼς κάπου ὑπάρχουν ἀνεξάντλητα πλούτη πού μποροῦμε νὰ τὰ ἔχουμε μὲ τὴν ψῆφο μας ἢ μὲ τῆς φωνῆς μας καί, κάθε φορὰ πού πρόκειται νὰ κάνουμε μιὰ δαπάνη, νὰ δίνουμε προτεραιότητα στὴν ἄμυνα καὶ στὴν παραγωγικὴ οἰκονοδομήση. Πιστεύω ὅτι ἀπὸ τὴ σκοπιὰ τῶν δύο αὐτῶν ἀναγκῶν πρέπει νὰ βλέπουμε σήμερον τὴ Δυτικὴ Ἐνωση. Δὲν εἴμαστε ἀκαδημαϊκοὶ θεωρητικοὶ πού ἔργο τους εἶναι νὰ ἀποκαταστήσουν στὴ Δύση τὴν ὁμοιομορφία τοῦ δόγματος ἢ τὸ ἐνιαῖο κράτος βασιζόμενο σὲ μιὰ ἀποκλειστικὴ ἰδεολογία. Ἀν-

τίθετα, εἴμαστε σύμμαχοι πού ἔργο μας ἔχουμε τὴν ὑπεράσπιση τῶν συνόρων μας καὶ τὴν ἀνοικοδόμηση τῆς οἰκονομίας μας κατὰ τρόπο ὥστε νὰ ἰσχυροποιηθῇ μετὰξὺ μας ἡ ἐννοια τῆς συνέχειας καὶ τῆς συνοχῆς. Ἄν τὰ ζητήσουμε ὅλα πρὶν τὴν ὥρα τους, θὰ τὰ χάσουμε ὅλα.

Στὸ μεταξύ, σύμφωνα μὲ ποιὸ πνεῦμα θὰ ζήσουμε ἑμεῖς οἱ Εὐρωπαῖοι; γιὰ πολλοὺς, οἱ συνθήκες τῆς ζωῆς εἶναι ἀπελπιστικὰ δύσκολες. Σκέπτομαι τὸ λαὸ τῆς Ἑλλάδας βασανισμένο ἀπὸ τὸν μακροχρόνιο πόλεμο, μὲ τὰ παιδιά του κλεμμένα καὶ ὀδηγημένα στὴ δουλείαν· σκέπτομαι τοὺς Χριστιανικοὺς λαοὺς πού ζοῦν πίσω ἀπὸ τὸ παραπέτασμα καὶ πού ἡ ζωὴ τους καὶ ἡ συνείδησή τους βρίσκεται σὲ συνεχῇ διωγμό. Ἀπὸ τὰ βāsana, ἄνδρες καὶ γυναῖκες κλείνονται στὸν ἑαυτό τους καὶ ἀπὸ τὸν ἑαυτό τους, ἀπὸ μέσα τους, ἀπὸ τῆς μυστικῆς προσευχῆς τους καὶ τῆς σκέψεως τους, βγαίνει μιὰ μεγάλη δύναμη πού ἐπηρεάζει τὸν ἐξωτερικὸ κόσμον. Οἱ φυλακισμένοι δὲν εἶναι ἀνίσχυροι. Τὸ μαρτύριό του δὲν πάει χαμένο. Καὶ ἑμεῖς στὴ Δύση, πού οὔτε φυλακισμένοι οὔτε μάρτυρες εἴμαστε, ἀλλὰ ζωντανοὶ καὶ ἐλεύθεροι, κατὰ δύο τρόπους μποροῦμε νὰ ἐξυπηρετήσουμε τὴν ἰδέαν τῆς ἐλευθερίας: πρῶτα ἀναγνωρίζοντας ὅτι αὐτὸ πού ὀνομάζουμε ψυχρὸ πόλεμον εἶναι ὁ ἀγῶνας γιὰ τὸ Πνεῦμα τοῦ Ἀνθρώπου πού βρίσκεται πάνω ἀπὸ κάθε ταξικὸ ἢ κομματικὸ ὑπόλο-

γισμό· δεύτερον, ἀπορρίπτοντας κάθε μαζικὴ σκέψη, μὲ τὸ νὰ μὴ λησμονοῦμε ποτὲ ὅτι εἴμαστε ἀτομικὰ πνεύματα, περαστικά ἀπὸ τὴ γῆ γιὰ λίγο καιρὸ, καὶ μὲ τὸ νὰ ἀναγνωρίζουμε ὅτι ἡ ὑψιστὴ πηγὴ τῆς δυνάμεώς μας βρίσκεται μέσα μας.

Μ' αὐτὸ τὸ πνεῦμα μποροῦμε νὰ ἀτενίζουμε μὲ ἐμπιστοσύνη στὸ μέλλον. Ἡ τυραννία πεθαίνει ἀπὸ τὴ διαφθορὰ πού κλείνει μέσα της. Καὶ ὕστερα, ἡ ὀργάνωση καὶ ἡ δύναμη μὲ τὴν ὁποία σήμερον ἡ Δύση ἀντιμετωπίζει τὴ Ρωσία, ἂν καὶ ἀτελὴς ἀκόμη, εἶναι ἀπὸ ὑλικὴ ἀποψη πολὺ μεγαλύτερη ἀπὸ ὅ,τι ἡ ὀργάνωση καὶ ἡ δύναμη μὲ τὴν ὁποία ἀντιμετώπισε τὴ Γερμανία. Εἴμαστε καλύτερα προετοιμασμένοι καὶ ἀντιλαμβανόμαστε τὰ πράγματα πιὸ καθαρά. Οἱ δικτατορίες περνοῦν μὲ τὸν καιρὸ. Οἱ ἐλευθερίες τῆς Δύσεως θὰ ζήσουν καὶ θὰ αὐξηθοῦν, ἐκτός ἂν μέσα στὸν πανικὸ ἢ στὴν ἀπληστία μας ἢ σὲ κάποιον ἀδύνατο συμβιβασμὸ μὲ τοὺς ἐχθρούς μας τῆς προδώσουμε. Ὁ πολιτισμὸς τῶν Ἀθηνῶν καὶ τῆς Ἀναγεννήσεως, ὁ χριστιανισμὸς καὶ οἱ θρησκείες τῆς Ἀνατολῆς, καὶ οἱ γιγάντιες ἐλευθερίες τοῦ Νέου Κόσμου, δὲν δημιουργήθηκαν γιὰ νὰ σαρωθοῦν ἀπὸ τοὺς βαρβάρους. Ἡ σωτηρία τῆς Δυτικῆς Εὐρώπης δὲν θὰ κατορθωθῇ χωρὶς πόνο· ἀλλὰ, ὅπως ἡ Ἀναγέννηση ὕστερα ἀπὸ τὸν μεσαίωνα, εἶται καὶ αὕτὴ ἀποτελεῖ ἱστορικὴ ἀνάγκη.

Ο ΑΝΘΡΩΠΟΣ ΠΟΥ ΕΚΟΒΕ ΠΕΤΡΕΣ

Του «MULTATULI»

(Από το «Revue Générale Belge», Βρυξέλλες)

Εικόνες του Eric Hall

«Multatuli» (= έχω υποφέρει πολύ) ήταν το ψευδώνυμο του *Edouard Douwes Dekker* ενός Ολλανδού συγγραφέα του 19ου αιώνα που επηρέασε πολύ τους μεταγενέστερους, αν και οι σύγχρονοί του δεν τον εκτιμούσαν. Το πιο δυνατό του βιβλίο «*Max Havelaar*» (1860) από το οποίο πήραμε το παρακάτω απόσπασμα, έχει γίνει ένα από τα κλασικά έργα της Ολλανδικής φιλολογίας.

Ενας άνθρωπος στήν Κίνα, έσκαβε στο βράχο και έβγαζε πέτρες. Η δουλειά του ήταν σκληρή, ο μόνος του μεγάλος, το κέρδος του πολύ μικρό. Και δεν ήταν ευχαριστημένος. Κουραζόταν πολύ. Αναστενάξε :

— Θα ήθελα να είμαι πλούσιος, να κάθομαι σε ένα ωραίο άμαξι με κόκκινες μεταξωτές κουρτίνες.

Ένας άγγελος ήλθε από τον ουρανό και είπε :

— Άς γίνη το θέλημά σου.

Και έγινε πλούσιος καθόταν σ' ένα ωραίο άμαξι με κόκκινες μεταξωτές κουρτίνες.

Πέρασε ο βασιλιάς της χώρας. Καβαλλάρηδες πήγαιναν εμπρός και πίσω από το άμαξι του. Μια χρυσή ομπρέλλα του χάριζε σκιά.

Ο πλούσιος άνθρωπος λυπήθηκε που δεν είχε κι αυτός μια χρυσή ομπρέλλα πάνω από το κεφάλι του. Δεν ήταν ευχαριστημένος, και είπε αναστενάζοντας.

— Να ήμουν βασιλιάς!

Ένας άγγελος ήρθε από τον ουρανό και είπε :

— Άς γίνη το θέλημά σου.

Και έγινε βασιλιάς. Καβαλλάρηδες πήγαιναν εμπρός και πίσω από το άμαξι του. Μια χρυσή ομπρέλλα του χάριζε σκιά.

Οι φλογερές όμως ακτίνες του ήλιου έκαιγαν τη γή. Τα χόρτα ξεραίνονταν. Τότε ο βασιλιάς ζήτησε τη δύναμη αυτής της φλόγας που του έκαιγε το πρόσωπο. Δεν ήταν ευχαριστημένος και αναστενάξε :

— Αν ήμουν ήλιος...

Ένας άγγελος ήλθε από τον ουρανό και είπε :

— Άς γίνη το θέλημά σου.

Κι' ο άνθρωπος έγινε ήλιος. Έρχονταν τις ακτίνες του επάνω, κάτω, δεξιά, αριστερά, έκαιγε τα χόρτα στους άγρους και το πρόσωπο των βασιλιάδων.

Ένα σύννεφο γλύστερησ ανάμεσα στη γή και στον ήλιο. Οι φλογερές ακτίνες βρήκαν εμπόδιο. Ο ήλιος θυμωσε γιατί η δύναμή του εύρισκε αντίσταση και ένα σύννεφο ήταν πιο δυνατό από τον ήλιο. Δεν ήταν ευχαριστημένος και αναστενάξε.

Ένας άγγελος ήλθε από τον ουρανό και είπε :

— Άς γίνη το θέλημά σου.

Έγινε σύννεφο ο άνθρωπος και γλύστερησ ανάμεσα στον ήλιο και τη γή. Το χόρτο άρχισε πάλι να πρασινίζει. Το σύννεφο έγινε χοντρές στάλες βροχής, τα ποτάμια ξεχύλησαν, το ρεύμα παλεύει τα κοπάδια και ρήμαξε τα χωράφια.

Ένας βράχος όμως αντιστάθηκε στο ρεύμα. Τα κύματα δεν τον κλόβισαν.

Το σύννεφο όργιστηκε γιατί η δύ-

ναμή του ήταν μάταιη μπροστά στη δύναμη του γρανίτη.

Δεν ήταν ευχαριστημένος και είπε :

— Η πέτρα αυτή έχει μεγαλύτερη δύναμη από μένα. Θέλω να γίνω σαν κι' αυτήν.

Ένας άγγελος ήλθε από τον ουρανό και είπε :

— Άς γίνη το θέλημά σου.

Κι' έγινε βράχος. Τίποτα δεν τον τάραιξε, ούτε φωτιά του ήλιου, ούτε τα χτυπήματα της βροχής.

Τότε ήλθε ένας άνθρωπος με σφυρί και αξίνα και άρχισε να κόβη το βράχο. Και ο βράχος είπε :

— Ποιός είναι αυτός, τόσο πιο δυνατός από μένα, που βγάζει πέτρες από πάνω μου ;

Δεν ήταν ευχαριστημένος και είπε :

— Είμαι πιο αδύνατος εγώ. Θα ήθελα να ήμουν σαν κι' αυτόν.

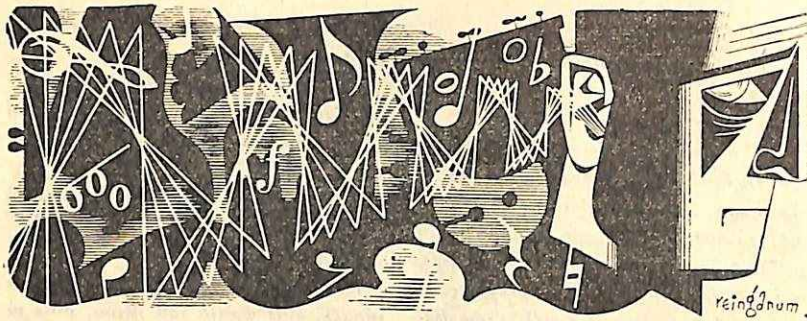
Ένας άγγελος ήλθε από τον ουρανό και είπε :

— Άς γίνη το θέλημά σου.

Κι' άρχισε πάλι να κόβη πέτρες από το βράχο. Η δουλειά του ήταν σκληρή, ο μόνος του πολύ μεγάλος, το κέρδος του πολύ μικρό. Και ήταν ευχαριστημένος.

ERIC HALL

Εκείνεις γύρω από τὴ μοντέρνα μουσικὴ

Στὸ πρῶτο ἀπὸ τὰ δύο ἄρθρα ποὺ δημοσιεύονται παρακάτω, ὁ Κλωντ Όλλιέ ἐκφράζει τὸ παράπονο διὰ τὴ μοντέρνα μουσικὴ, δὲν μᾶς δίνεται ἡ εὐκαιρία νὰ ἀκοῦμε παρὰ πολὺ λίγα κομμάτια. Στὸ δεύτερο πάλι ἄρθρο, ὁ Ντέσ-μοντ Σόν-Ταίγλορ ἐξηγεῖ μερικὸς ἀπὸ τοὺς λόγους γιὰ τοὺς ὁποίους ἡ μοντέρνα μουσικὴ δὲν εἶναι ἀγαπητὴ στὸ μεγάλο κοινό.

I

«Οἱ μεγάλοι σύγχρονοι συνθέτες δὲν παίζουνται»

Τοῦ CLAUDE OLLIER

(Ἀπὸ τὸ «Revue de la Méditerranée», Ἀλγέρι)

Η διάδοση τῆς μουσικῆς μὲ συναυλίες, κονσέρτα ἢ ραδιοφωνικὲς ἐκπομπές ποτὲ δὲν εἶχε τόσες δυνατότητες ὅσες σήμερα. Στὶς μεγάλες πόλεις δίνονται πολλὰ κονσέρτα. Στὸ Παρίσι π.χ. εἶναι σπάνιο νὰ περάσῃ ἐβδομάδα ποὺ νὰ μὴν ἔχουν ἀναγγελθῇ δυὸ ἢ τρία κονσέρτα γιὰ τὴν ἴδια μέρα καὶ τὴν ἴδια ὥρα, χωρὶς νὰ μιλήσουμε γιὰ τὶς Κυριακὲς ὅπου κανεὶς δὲν ξέρει τί νὰ διαλέξῃ. Ἀπὸ τὸ ραδιόφωνο γίνονται ἕνα σωρὸ ἐκπομπές ποὺ πα-

ρουσιάζουν μεγάλη ποικιλία μορφῆς καὶ περιεχομένου. Γενικὰ λοιπὸν κάθε ἀνθρώπος μπορεῖ νὰ ἀκούῃ καὶ νὰ χαίρεται ὅση μουσικὴ θέλῃ, μουσικὴ κάθε εἶδους, κάθε ἐποχῆς, κάθε σχολῆς.

Καὶ ὁμως, ἀνάμεσα σ' αὐτὲς τὶς διαπιστώσεις ὑπάρχει μιὰ ποὺ ἐξαφανίζει ὅλες τὶς ἄλλες: τὰ ἔργα τῶν μεγάλων συγχρόνων μουσικῶν δὲν παίζονται σήμερα. Οἱ ἐρμηνευτὲς τὰ ἀγνοοῦν, καὶ κατὰ συνέπεια καὶ τὸ κοινὸ τὰ ἀγνοεῖ.

Τὰ προγράμματα τῶν συναυλιῶν καταρτίζονται συνήθως κατὰ τὸν ἀκόλουθο τρόπο: Ἀπὸ δέκα μουσικὰ ἔργα, τὰ ὁκτὼ εἶναι κλασσικὰ καὶ τὰ δυὸ μοντέρνα. Τὰ ὁκτὼ πρῶτα προέρχονται τὶς περισσότερες φορὲς ἀπὸ ἕνα ἀρκετὰ περιορισμένο ρεπερτόριο, ποὺ στὴν πραγματικότητα δὲν ἀντιπροσωπεύει παρὰ ἕνα μικρὸ μέρος τῆς κλασσικῆς μουσικῆς. Ὅσο γιὰ τὰ δύο ἄλλα, αὐτὰ εἶναι ἡ «πρῶτη ἐκτελέσεις» ἢ κομμάτια μοντέρνα, ἄλλα θαυμάσια, ἄλλα μέτρια, γενικὰ ὁμως πάντα τὰ ἴδια. Ἀς πάρουμε γιὰ παράδειγμα τὸν Στραβίνσκι. Ποιὸ ἀπὸ τὰ ἔργα του παίζεται σὲ συναυλίες; Σχεδὸν ἀποκλειστικὰ τὸ «Πουλὶ τῆς φωτιᾶς». Γιὰ νὰ εἰμαστε δίκαιοι θὰ πρέπει νὰ προσθέσουμε ὅτι ἀκοῦμε κάθε δυὸ χρόνια τὴν «Πετρούσκα». Ποιὸς ὁμως ἀκούει συχνὰ τὴν «Πουλσινέλλα» ἢ τὸ «Ἀηδόνι»;

Στὸ φαινόμενο αὐτὸ δίνονται πολ-λὲς ἐξηγήσεις. Πρῶτη εἶναι ἡ οικονομικὴ δυσκολία. Εἶναι σχεδὸν ἀδύνατο νὰ παίζονται σὲ μεγάλες συναυλίες πολλὰ σύγχρονα ἔργα. Ἀναγκαστικὰ τὸ πρόγραμμα περιορίζεται σὲ κείμενα ποὺ ἡ ὀρχήστρα ξέρει ἤδη καλά.

Δεύτερο ἐπιχείρημα: πρέπει, πάλιν ἀπ' ὅλα, νὰ παίζεται πολλὴ κλασσικὴ μουσικὴ. Αὐτὸ εἶναι σωστὸ, μὰ δὲν χρειάζεται νὰ εἶναι πάντα ἡ ἴδια. Τέλος, λένε, πὼς τὸ κοινὸ δὲν θέλει νὰ ἀκούῃ πολλὴ σύγχρονη μουσικὴ. Ἰσως τὸ κοινὸ νὰ μὴ θέλει νὰ ἀκούῃ ἀκριβῶς τὴ μουσικὴ ποὺ τοῦ προσφέρουν. Ἰσως τὸ κοινὸ νὰ σχηματίζῃ, ἀπὸ ὅ,τι ἀκούει, τὴν ἐντύπωση ὅτι πρόκειται γιὰ κάτι μέτριο καὶ αὐτὸ τὸ κάνει νὰ καταδικάζῃ χωρὶς διάκριση καὶ καθεὶ ἄλλο.

Ἐκεῖνο πάντως ποὺ ἐπιζητεῖ τὸ κοινὸ εἶναι νὰ ἀκούῃ ἔργα ἀξιόλο-

γα, ἔργα καλά, καὶ αὐτὰ ὑπάρχουν. Κάθε ἔργο ποὺ θέτει τὸ ζήτημα τῆς μουσικῆς ἐκφράσεως μιᾶς ἐποχῆς, εἶναι ἔργο ἀξιόλογο. Ἐνα ἔργο ποὺ δὲν θέτει κανένα πρόβλημα ἐκφράσεως εἶναι ἐφήμερο ἢ ἐντελῶς ἀσήμαντο. Ἰσως νὰ εἶναι ἐλκυστικὸ, παράξενο, γραφικὸ, ἀνιστό: πάντα ὁμως παίρνει τὴ σφραγίδα τῆς μετριότητος. Ἐνα βιώσιμο ἔργο πρέπει νὰ ἔχῃ θέσιν μέσα στὰ πλαίσια τῆς αἰσθητικῆς ἐξελίξεως, νὰ βρίσκεται «ὕστερα» ἢ «πρὶν» ἀπὸ κάτι ἄλλο. Ἀντελεῖ τὴν ἀξία του ἀπὸ τὸ θάρρος καὶ τὴν ἱκανότητα ποὺ δειχνεῖ γιὰ νὰ κρατηθῇ σταθερὰ στὴν κορυφὴ, νὰ στερεώσῃ τὴ θέσιν του ἐκεῖ, νὰ τὴν δικαιώσῃ, καὶ νὰ τὴν ξεπεράσῃ.

Τὰ τελευταῖα πενήντα χρόνια ἔχουν γραφῇ πολλὰ μουσικὰ ἔργα ἀπὸ τὰ ὁποῖα πολὺ λίγα εἶναι προοριζόμενα νὰ ζήσουν. Τὸ κοινὸ θὰ συμπαθεῖ σὲ ἴσως πολὺ περισσότερο τὴ μοντέρνα μουσικὴ ἂν δὲν ἦταν ὑποχρεωμένο νὰ ἀκούῃ πολλὰ κομμάτια ποὺ ἡ γλώσσα τους καὶ ἡ αἰσθητικὴ τους δὲν ξεχωρίζουν ἀπὸ τοῦ Μέντελσον παρὰ μόνο ἀπὸ τὶς παραφωνίες μὲ τὶς ὁποῖες ζητοῦν οἱ συνθέτες νὰ δείξουν τὴν τολμηρότητά τους. Ὑπάρχουν τόσα συμφωνικὰ ποιήματα ποὺ μπορεῖ κανεὶς νὰ διαλέξῃ, τόσες φαντασίες, χαριτωμένες, ἐξυπνες, γεμάτες γαλλικὸ πνεῦμα, στίς ὁποῖες οἱ συνθέτες ἔχουν συγκεκριμένως μὲ μεγάλῃ τέχνῃ διάφορα λαϊκὰ θέματα! Τί παίζουν στὰ κονσέρτα ἀπὸ ἔργα Προκόφιεφ ἐκτὸς ἀπὸ τὴν πρώτη συμφωνία, τὴν κλασσικὴ; Γνωρίζει κανεὶς τὶς ὁπερες, τὴ μουσικὴ δωματίου; Ποιὸς ἀκούει τὴν «Μάβρα» τοῦ Στραβίνσκι; Ποιὸς ξέρει καλά τὸ ἔργο τοῦ Μπελά Μπαρτόκ; Ὁ Οὐγγρος συνθέτης Μπαρτόκ ἔγραψε σημαντικὰ ἔργα, συμφωνικά, λυρικά, γιὰ πιὰ-

Рыбакъ.
Le Pêcheur. Der Fischer.

He - нодъ оро - снъ, he - бс - нъ хът, въ сѣ - ти сго -
Per - té au vent, l'on - dant au loin, prends, mon fi -
Net - zo warf aus der Him - mels-geisl, im Ma - schen.

Рыбакъ.
Le Pêcheur. Der Fischer.

у - ду зо-вѣтъ. Въ сѣ - ти сго - у
- let, de fing, et dans l'on ré - seau
werk den Fisch, im Ma-schenwerk

Рыбакъ.
Le Pêcheur. Der Fischer.

рыба мор-скихъ на-то - вѣтъ. Мно - го пой-мать не - бс - нъ
les pois-sons sein-til lants. Viel to пой-мать не - бс - нъ
die Fi - sche aus dem Meer. Viel to пой-мать не - бс - нъ
que le vent fine et ein, der Him - mels-geisl.

Рыбакъ.
Le Pêcheur. Der Fischer.

рыба мор-скихъ на-то - вѣтъ. Мно - го пой-мать не - бс - нъ
les pois-sons sein-til lants. Viel to пой-мать не - бс - нъ
die Fi - sche aus dem Meer. Viel to пой-мать не - бс - нъ
que le vent fine et ein, der Him - mels-geisl.

Ένα κομμάτι για πιάνο και τραγούδι από το «Αηδόνη» (1η Πράξ.) του Ίγκορ Στραβίνσκι. Αυτό είναι ένα από τα έργα που κατά τη γνώμη του Κ. Όλλιε (πρώτο άρθρο) δεν παίζονται αρκετά συχνά. Οι άκροατές σήμερα δεν θά δυσκολευόνταν να το εκτιμήσουν γιατί η σύνθεσή του βασίζεται σε επαναλαμβανόμενο ρυθμό και αυτό συναρπάζει τον άκροατή. Το «Αηδόνη» γράφηκε στα 1914.

νο, για όρχήστρα. Όταν πέθανε, παίχτηκαν τρεις ή τέσσερις συνθέσεις του. Από τότε σχεδόν τίποτα. Από τους Γάλλους συνθέτες, ο Χόναγκερ παίζεται πολύ λίγο. Τι να πούμε για την τέλεια σιωπή που καλύπτει το έργο του Άλμπαν Μπέργκ και την θαυμάσια σονάτα του για πιάνο;

Τα λίγα κομμάτια που αναφέρονται συνήθως δεν είναι τα καλύτερα.

Υπάρχουν άλλα που έχουν πολύ μεγαλύτερο βάθος και κυρίως που δεν ζητούν να δώσουν στη μουσική «εκφραστική αυτονομία». Αρνούνται να αφαιρέσουν τις αισθητικές αρχές από μια τέχνη που ουσία της είναι το δράμα και σκοπός της η δημιουργία ήχητικών κόσμων και όχι η μιμητική άπεικόνιση τοπείων, εφήμερων αίσθημάτων και ειδυλλίων νεαρών κοριτσιών.

II

«Η σύγχρονη μουσική δεν έχει μελωδία»

Του DESMOND SHAWE-TAYLOR

(Από το «The New Statesman and Nation», Λονδίνο)

Η μοντέρνα μουσική καταπλήσει άραγε τόσο πολύ τον σημερινό έρασιτέχνη όσο και η μοντέρνα ζωγραφική; Όχι τόσο, υποθέτω, ίσως επειδή ο άκροατής «άκουει» πολύ περισσότερο από όσο «βλέπει» ο θεατής. Ο θεατής βλέπει πολύ λιγότερα ζωγραφικά έργα ενώ ο άκροατής ακούει πολύ περισσότερη μουσική, ή μάλλον ακούει χωρίς να προσέχει. Ακόμη, το ότι μουσικές συνθέσεις διαφόρων εποχών και διαφόρων στύλ προσβάλλουν διαρκώς τ' αυτιά του, του δημιουργεί μια σχετική «άνοσία». Στον κόσμο της μουσικής το σώμα του εγκλήματος δεν είναι παρόν. Το ζήτημα της «παρουσιάζσεως», της ρεαλιστικής μεταχειρίσεως του θέματος, χαρακτηρίζει κάθε συζήτηση προκειμένου περί ζωγραφικής, ενώ όταν είναι για μουσική θεωρείται δευτερεύον. Η μάχη μεταξύ καθαρής και προγραμματικής μουσικής που διε-

ξήχθη με πάθος πριν από πενήντα χρόνια, σήμερα δεν υπάρχει. Ακόμη και όταν η μάχη αυτή βρισκόταν στην άκμή της, έκρυβε βαθύτερες διαφορές. Κατά τον ίδιο τρόπο δεν πρέπει κάθε παράπονο να το παίρνουμε στη φαινομενική του αξία.

Η παρατήρηση π.χ. ότι η σύγχρονη μουσική κάνει θόρυβο, κατά βάθος αναφέρεται πιδ συχνά στην μεπερδεμένη άρμονία παρά στο θόρυβο της. Ωστόσο, στα άοριστα παράπονα γύρω από το θόρυβο της μουσικής κρύβεται κάποια αλήθεια. Οι κακοφωνίες που ένοχλούν όταν παίζονται δυνατά, μπορούν να περάσουν χωρίς να ένοχλήσουν, δημιουργώντας άπλως ένα ευχάριστο μουσικισμό όταν παίζονται σε ένα ωραίο πιανίσιμο.

Γι' αυτόν ακριβώς τον λόγο «Το απόγευμα ενός φαύνου» του Ντεμπουσύ και μερικά συμπαθητικά κομμάτια του Άγγλου Ντίλιους συνη-

θίστηκαν και άρέσουν. Για τόν ίδιο λόγο μπορούμε να άκούμε τά υπερμοντέρνα έργα του Άλμπαν Μπέργκ πολύ πιό εύκολα άπό ένα παλαιότερο κουαρτέτο του Μπαρτόκ.

Η δύσκολη άρμονία είναι ένα άπό τά κύρια έμπόδια στην κατανόηση της μοντέρνας μουσικής. Τό κρίσιμο σημείο του ζητήματος είναι ό βαθμός της καχοφωνίας που ό άκροατής μπορεί να άναγνωρίσει ως φυσιολογική. Οι άφελείς την λένε παραφωνία. Και ό άπλούστερος σκοπός περιέχει πολλές παραφωνίες. Άπό τότε που πρωτόρχισε ό συνδυασμός των ήχων τά όρια της παραδεκτής παραφωνίας διαρκώς πλαναίνουν. Άνάμεσα στον συνθέτη και στον άκροατή υπάρχει συχνά κάποια χρονική άπόσταση. Μερικά άπό τά έργα του Μπετόβεν, του Βάγκνερ ή του Ντεμπυσύ, στην αρχή φαινόταν άκατανόητα και σκληρά, αυτό όμως όχι για πολύν καιρό.

Η μουσική που ξεφεύγει έντελώς άπό τό παλιό τονικό σύστημα, θέτει ένα έντελώς καινούριο πρόβλημα. Δεν αντιπροσωπεύει πιό την άρμονική εξέλιξη, αλλά μιá επανάσταση. Η άτονικότης κάνει κάτι περισσότερο άπό τό να πλαταίνει τά όρια της καλής άρμονίας καταστρέφει τη βάση της άρμονίας.

Η δεύτερη αντίρρηση εναντίον της μοντέρνας μουσικής, ή κατηγορία ότι δεν έχει μελωδία, δεν θά έπρεπε να άπορριφθή άπλως ως άνόητη. Δεν άρκεί να πούμε ότι ή μελωδία υπάρχει και ότι ύστερα άπό είκοσι χρόνια όλοι θά την άναγνωρίσουν. Σκέπτομαι τόν καλλιεργημένο άκροατή που άπολαμβάνει ένα έργο του Μπετόβεν ή του Μπράμς και δέχεται τά πιό γνωστά κομμάτια του Ντεμπυσύ, του Στράους και του Σιμπέλιους. Ένας τέτοιος ά-

κροατής ξέρει καλά πώς ή μελωδία παίζει δευτερεύοντα ρόλο σέ μιá συμφωνική σύνθεση. Καταλαβαίνει πώς δεν μπορεί κανείς να δημιουργήσει μιá συμφωνία άπλως ένώνοντας διάφορες μελωδίες. Ίσως άκόμη παραδεχτή, πώς μπροστά στον Σούμπερτ, ό λατρευτός του Μπετόβεν ήταν κατώτερος άπό άποψη μελωδίας. Παρ' όλο τούτο, σέ όλους αυτούς τούς συνθέτες, ή μελωδία που την άρπάζει κανείς γρήγορα, άποτελεί τόν μίτο με τόν όποιο μπορεί να εισόηση στο λαβύρινθο. Σέ πολλά μοντέρνα συμφωνικά κομμάτια, άπό τά τελευταία έργα του Σιμπέλιους και ύστερα, ό άκροατής χάνει τόν μίτο και άπελπίζεται.

Πολύ συχνά ή έντύπωση που προκαλεί ή έλλειψη μελωδίας διαλύεται όταν συνηθίσουμε ένα κομμάτι. Υπάρχει άκόμη μιá άποψη άπό την όποια πιό δικαιολογημένα ή μοντέρνα μουσική μπορεί να θεωρηθή δυσαρμονική. Η συνήθεια να γράφονται μακρές μελωδίες, σέ τραγούδια, όπερες ή συμφωνικά άντάντζιο, έχει ξεχαστή. Η άρνηση του λυρικού στοιχείου πρέπει να άποδοθη κατά ένα μέρος στον μουσικό πουριτανισμό της εποχής μας και κατά ένα άλλο στο ότι οι συνθέτες έχουν καλλιεργήσει κάποια προτίμηση σ'ένα είδος μελωδίας χωρίς να έχουν την ικανότητα να βρουν κάτι έντελώς καινούριο.

Πρίν άπό ένατο χρόνια οι συνθέτες είχαν άρχισει να αισθάνονται ότι με τόν Μότσαρτ είχε εξαντληθή ή επαναλαμβανόμενη μελωδία. Άκριβώς «αυτό που ύποστηριζα πάντα» άπαντά ό κυνικός, «πώς οι μουσικοί δεν γράφουν μελωδίες γιατί δεν μπορούν να τις βρουν». Η σκέψη αυτή θέτει τό ζήτημα υπερβολικά άπλά. Στην εξέλιξη όλων των καλών τεχνών φαίνεται ότι υπάρχει κάποιος

The musical score is written for violin and piano. It consists of three systems of notation. The first system starts with a tempo marking 'poco rit' followed by 'a tempo (grazioso)'. The second system has a tempo marking 'un poco più animato' and a dynamic marking 'poco f'. The third system has a dynamic marking 'poco cresc' and a tempo marking 'poco f'. The score includes various musical notations such as notes, rests, and dynamic markings like 'mp (flautando)', 'p', 'f', 'pp', 'mf', 'f', 'poco cresc', and 'poco f'. There are also markings for 'N (Ob, Gm pizz)' and 'H (gewöhnlich)'. The score is numbered 45 and 50.

Μιá σελίδα άπό τό κονσέρτο για βιολί του Α. Μπέργκ, ένα άπό τά τελευταία του έργα, γραμμένο στα 1935 (Η σελίδα αυτή είναι για βιολί και πιάνο). Στο έργο αυτό ό ρυθμός είναι πολύπλοκος και έτσι μεγαλώνει ή άπόσταση ανάμεσα στον συνθέτη και στον άκροατή, όπως παρατηρεί ό Ν. Σόον-Ταίηλορ, στο δεύτερο άρθρο. Η έντύπωση ότι δεν υπάρχει μελωδία μπορεί να διαλυθή μόνο με την συνήθεια, γι' αυτό τέτοιες συνθέσεις πρέπει να παίζονται συχνότερα για να γίνονται γνωστές και να άρέσουν.

νόμος σύμφωνα με τον οποίο μόλις ένας έκφραστικός τρόπος τελειοποιείται, ο καλλιτέχνης απομακρύνεται ικανοποιημένος, άναζητώντας κάτι καινούριο. Νομίζω πως η τάση προς το καινούριο βρίσκεται ριζωμένη στην καλλιτεχνική φύση. Όπως είπε κάποτε ο Μοντεβέρνι: «Είναι καλύτερα να βρίσκεις καινούρια πράγματα παρά να επαναλαμβάνεις διαρκώς τα παλιά.»

Αυτό φαίνεται πως το συμπεριφέρονται όλοι οι Ευρωπαίοι καλλιτέχνες. Η ταχύτητα όμως με την οποία οι νεωτερισμοί διαδέχτηκαν ο ένας τον άλλο και η σημασία που αποδίδεται στην πρωτοτυπία, είναι χαρακτηριστικά της εποχής μας. Παλιότερα, πολλοί από τους πολύ μεγάλους—ο Μπάχ π.χ.—ήταν τρομερά συντηρητικοί. Ύστερα μερικοί μεγάλοι σε κάθε αιώνα και σε κάθε χώρα έδιναν τον τόνο και οι πολλοί ήταν εύχαριστημένοι να ακολουθούν.

Σήμερα, αυτό που φοβάται περισσό-τερο απ' όλα κάθε καλλιτέχνης είναι να μην του πούν ότι δεν έχει τίποτε καινούριο να πη. Και νομίζω ότι γι' αυτή την αφύσικη κατάσταση φταίνε οι κριτικοί.

Το επίπεδο της ζωγραφικής έχει πέσει, λένε, πολύ από το 1914. Φοβάμαι πως το ίδιο ισχύει και για τη μουσική. Θα μπορούσε όμως να είχε γίνει αλλιώς; Αν θέλωμε μεγάλη τέχνη και μεγάλη μουσική, πρέπει να προσφέρουμε στους καλλιτέχνες μας τη βεβαιότητα μακρόχρονης ειρήνης, ασφάλειας και προσασίας. Όταν λείπουν αυτά, είναι να απορη κανείς όχι γιατί τα μεγάλα έργα είναι σπάνια, αλλά γιατί γίνονται κι αυτά τα λίγα που γίνονται στη ζωγραφική και στη μουσική, που είναι τόσο όμορφα και παρηγορητικά σαν να προέρχονται από κάποιο χρυσό αιώνα και όχι από τον Άτομικό.

Είναι παράξενη η κατάσταση στην οποία έφερε τους νεώτερους συνθέτες μας ή μεγάλη εξέλιξη της τεχνικής. Τα έργα τους δεν είναι πια μουσική. Πηγαίνουν πέρα από το επίπεδο των αισθημάτων του ανθρώπου και δεν βρίσκουν απήχηση ούτε στο νου ούτε στην καρδιά.

ΓΚΑΙΤΕ, 1827

ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ ΠΑΙΔΙΚΗΣ ΨΥΧΟΛΟΓΙΑΣ

Της BRIGID MAXWELL

(Από το «The Housewife», Λονδίνο)

Οι ανήλικοι έγκληματιές συνεχώς αυξάνονται. Οι ειδικοί συμφωνούν ότι η αύξηση αυτή οφείλεται στον πόλεμο. Οι λόγοι είναι γνωστοί. Πώς μπορούμε να θεραπεύσουμε το κακό;

Απάντηση σ' αυτό το ερώτημα βρίσκουμε σ' ένα κτίριο του Λονδίνου, άλλοτε μοναστήρι, όπου πίσω από ωραίους γοτθικούς τοίχους μέσα από μια βαρειά σιδερένια πόρτα που οδηγεί σε μια απλή άσκητική αίθουσα, βρίσκεται το Ίνστιτούτο Ψυχολογικής Θεραπείας της Έγκληματικότητας—το μόνο Ίνστιτούτο του είδους του στη Μεγ. Βρετανία, ίσως το μόνο στον κόσμο.

Το Ίνστιτούτο αυτό ιδρύθηκε στα 1931 και στην αρχή συνάντησε πολλές δυσκολίες, κυρίως εξ αίτιας της έλλειψης χρημάτων. Από τότε όμως που μπήκε σε εφαρμογή ο Νόμος περί Ίατρικής Περιθάλψεως, το πειραματικό του σχολείο το ανέλαβε η Κυβέρνηση. Αντί για έθελοντες ψυχολόγους που πρόσφεραν τις υπηρεσίες τους όταν είχαν καιρό, υπάρχει σήμερα έμμισθο ειδικό προσωπικό.

Η όλη εργασία έχει δύο όψεις α) την ανασκόπηση των μικρών εγκληματιών και β) τη μελέτη των αιτιών και της θεραπείας του εγκλήματος γενικά. Στην έρευνά του το Ίνστιτούτο βοηθείται από το υλικό που συγκεντρώνει καθημερινώς το πειραματικό σχολείο. Ένα συνεργείο μελετά τις απασχολήσεις των παιδιών στις ώρες της σχολής τους. Γρήγορα έτισης πρόκειται να αρχίσει η έρευνα του προβλήματος των νεωτέρων που μυούνται στο έγκλημα από τους μεγαλύτερους. Ακόμη μελετάται κατά πόσο οι σεξουαλικές

διαστροφές επηρεάζουν τα παιδιά. Από τις περιπτώσεις με τις οποίες ασχολήθηκε το Ίνστιτούτο, οι έβδομηντα στις εκατό αφορούσαν παιδιά.

Άς πάρουμε την περίπτωση δύο διδύμων κοριτσιών—δύο χαριτωμένων και άγνων μικρών κοριτσιών που ο πατέρας τους τα χρησιμοποιούσε με τη φοβερότερη σκληρότητα. Κανείς δεν ήξερε τι αποτελέσματα θα μπορούσε να έχει αυτή η μεταχείριση και τα δύο παιδιά έφθασαν μια μέρα χέρι-χέρι στη σκοτεινή, αποκρουστική πόρτα.

Στον τρόπο που τα δέχτηκαν όμως δεν υπήρχε τίποτε το αποκρουστικό. Παρ' όλο που εκείνα δεν κατάλαβαν τίποτε, δολόγηρο συνεργείο ειδικών μπήκε άμέσως στη δουλειά. Ένας γιατρός τα εξέτασε για να δει αν ήταν γερά. Ένας ψυχίατρος μίλησε μαζί τους και με τη μητέρα τους και η συμπεριφορά της υπήρξε, όπως συνήθως, ένας από τους πιο σημαντικούς παράγοντες. Η Φιόνα ήταν η ευνοούμενη της. Μόνο τη Φιόνα, είπε η μητέρα, την πειράζει αυτή η κατάσταση. Την Μπρόνι, την ήσυχώτερη, όχι. «Όλοδήςποτε η Μπρόνι δεν είναι και πολύ έξυπνη», κατέληξε η μητέρα.

Εν τω μεταξύ ένας ψυχίατρος πήγε στο σπίτι τους και είδε τις συνθήκες της ζωής τους. Πήγε στο σχολείο και κουβέντισε με τους δασκάλους τους. Ένας παιδαγωγός· ψυχολόγος μέτρησης την εύφύτα τους. Στο τέλος τα διδύμα κατέβηκαν στις δύο μεγάλες αίθουσες στο ισόγειο του Ίνστιτούτου να παίξουν με τα άλλα παιδιά με την επίβλεψη της παιδονόμου που τα παρακολουθεί χωρίς να άγρευη κανένα. Πρώτα πήγαν στη «βρώμικη αίθουσα».

ΑΠΟ ΝΙΚΟΠΟΛΕΩΣ ΕΙΣ ΟΛΥΜΠΙΑΝ

Ἐπιστολαὶ πρὸς φίλον

Τοῦ Δ. ΒΙΚΕΛΑ

Μὲ τὸ τεῦχος αὐτὸ τελειώνει ἡ σειρά τῶν Ἑρανισμάτων μὲ κάθε εἶδους ἰδιωτικές ἐπιστολές, πού ἀρχίσαμε νὰ δημοσιεύωμε ἀπὸ τὸ πρῶτο τεῦχος τοῦ 1949. Στὴ σειρά αὐτὴ δώσαμε μερικές ἐπιστολές ἀπ' αὐτὲς πού σώθηκαν ἀπὸ τὴν ἱστορία τοῦ νεοτέρου ἑλληνισμοῦ καὶ ἐλπίζουμε ὅτι εἴσι δώσαμε τὴν εὐκαιρία στοὺς ἀναγνώστες μας νὰ γνωρίσουν τὴν κοινωνικὴ ζωὴ, τὰ ἥθη καὶ τὰ ἔθιμα κάθε ἐποχῆς, καθὼς καὶ τὸν χαρακτῆρα καὶ τὶς ἰδέες ἀνθρώπων πού κρατοῦν μιά θέση στὴν ἱστορία τῶν νεοελληνικῶν γραμμάτων. Τὸ σημερινό μας κείμενο εἶναι ἀπὸ ἐπιστολὲς τοῦ Δημ. Βικέλα πρὸς τὸν φίλο του Γάλλο λόγιο μαρκήσιο Κ. ντε Σαιντ-Παίρ, στίς ὁποῖες περιγράφει τὶς ἐντυπώσεις του ἀπὸ ἓνα ταξίδι του στὴν Ἀντικὴ Ἑλλάδα.

Μεσολόγγιον, 25 Ἀπριλίου 1884

Πᾶσαι αὐταὶ αἱ ἀναμνήσεις λαμβάνουν σῶμα καὶ ζωὴν, ὅταν βλέπης τὸ Μεσολόγγι, ὡς τὸ εἶδα σήμερον, ὑπὸ τὴν οδηγίαν ἀνθρώπων γνωρίζοντων πάσας τὰς λεπτομερείας τῆς ἐπικτῆς ἱστορίας του καὶ ἐμπορουμένους αἰσθημάτων ὅποια πᾶς Ἕλλην χρεωστεῖ νὰ τρέφῃ πρὸς τὴν ἐνδοξον ταύτην πόλιν. Ἐπεσκέφθην ἓνα πρὸς ἓνα τοὺς προ-

μαχῶνας, ἕκαστος τῶν ὁποίων διαωνίζει τὸ ὄνομα τοῦ ἀγωνιστοῦ ὁσὶς διεκρίθη ὡς ὑπερασπιστῆς του, — ἐστάθην ἐπὶ πολλὴν ὥραν εἰς τὸ μέρος ὅπου, ἐπὶ πολλοὺς ἀνδρῶν στανίδων, τὰ τρία σώματα διέβησαν ἐν σιωπῇ τὴν τάφρον, κατὰ τὴν σκοτεινὴν ἐκείνην νύκτα. Οἱ τελευταῖοι δὲν εἶχον εἰσέτι διαβῆ, ὅτε οἱ πρῶτοι, προσβληθέντες ἀπὸ τοὺς παραφυλάττοντας εἰς τὸ σκότος Τούρκους, ἀντεμετώπισαν τὸ μέγεθος τοῦ κινδύνου. Ἠκούσθη τότε ἐντὸς τοῦ σκότους φωνή, Ὁπίσω, ὀπίσω! Αἱ γυναῖκες καὶ τὰ παιδιά ὥρμησαν πρὸς τὰ ὀπίσω καὶ παρέσυρον καὶ τοὺς ἄνδρας. Κατὰ τὴν σύγχυσιν τῆς βίας ἐκείνης ἐπανάδου πολλοὶ ἐπνίγησαν εἰς τὰ θολὰ ὕδατα τῆς τάφρου, πολλοὶ—ὀλιγώτερον ἐκείνων εὐτυχεῖς—ἐσφάγησαν ἢ ἡχμαλωτίσθησαν ἀπὸ τοὺς Τούρκους, κυριεύσαντας ἐν τῷ μεταξὺ τὴν πόλιν. Ἐκεῖ, παρὰ τὴν τάφρον, ἀναξύνον τὸ χῶμα μὲ τὴν ράβδον μου, ἀπεκάλυψα θραύσματα μύδρου καὶ τεμάχιον σιδήρου, σύντριμμα σπάθης—τουρκικῆς ἄρα γε ἢ ἑλληνικῆς; Ὁπωδιῶτε θὰ ἐκτιμῆσης βεβαίως τὸ ἐνθύμημα τοῦτο τοῦ Μεσολογγίου τὸ ὁποῖον διεφύλαξα διὰ σέ.

Εἰς ὀλίγην ἐκείθεν ἀπόστασιν πρὸς τὸ μέρος τῆς θαλάσσης μου εἰδείξαν τὴν θέσιν τῆς πυριτιδαποθῆ-

κης, ὅπου ὁ Καψάλης ἐτινάχθη εἰς τὸν ἄερα. Ἡ σύζυγός του εἶχεν ἀποθάνει τὴν πρωΐαν τῆς ἡμέρας τῆς ἐξόδου. Ὁ γέρον δὲν ἠθέλησεν νὰ ἐπιζήσῃ. Ἐδωκε τὴν εὐχὴν του εἰς τὸν μονογενῆ υἱόν του καὶ τὸν διέταξε νὰ ἐξέλθῃ μετὰ τῶν ἄλλων, αὐτὸς δὲ ἀκολουθοῦμενος ἀπὸ τινὰς συνηλικιώτας του μὴ ἔχοντας ἀρκετὰς δυνάμεις ὅπως ἐκτεθῶσιν εἰς τοὺς κόπους τοῦ νυκτερινοῦ ἐκείνου τολμήματος, ἀλλ' ὅμως θέλοντας οὐχ ἤϊτον ν' ἀποθάνωσιν ἀνδρικῶς, ἐκλείσθη ἐντὸς τῆς ἀποθήκης. Τὴν στιγμὴν ὅτε οἱ Τούρκοι ὥρμησαν ἐπὶ φέρῃς πρὸς κυριεύσιν τῆς, ὁ γέρον Καψάλης ἔβασεν τὸ πῦρ καὶ ἐτάφη ὑπὸ τὰ καίοντα ἔρειπια μετὰ τῶν συντρόφων του καὶ μετὰ τῶν Τούρκων, τοὺς ὁποίους οἱ γέροντες ἐκείνοι δὲν ἠδύναντο ἄλλως νὰ πολεμήσωσι.

Ἐκεῖ πλησίον εἶδα τὴν οἰκίαν ὅπου διέμεινε ὁ Μαυροκορδάτος κατὰ τὴν πρώτην πολιορκίαν, — τὴν οἰκίαν ὅπου ἀπέθανεν ὁ Βύρων — τὴν ἐκκλησίαν ὅπου συνάθουντο οἱ κάτοικοι τοῦ Μεσολογγίου διὰ νὰ ἀκούσωσι τὸν εὐχλωτεον λόγον τοῦ Σπυριδωνος Τρικοῦπῃ ἐνώπιον τοῦ νεκροῦ τοῦ Μεγάλου Ἀγγλου ποιητοῦ. Ἐκτοσε αἱ οἰκίαι ἐκείναι ἀνεκαίνισθησαν, ἢ δ' ἐκκλησία ἐπεσκευάσθη. Ὅπου Τούρκοι διήλθον διαρκούντος τοῦ πολέμου ἐκείνου, δὲν ἔμεινε πέτρα ἐπὶ πέτρας. Καὶ τὸ Μεσολόγγι, καὶ τὸ Βραχῶρι, καὶ ὅλαι σχεδὸν αἱ πόλεις μας ἦσαν σαρῆς ἔρειπών, ὅτε ἐπὶ τέλους ἡ Ἑλλάς ἠλευθερώθη. Δυσκόλως θ' ἀνεύρης καθ' ὅλην τὴν χώραν οἰκοδομὰς ἀκεραίας, ἐχούσας ἐπέκεινα τῶν πενήκοντα ἑτῶν ὑπαρξιν.

Εἰς τὸ κέντρον περιῖπου τοῦ πρὸς τὴν ξηρὰν περιτειχίσματος παρὰ τὸν κήπον Νοσοκομείου Ἰδρυθέντος πρὸ ἑτῶν παρὰ φιλανθρωποῦ συμπολίτου, ὑπάρχει δενδρόφυτος περιβολος—τὸ Ἡρώον τοῦ Μεσολογγίου. Ἐκεῖ ἐντὸς ἐνὸς λάκκου ἐτάφησαν τὰ ὅσα τῶν θανατωθέντων κατὰ τὴν πρώτην πολιορκίαν. Πλησίον τοῦ κοινοταφίου ἐκείνου κεῖται τὸ μνήμα

τοῦ Μάρκου Μπότσαρη. Οἱ ἐχθροὶ τοῦ υἱοῦ του, ὑπουργοῦ τοῦ Βασιλέως Ὁθωνος κατὰ τὴν μεταπολίτευσιν τοῦ 1862, ἠκρωτηρίασαν ἀσεβῶς καὶ βαρβάρως τὸ ὠραῖον μαρμάρινον μνημεῖον τοῦ Γάλλου γλύπτου Δαυίδ, ὥστε ἐδόθη ν' ἀποσταλῇ εἰς Ἀθήνας πρὸς ἐπισκευήν. Τὸ εἶδα ἐκεῖ κατὰ τὴν ἐκθεσιν τοῦ ἀγῶνος τοῦ 1821, ἀλλ' εὐχῆς ἔργον εἶναι νὰ ἐπιστραφῇ ἄνευ ἀναβολῆς εἰς τὴν θέσιν του, κατὰ τὰς δικαίας ἀξιώσεις τῶν Μεσολογγιτῶν. Ἐν τῷ μέσῳ τοῦ ἡρώου ἀνηγέρθη πρὸς τινῶν ἑτῶν μνημεῖον εἰς τιμὴν τοῦ Βύρωνος καὶ ἀδριὰς τοῦ ποιητοῦ μαρμάρινος. Οὕτω, ἐντὸς τοῦ μικροῦ περιβόλου ἀνευρίσκεις ὅλας τὰς ἀναμνήσεις τῆς ἡρωικῆς ἐποχῆς. Δυπεῖται τις μόνον μὴ βλέπων περισσοτέραν ἐκεῖ περιποίησιν, δενδροστοιχίας εὐρύθμους καὶ ἄνθη περὶ τοὺς τάφους ὥραϊα ἢ καλὴ πρὸς τοῦτο θέλησις δὲν ἐλλείπει ἀπαιτοῦνται ὅμως χρήματα, τὸ δὲ Μεσολόγγι πλουτεῖ δόξης μόνον. Ἀλλ' ὁ ἀξιόλογος Διμαρχὸς του εἶναι πλήρης ζήλου καὶ δραστηριότητος καὶ θὰ κατορθώσῃ ἐπὶ τέλους, τὸ ἐλπίζω τουλάχιστον, νὰ διακοσμήσῃ πρεπόντως τὸ ἱερὸν ἄλσος.

Ἀφοῦ ἐπεσκέφθην τὴν πόλιν ἠθέλησα νὰ ἰδῶ καὶ τὸ περιώνυμον νησίδιον τῆς Κλεισόβης, εἰς τὸ ἄκρον τῆς θαλασσολήμνης, ἀπέναντι τοῦ Μεσολογγίου. Τὴν 25 Μαρτίου 1826 ὁ ἐχθρὸς ἐπεχείρησεν τὴν κυριεύσιν του. Ἡ φρουρὰ συνέκειτο ἐξ ἑκατὸν τριάνκοντα καὶ ἑπτὰ ἀνδρῶν, μετὰ τῶν ὁποίων ἦτο ὁ Κίτσος Τζαβέλλας μὲ ἑνδεκα Σουλιώτας. Δισχιλίοι Τούρκοι τοῦ Κιουταχὶ ἤρξαν τὴν προσβολήν, ἀφοῦ δὲ οὗτοι ἀπεκρούσθησαν μετὰ μεγάλης ζημίας, ὥρμησαν κατὰ τοῦ νησιδίου καὶ οἱ Ἀραβες τοῦ Ἰμπραήμη. Ἀλλὰ καὶ Τούρκοι καὶ Ἀραβες δὲν κατόρθωσαν νὰ δαμάσωσι τοὺς ὀλίγους ἐκείνους ἥρωας:

Δαιμόνων πλὴν χεῖρες καὶ ὄχι ἀνθρώπων φυλάττον ἐκεῖ τὰ κερὰματα τείχη

Ἐκατοστὺς ἐχθρῶν πετωμάτων ἐ-

κάλυψαν τὰ νερά τῆς λίμνης. Τὸ ἐπεισόδιον τοῦτο εἶναι ἐκ τῶν λαμπροτέρων τῆς δευτέρας τοῦ Μεσολογίου πολιορκίας, ὃ δὲ Ζαλοκώστας τὸ ἔψαλε μεταπολεμικῆς ὀντως ζέσεως εἰς ἓνα ἄσμα τοῦ ἐπικοῦ τοῦ ποιήματος «Τὸ Μεσολόγγιον». Ἐκεῖ ἐκλείσθη τότε τὸ ὄνομα τοῦ Τζαβέλλα.

Καὶ ἐνώπιον τοῦ νησιδίου τούτου ἡσθάνθη ὅ,τι κατὰ τὴν εἰσοδὸν μου εἰς Μεσολόγγι. Καὶ ἐνταῦθα οὔτε βράχον βλέπει τις οὔτε τείχος, οὔτε ἄλλο ἶχνος ὀχυρώματος ἢ πολέμου. Ἡ Κλείσοβα εἶναι μικρὰ ἀμώδης ἐπιφάνεια ὑψομένη μόλις ὑπεράνω τῶν ὀρηκῶν τῆς θαλασσολίμνης νερῶν. Οὐδὲν ἄλλο ὑπάρχει ἐπ' αὐτῆς, ἢ εὐτελὲς ἐξωικλήσιον καὶ ὀλίγα καλύβαι κατοικοῦμεναι ἀπὸ ἁλιεῖς. Τοὺς εὐρωμεν πλέκοντας τὰς καλαμωτάς διὰ τῶν ὁποίων περιβάλλοντες βαθμῆδον τοὺς ἐκ τῆς λίμνης ἐκ τῆς θαλάσσης εἰσέρχομένους ἰχθύς τοὺς ἀποκλείουν ἐπὶ τέλους ἐντὸς στενοῦ κύκλου ὅπου τοὺς συλλαμβάνουν. Ἐὰν θέλῃς πλειοτέρως λεπτομερείας περὶ τῆς ἀξιοπεριέργου ἁλιείας τῶν θαλασσολιμνῶν τούτων, σὲ παραπέμπω εἰς τὴν γαλλιστὶ δημοσιευθεῖσαν πραγματείαν τοῦ κ. Ἀποστολίδου κατὰ τὴν ἐν Λονδίῳ ἀλιευτικῇν ἐκθεσιν τοῦ 1883.

Χάρις εἰς τοὺς καλοὺς ἐν Μεσολογίῳ φίλους, μᾶς μετέφερεν εἰς Κλείσοβαν ὁ γέρον λεμβούχος τοῦ Βύρωνος, ὀδοηκοντοῦτης ἤδη ἀλλὰ πλήρης ἐτι ζωῆς καὶ ὑγείας. Μὲ πολλὴν ἐπιδεξιότητα ἐκυβέρνα τὴν μικρὰν τοῦ λέμβου, σὲ βεβαιῶ δὲ ὅτι τὸ πράγμα δὲν εἶναι εὐκόλον. Τὰ πριάρια καθὼς τὰ ὀνομάζονται ἐνταῦθα (κατὰ παραφθορὰν ὑποθέτω τοῦ πλοιάρια) εἶναι ἀβαθῆ ἔνεκα τῶν ὀρηκῶν νερῶν καὶ τῶν πολυπληθῶν φυκῶν δὲν γίνεται χρῆσις κωπῶν, ἀλλ' ὀρθῶς ἐπὶ τῆς πρύμνης ὁ λεμβούχος κρατεῖ εἰς χεῖρας ἐξὺλον μακρόν, στάλινκα ἢ σταλίκι, καθὼς τὸ λέγουσιν ἑλληνίζοντες ἐν ἀγνοίᾳ τῶν, καὶ διὰ τοῦ σταλικίου ὠθεῖ τὴν λέμβον. Ἡ ἐλαφρότης καὶ

ἡ ταχύτης τῆς ἀποτελοῦν τὴν δυσκολίαν τούτου τοῦ εἶδους τῆς θαλασσοπλοίας, καθ' ὅσον ἡ ἐλαχίστη ἀνωμαλία δύναται νὰ ἀνατρέψῃ καὶ κυβερνήτην καὶ λέμβον. Ἀπαιτεῖται πεῖρα μακρὰ καὶ εὐλυγισία, ἀλλ' ὁ γέρον Καζῆς ἀνεδαίχθη ἐξαίρετος εἰσέτι λεμβούχος. Κατὰ παράκλησίν μου παρέδωκε τὸ σταλίκι εἰς τὸν νεαρόν του σύντροφον καὶ καθίσας σταυροποδητὴ εἰς τὸ πριάρι ἤρχισεν νὰ μᾶς διηγῆται τὰς πρὸ ἐξήκοντα ἐτῶν ἐκδρομὰς εἰς τὴν λίμνην τοῦ «Λόρδου». Δὲν ἔμαθα νέον τι περὶ τοῦ Βύρωνος, ἀλλὰ θὰ ὁμολογήσῃς ὅτι εὐχαρίστως θὰ διέσχίζες καὶ σὺ τὰ νερά τοῦ Μεσολογίου ἐπὶ τοῦ πριαρίου ἐκείνου, μὲ τὴν Κλείσοβαν ἀντικρὺ σου, καὶ μὲ τὸν γέροντα λεμβούχον ὁμιλοῦντα περὶ τοῦ ποιητοῦ, τὸν ὁποῖον ἄλλοτε συνάδευεν ἐπὶ τῆς αὐτῆς λίμνης. Παρεκάλεσα τὸν Καζῆν νὰ φωτογραφηθῇ ὑποσχεθεὶς νὰ στείλῃ τὴν εἰκόνα πρὸς δημοσίωσιν εἰς «Ἀγγλικὸν περιοδικόν». Συγκατετέθη προθύμως, μανθάνω δὲ ὅτι ἀτυχῆς τις καφάλαος ἐξασκεῖ εἰς Μεσολόγγι τὸ ἐπάγγελμα φωτογράφου ὥστε θὰ γίνῃ τοῦ γέροντος ἡ εἰκὼν.

Ὁ ἥλιος ἔδωκε ὅτε ἀπεχαιρετήσαμεν τὴν Κλείσοβαν. Ἀντὶ νὰ ἐπιστρέψωμεν διὰ θαλάσσης μέχρι Μεσολογίου, ἀπεβιβάσθημεν εἰς Τουρλίδα καὶ ἐκεῖθεν ἐπεστρέψαμεν περὶ πατοῦντες. Ὅποια δύσις μεγαλοπρεπῆς! Ἐκατέρωθεν τῆς στενῆς ἐπιθαλάσσιου ὁδοῦ καταπεριζέτο ἐντὸς τῶν λιμνῶν ὁ πορφυρόχρυσος οὐρανός. Αἱ ἐπὶ πασσάλων ὑπεράνω τῶν ὑδάτων ὑψοῦμεναι μικραὶ καλύβαι τῶν ἁλιέων, αἱ πελάδες, ἐφαίνοντο ὡς φωλαὶ γιγαντιαίων φαντασιωδῶν ὀρνέων ἐν μέσῳ τῆς περικυκλούσης ἡμᾶς ἡρέμου καὶ ἡμιφωτιστοῦ ἐρημίας.

Ἐκ τοῦ «Θησείας», 26 Ἀπριλίου

Καὶ πάλιν ἐξ ἑλληνικοῦ ἀεροπλοίου γράφω. Ἀπεχαιρετήσαμεν πρὸ ὀλίγου τὸ Μεσολόγγι, ἐντὸς

δὲ ὠρῶν τινῶν θὰ εἰσμεθᾶ εἰς Ζάκυνθον, τὴν πατρίδα τοῦ Σολωμοῦ.

Ἐξέφρασα καὶ ἄλλοτε τὴν εὐχαρίστησίν μου ὅτι διήλθα τὴν Ἀκαρνανίαν καὶ τὴν Αἰτωλίαν καὶ τὴν Λύπην μου ὅτι δὲν ἡδυνήθη νὰ ἐπισκεφθῶ λεπτομερέστερον τὰ ἀποκεντρα καὶ τόσῳ ὀλίγον γνωστὰ μέρη ταῦτα τῆς Ἑλλάδος. Δὲν δύναται τις νὰ ἔχῃ σαφῆ ἰδέαν περὶ οἷας δῆποτε χώρας, μάλιστα χώρας ποικίλλης ὡς ἡ Ἑλλάς, ἐὰν δὲ περιέλθῃ τὰ ἐνδότερα τῆς, πολὺ δ' ἀτελῶς τὴν γνωρίζῃ ὁ περιορισθεὶς εἰς τὸν περίπλουν τῶν παραλίων τῆς. Ἀλλ' ἐξ ἄλλου, κατὰ τὸ ἥμισυ μόνον γνωρίζῃ τὴν Ἑλλάδα ὅστις ἀρκεσθῇ εἰς τὴν θάαν τῆς θαλάσσης ἀπὸ τῶν παραλίων ἢ ἐκ τῶν κορυφῶν τῶν ὀρέων τῆς. Ἀνάγκη ἐναλλάξ νὰ τὴν διέλθῃ διὰ ξηρᾶς καὶ νὰ τὴν παραπλεύσῃ, ὅπως ἴδῃ τὴν ποικίλην ὠραιότητα τῆς φύσεώς τῆς καὶ ἐννοήσῃ τὸν χαρακτῆρα τοῦ ἀμφιβίου λαοῦ τῆς. Περὶ τοῦ Ἑλληνος δύναται τις νὰ εἴπῃ, ὅτι ἔχει τὸν ἓνα πόδα ἐπὶ τῆς ξηρᾶς καὶ τὸν ἄλλον ἐπὶ τῆς θαλάσσης. Δὲν εἰσμεθᾶ ὅλοι θαλασσινοί, ἀλλὰ τὸν ὀρεινὸν Ἑλληνα συμπληροῖ, οὕτως εἰπεῖν, ὁ νησιώτης καὶ ὁ ἀνάπαλιν ὁ δ' ἐθνικός ἡμῶν χαρακτῆρ ἀπαρτίζεται ἐκ τῆς συνενώσεως τῶν δύο στοιχείων. Ἀπόδειξις τούτου ἡ ἱστορία σύμπασα καὶ τῆς ἀρχαίας Ἑλλάδος καὶ τῆς νεωτέρας.

Ὡς ἐκ τοῦ σχηματισμοῦ τῆς χώρας καὶ τῆς εὐκολίας τῆς διὰ θαλάσσης συγκοινωνίας, τὴν διπλὴν ταύτην φάσιν τοῦ ἐθνικοῦ χαρακτῆρος οὐδαμῶς δύναται τις νὰ σπουδάσῃ καλλίτερον ἢ ἐπὶ τοῦ καταστράματος ἑλληνικοῦ ἀεροπλοίου. Ἐκεῖ εὐρίσκει συμπτυκνομένους τὸν κάτοικον τῶν ὀρέων πλησίον τοῦ Αἰγαιοπελάγους, τὸν μικρόμπορον, ὅστις ταξιδεύει χάριν τῶν συμφερόντων του, πλησίον τοῦ ὑπαλλήλου τοῦ μεταβαίνοντος εἰς τὴν νέαν θῆσιν, ἢ ὁποία κύριος ὀλβε μετὰ ὁποίας καὶ ὁποίας ἐνεργείας ἀπεκτῆθη. Θὰ ἴδῃς τὸν γεωργὸν πλησίον τοῦ ναυτοῦ, τὸν χωροφύλακα καθή-

μενον φιλικῶς πλησίον τοῦ ὑποδίκου χωρικοῦ, τὸν ὁποῖον συνοδεύει εἰς τὸ κακουργοδικεῖον. Διὰ σέ, τὸν ὁμιλοῦντα τόσῳ καλῶς τὴν ἑλληνικὴν, διασκεδαστικώτερα καὶ διδακτικώτερα ἐνασχόλησις δὲν θὰ ὑπάρχῃ ἐν Ἑλλάδι, ἢ τὸ ν' ἀναμιγνύσῃς ἐπὶ τῶν ἀεροπλοίων μας μὲ τοὺς ἐπιβάτας τῆς τρίτης θέσεως καὶ ν' ἀκούσης τὰς ὁμιλίας των.

Προτοῦ ἀναχωρήσωμεν ἐκ Μεσολογίου ἐπεσκέφθημεν τὰ ἑρείπια τῆς νέας Πλευρώνας. Τὸ ἀρχαῖον τοῦτο Αἰτωλικὸν φρούριον κεῖται ἐπὶ λόφου ἀποκρήμνου πρὸς δυσμὰς τοῦ Μεσολογίου, εἰς ἡμισείας περιπύου ὥρας ἀπόστασιν, δι' ἀμάξης, ἕως εἰς τοὺς πρόποδας τοῦ λόφου. Ἡ ἀνάβασις μέχρι τῶν ἑρειπίων δὲν εἶναι ἐπίσης εὐκόλος, μ' ὅλην δὲ τὴν δρόσον τῆς πρωίας σὲ βεβαιῶ ὅτι ἰδρῶσα ἕως οὐ φθάσω εἰς τὴν κορυφὴν τοῦ πετρώδους ὑψώματος. Προμηθεύσου στερεὰ ὑποδήματα καὶ καλὴν ράβδον ὅταν ἐπιχειρήσῃς τὴν ἐκδρομὴν ταύτην. Ἡ ράβδος δὲν θὰ εἶναι ἀχρηστος καὶ ὡς προφύλαξις κατὰ τῶν σκύλων κατ' ἥν περιπίπτουσιν βραδύνουν οἱ ἰδιοκτεῖται τῶν κήπων παρὰ τοὺς πρόποδας τοῦ λόφου, γὰρ περιστείλωσι τὸν ζῆλον των. Ἀλλ' ὅπως δήποτε μὴ λείψῃς νὰ ἐπισκεφθῇς τὴν Νέαν Πλευρῶνα ὅταν εὐρεθῇς εἰς Μεσολόγγι.

Πῶς ἐξεργάζοντο τὰ πάντα καλῶς οἱ ἀρχαῖοι ἐκεῖνοι Ἕλληνες! Πᾶν τὸ ἐξεργάμενον τῶν χειρῶν των εἶχε τὸν τύπον τοῦ ὠραίου. Καὶ οἱ λιθοκόποι των αὐτοὶ ἦσαν καλλιτέχναι. Ὅποια διαφορὰ μεταξὺ τῶν ἔργων των καὶ τῶν ρωμαϊκῶν κτισμάτων! Σοὺ περιέγραφα τὰ ἑρείπια τῆς Νικοπόλεως ἢ ὁλῆς τὴν ὁποίαν ὁ Αὐγουστος ἐθεμελίωσε παρὰ τὴν εἰσοδὸν τοῦ Ἀμβρακικοῦ κόλπου ἦτο μεγαλύτερα, πλουσιωτέρα καὶ ὑπὸ πᾶσαν ἐποψὴν ἀξιολογώτερα τοῦ φρουρίου τούτου τὸ ὁποῖον ἀνῆγειρεν ἐπὶ κρημνώδους ὑψώματος φυλὴ ἐκ τῶν ἡκιστα διαπερῶν τῆς Ἑλλάδος. Καὶ ὅμως δὲν συγκρίνονται τὰ ἐκ λίθων καὶ πλίνθων τείχη τῆς Νικοπόλεως

καὶ τὰ ἐντὸς τοῦ περιβόλου της σωζόμενα λείψανα οἰκοδομῶν, πρὸς τὸ στερεὸν καὶ ὠρεῖον τεῖχος τὸ ὅποιον, δύο περίπου μέτρων τὸ πάχος, περιβάλλει εἰσέτι ὁλοκληρὸν τὸν χώρον τῆς Νέας Πλευρῶνος. Ἀπορεῖ τις πῶς κατάρθωσαν νὰ ἀναβῇ βάσων ἐκεῖ τοὺς μεγάλους ὀγκολιθοὺς οἵτινες καλῶς ἐξεσμένοι, καλῶς συνηρομολογημένοι ἀποτελοῦν ζώνας πλάτους ἀνίσου, μεθυστικῶς καὶ ἐναρμόνως ὑπερκειμένους ἀλλήλων.

Δὲν περιήλθον ὁλόκληρον τὸν χώρον τοῦ φρουρίου Κατὰ τὸν Μπαϊντεκερ ἀπαιτεῖται πρὸς τοῦτο τριῶν τεκάρτων τῆς ὥρας περίπτως. Βλέπεις εἰσέτι τὰ ἀνοίγματα τῶν πυλῶν καὶ τὰς λιθίνας ἐκατέρωθεν παραστάδας, ἀπὸ ἀπόσπαι δὲ εἰς ἀπόσπαι φαίνονται τὰ λείψανα τῶν ἐπιστεφόντων τὰ τεῖχη τετραγώνων πύργων, ἐχόντων πέντε μέτρων πλάτους ἐπὶ μήκους 2½ μέτρων. Αἱ κλίμακες διὰ τῶν ὁποίων ἀνέρχοντο ἔσωθεν εἰς τοὺς πύργους σώζονται ἀκέραιαι εἰς πολλὰ, δύναται δὲ τις νὰ περιέλθῃ ὁλόκληρον σχεδὸν τὸν περίβολον βιδῶν ἐπὶ τῆς κορυφῆς τοῦ τεύχους, ἐὰν δὲν ὑπόκειται εἰς ζάλην. Τὴν πάντα ἐκεῖ προξενοῦν διπλὴν ἐντύπωσιν ὠρεοειδὲς καὶ στερεοειδὲς συγχρόως, ἐννοεῖς δὲ χωρὶς νὰ τὸ πολυσκεφθῇ, οἷον τὸ ἐν εἶναι συνέπεια τοῦ ἄλλου, οἷον τὸ ὠρεοειδὲς συνεπάγεται τὸ στερεοειδὲς.

Παρὰ τὸ τεῖχος, πρὸς τὴν πλευρὰν τοῦ φρουρίου ὁπόθεν φαίνεται ἡ θάλασσα, ὑπάρχει ἀμφιθέατρον, αὐτοῦ αἱ βιθμίδες διηρημέναι καλλιστα. Ἐκρησίσμευον ἄρα γε εἰς δραματικὰς παραστάσεις ἢ εἰς τὰς συνελεύσεις τοῦ Δήμου; Ὑψηλότερα ἀπὸ ἐντὸς τοῦ βράχου καὶ χωριζομένη εἰς πέντε διαμερίσματα, ἔχουσα δὲ βάθους τεσσάρων ἕως πέντε μέτρων μήκους τριάκοντα περίπου καὶ πλάτους ἑνὶ ἑκατομῶν ἐλκοισιπέντε μέτρων. Δὲν ἐγνώμαι τὴν ἀκρίβειαν τῶν καταμετρήσεων τοῦ ὄντος τὰς ἀναφῶν δὲ ἀπλῶς εἰς ἐνδείξει τῆς σημασίας τοῦ ἀρχαίου τούτου φρουρίου. Ἄλλαι

δεξαμενὰ εἰς διάφορα τοῦ περιβόλου μέρη κείμεναι, διατηρεῖσαι δ' εἰσέτι ἱκνὴ τοῦ χρίσματος διὰ τοῦ ὁποίου ἦσαν ἔσωθεν ἡλεμμένοι, φαίνονται οἱ ἐκρησίσμευον πρὸς φύλαξιν οἴνου καὶ ἐλαίου. Ἀλλοχού διακρίνονται τὰ ἱκνὰ νῶν καὶ ἀγορῶν, τὸ δὲ ἀξιοπεριεργότερον, καὶ τὰ θεμέλια ἰδιωτικῶν κατοικιῶν. Διὰ τῆς φαντασίας δύναται τις νὰ ἀναπλάσῃ ζώσαν τὴν εἰκόνα τοῦ ὁχυρώματος, μὲ ὅλα τὰ κτερία τοῦ ὄρθου μὲ τὰ οἰκήματα κατακείμενα, καὶ τὰ τεῖχη φρουρούμενα ἀπὸ θωρακαφόρους Αἰτωλοῦς. Ἡ δυσκολία τοῦ νὰ μετακινήθωσιν ἐκ τοῦ ὕψους ἐκείνου οἱ ὀγκώδεις λίθοι ἐξηγεῖ πῶς διαμενοῦσιν εἰσέτι τόσῳ ἀκέραια τὰ λείψανα τῆς Νέας Πλευρῶνος. Ἄλλα ψαυὰ τῆς Νέας Πλευρῶνος. Ἄλλα ψαυὰ τῆς Νέας Πλευρῶνος, διὰ τὰ ὁρκοῦν τὰ ἀρχαιολογικά, διὰ τὰ ὁποῖα δὲν εἶμαι ὁ ἀρμόδιος· ἐὰν θέλῃς πλειότερας περὶ Πλευρῶνος πληθῆς πληροφορίας, ἴδε τὴν πραγματείαν τοῦ ὀροφίου, ἴδε τὴν πραγματείαν τοῦ Βαζίν τὴν ὁποίαν ἀτυχῶς δὲν ἔδυνῃ θῆναι νὰ προμηθευθῇ εἰς Μεσολόγγιν.

Τὰ ἐρείπια τῆς Νέας Πλευρῶνος εἶναι τὴν σήμερον γνωστὰ ἐντεῦθα ὑπὸ τὸ ὄνομα: Κάστρο οὔ η; Οὐδὲν ῥήνης. Τίς ἡ Εἰρήνη οὔ η; Οὐδὲν περὶ τούτου ἔδυνῃ θῆναι νὰ ἐξακριβώσω εἰς Μεσολόγγιν, μολονότι ὑπάρχουν ἐκεῖ τινὲς μετὰ πολλοῦ ζήλου ἐνασχολούμενοι περὶ τὴν ἱστορίαν καὶ τὴν τοπογραφίαν τῆς πόλεως καὶ τῶν περιχώρων. Οὐδεὶς ἐκ τῶν πραγματευθέντων περὶ Πλευρῶνος ἔλυσεν, καθόσον γνωρίζω, τὸ μυστήριον τοῦτο.

Καθὼς ἡ Πλευρῶν μετωνομάσθη Κάστρον τῆς Κυρᾶς Εἰρήνης οὕτω καὶ τὰ ἐρείπια τῶν Οἰνιάδων μετωνομάσθησαν Τρικαρδοκαστρον. Καὶ ὄνομασία δὲ αὕτη εἶναι ἐξ ἴσου ἡ μυστηριώδης καὶ ἀνεξήγητος. Ἄλλ' ἢ ἡ ἱστορία σιωπᾷ ὡς πρὸς τὴν πηγὴν ἀμφοτέρων τῶν ὀνομάτων ἢ φαντασία ὁμοῦ τοῦ λαοῦ ἐπλάσθη ἐπ' αὐτῶν μύθων, καὶ ἐσχηματίσθη οὕτω ποιητικωτάτη παράδοσις περὶ τῶν ἐρωτικῶν σχέσεων τῆς Εἰρήνης καὶ τοῦ υἱοῦ τοῦ Βασιλέως Τρικαρδοῦ. Τὴν παράδοσιν ταύτην ἀπε-

κρυστάλλωσεν εἰς τὸ ἐξῆς: χαριέστατον ποίημα ὁ φίλος μου Δροσίνης, τέκνον καὶ αὐτὸς τοῦ Μεσολογγίου.

Ὁ Βασιλεὺς Ἀνήλιαγος

Στοῦ βασιλεῦς τοῦ Τρίκαρδου τὸ μοῖρο
[ναχὸ παιδὶ
οἱ μοῖρες ποὺ τὸ μοῖρωσαν κατὰρα εἰς
[χανε κάνει
πῶς ἄμα ὁ ἥλιος θὰ τὸ ἰδῇ
εὐθὺς θὲ νὰ πεθάνῃ.

Κι' ὁ βασιλεὺς πατέρας του, μ' ἐλπίδα
[νὰ σωθῇ
ἀπὸ τοῦ ἥλιου τὸ κακὸ καὶ φλογισμένο
τοῦ χιτῆος ἐπίτηδες βαθὺ
[μάτι
μέσα στὴ γῆ παλάτι.

Χρόνια πέρασαν — πέθανε ὁ γέροντας
[γονιός...
Καὶ μετὰ τὴν ὥρα τὴν καλὴν θὰ βασι-
[λέψῃ τώρα
Ἀνήλιαγος ὁ μορφονόος
στοῦ Τρίκαρδου τῆς χώρας.

Καὶ βασιλεὺς ὁ Ἀνήλιαγος τὶς μέρες
[του περὶ
μέσ' στὰ βασιλῆα παλάτια του — καὶ
[μοναχὰ τὸ βράδυ
βουνὰ καὶ κάμπους τριγυρὰ
στὴς νύχτας τὸ σκοτάδι.

Κι' ἡ Κυρὰ Ρήνη ἡ ὁμορφὴ τὸν εἶδε
[μὴ βραδυὰ
στὸ κάστρο ἐμπρὸς νὰ κυνηγᾷ μ' ὀδὸ
[φωτὸ φεγγάρι
κι' ἐνοιώσε ἀγάπην στὴν καρδίᾳ
γιὰ τ' ἀξιοπαλλήκαρον.

Ὁ βασιλεὺς Ἀνήλιαγος, σὺν κατὰ
[βασιλεὺς
τώρα κι' αὐτὸς ὁλονυχτὴς στὴν χώρα
[δὲν γυρίζει...
Σ' ἀγαπημένη ἀγκαλίᾳ
γυρμένος ξενυχτίζει.

Μὰ στὴ χαρὰ τοῦ δὲν ἐξῆλθε τῆς μοῖ-
[ρας τὸ γραφτό.
Καὶ πρὶν νὰ φέξῃ στὸ βουνό, καὶ
[πρὶν νὰ οὐρῇ τ' ἄστρο
ἀφίνει ταίρι ζηλευτὸ
καὶ φεύγει ἀπὸ τὸ κάστρο.

Τοῦ κάκου τὸν ρωτᾷ ἡ κυρὰ: πῶς
[ἔτσι πρωινὰ
τὴν παρατάει μονάχη; — Ἐκείνος δὲν
[τῆς κρίνει,
καὶ μαύρη ζήλεια τυραννᾷ
τὴν δόλια κυρὰ Ρήνην.

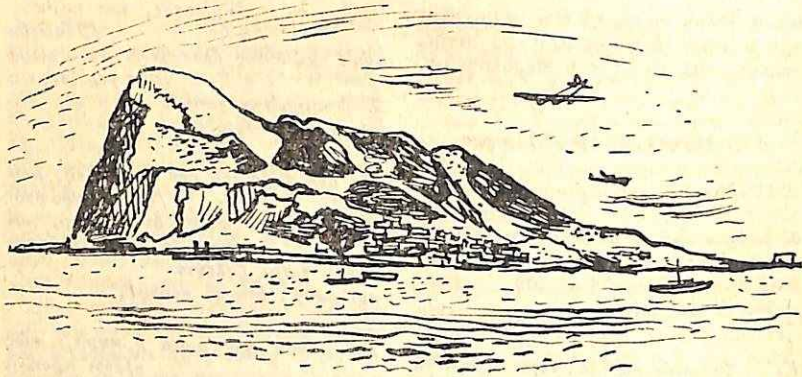
Τόσο, ποὺ τί σοφίζεται ἡ πονηρὴ
[κυρὰ;
ὅλους μετὰ μιᾶς τοὺς πταινοῦς τοῦ κά-
[στρου τοὺς σκοτώνει
γιὰ νὰ μὴ νοιώσει μιὰ φορὰ
ὁ γιὸς πῶς ξεμερώνει.

Ὁ βασιλεὺς Ἀνήλιαγος γελιέται τὴν
[αὐγὴ...
Καὶ πρὶν γερθῇ στὸν Τρίκαρδο, κοντὰ
[στὴν Παλιομάνη,
κατὰρα! — ὁ ἥλιος εἶχε βγῆ
καὶ ὁ γιὸς εἶχε πεθάνει.

Ἀς ἀναβῶ ἐντούτοις εἰς τὸ κατὰ-
στρωμα διὰ νὰ ἴδω τὰς κορυφὰς
φωτισμένους ἀπὸ τὸν δύνοντα ἥλιον,
τὸν ἥλιον ὅστις ἀσπλάγχχνος ἔθανά-
τωσε τὸν υἱὸν τοῦ βασιλέως Τρι-
καρδοῦ.

ΕΝΑ ΑΔΕΙΟ κεφάλι διαφέρει ἀπὸ ἑνὸς ἀδελφοῦ κοῦβὰ σὲ ἑνα σπουδαῖο σημεῖο. Ὅσο πρὸς
ἀδελφὸν εἶναι τὸ κεφάλι τόσο πρὸς δύσκολο εἶναι νὰ τοῦ βάλῃ κανεὶς κάτι μέσα.

CLIFTON REYNOLDS

Δώδεκα ὥρες στὸ Γιβραλτάρ

Τοῦ J. B. FOERS

(Ἀπὸ τὸ «Chambers's Journal», Λονδίνο)
Εἰκονογράφηση John Minton

Τώρα ἐδῶ ἔχουμε μεγάλη ἡσυχία», μοῦ εἶπε ὁ μελαχροινὸς καπνοπώλης ἀπὸ τὸν ὁποῖο ἀγόρασα καπνὸ γιὰ τὴν πίπα μου. «Δὲν εἶναι σὰν τὸ 1944. Τότε εἴχαμε πλοῖα—πολλὰ πλοῖα, καὶ χιλιάδες ἀεροπλάνα, καὶ τσακωμοὺς τὶς νύχτες στοὺς δρόμους καὶ σπασμένα κεφάλια· τότε ἦταν καὶ τὸ ἐμπόριο καλὸ. Τώρα ὅλα εἶναι ἡσυχὰ στὸ Βράχο καὶ τὸ ἐμπόριο δὲν εἶναι καλόν.»

Ἵσως νὰ ἦταν ἡσυχὰ, ὡστόσο ἡ ἡσυχία ἦταν σχετική. Τὰ ἀμάξια σφύριζαν καὶ κουνιόνταν μέσα στὸ φῶς καὶ τὴ σκιά τῆς Μαΐην Στρήτ καὶ βιαστικὰ λεωφορεῖα περνοῦσαν στενὲς γωνιὲς

σχεδὸν ξυστὰ στοὺς ἀδιάφορους διαβάτες. Σωροὶ πορτοκαλίας, μπανάνες καὶ πεπόνια μπροστὰ στὰ μαγαζιά χρωμάτιζαν καὶ μύρωναν τὸν ζεστὸ ἀέρα. Κάτω στὴν πλαγιά μὲ τὰ ψηλὰ σπίτια, ἓνα δάσος ἀπὸ κατάρτια καὶ φουγάρα σημείωνε τὸν ναύσταθμο, καὶ τὰ πολεμικὰ πλοῖα ἔπλεαν ἀργὰ στὰ ἡρεμὰ νερά τοῦ κόλπου τῆς Ἀλγεθίρας. Ὁ κόλπος ἦταν μιὰ γαλανὴ ἀκίνητη λίμνη· καὶ ἡ Ἀλγεθίρας—ἓνα λευκὸ, ἡλιόλουστο σημάδι στὰ πόδια τῶν δασωμένων βουνῶν τῆς Σεβίλλης—κατέβαινε ὡς τὴ θάλασσα.

Ὑστερα ἀπὸ τὶς βιαστικὲς προπαρασκευὲς γιὰ τὴν ἀπόβαση

τοῦ 1944, ἡ ζωὴ στὸ Γιβραλτάρ, χωρὶς ἀμφιβολία, ἦταν λίγο ἀνιερή. Τὴν ἐποχὴ ἐκείνη ὁ κόλπος ἦταν γκρίζος ἀπὸ τὰ γυαλιστερὰ σκάφη, καὶ ἡ βορεινὴ πλευρὰ τοῦ ἀεροδρομίου μιὰ πυκνὴ μάζα ἀπὸ μεταγωγικὰ ἀεροπλάνα. Ὁλος ὁ Βράχος ἔβραζε, γεμάτος δράση καὶ ἀναμονὴ γιὰ τὴν ἔναρξιν τῆς ἐπιθέσεως. Ὁλητὴν τὴν κίνησιν τὴν παρακολουθοῦσαν μὲ μεγάλη προσοχὴ φιλοαξονικοὶ κύριοι μὲ δυνατὰ κιάλια ἀπὸ τὶς στέγες τῶν σπιτιῶν τῆς Λα Λίνεα, αὐτὸ ὅμως λίγο τοὺς ὠφέλησε. Στὴ βάση ἡ δουλειὰ συνεχιζόταν κάτω ἀπὸ τὴ μύτη τους, ὡς τὴν ὥρα ποὺ αὐτὰ τὰ πλοῖα καὶ τὰ ἀεροπλάνα ξεκίνησαν γιὰ τὶς νότιες ἀκτὲς τῆς Γαλλίας ποὺ κατέχονταν ἀπὸ τὸν ἔχθρό.

Ὁ Σερ Τζῶρτζ Ρούκ, ποὺ κατέλαβε τὸ Βράχο στὰ 1704, φαντάζομαι, πὼς θὰ εὐχαριστιόταν πολὺ ἂν μπορούσε νὰ μάθῃ ὅτι τὸ Γιβραλτάρ ἔγινε τὸ ὀρμητήριο γιὰ μιὰ τόσο παράτολμη ἐπιχείρησιν.

Ενα ἀπὸ τὰ ὠραιότερα πράγματα γιὰ ἓναν ποὺ πᾶει στὸ Γιβραλτάρ μὲ ἀεροπλάνο εἶναι ἡ προσέγγισιν καὶ ἡ προσγειώσιν, κυρίως ἀπὸ τὸν Ἀτλαντικόν. Ἡ Ἀφρικὴ διαγράφεται στὸν ὀρίζοντα σκοτεινὴ πίσω ἀπὸ τὶς δαντελωτὲς βουνοσειρὰς τοῦ Ἐσπαρτέλ, καὶ ὁ πορθμὸς κλείνει μπροστὰ του ἀμείλικτα σὰν τὶς σφιγμένες δαγκάνες γιγαντιαίας τιμιπίδας. Δὲν ὑπάρχει

ἄλλη διέξοδος παρὰ μόνο νὰ γυρίσῃ πίσω· καὶ τότε, ξαφνικά, ὁ δρόμος ξανανοίγει, τὰ πυκνὰ δάση μὲ τὴ σκοτεινὴ τους μορφὴ ὑψώνονται πίσω ἀπὸ τὴν Ταρίφα, καὶ ὁ μεγάλος Βράχος ξεπροβάλλει μέσα ἀπὸ τὴ θάλασσα, σὰν προάγγελος μιᾶς νέας ἡπείρου. Καθὼς πλησιάζει κανεὶς τὴν Ἀκρὴ τῆς Εὐρώπης ὁ βαρὺς αὐτὸς ἀνοιχτόχρωμος ὄγκος ὑψώνεται στὸν λαμπρὸ καλοκαιριάτικο οὐρανὸ τῆς Μεσογείου—θανμάσιος μέσα στὸ μεγαλεῖο τῆς μοναξιάς του καὶ δεσπόζει μὲ τὴν ἀκατάβλητὴ του δύναμιν στὸν Κόλπο τῆς Ἀλγεθίρας. Ἡ πόλη, μιὰ ἀσπριδερὴ μάζα, εἶναι σκαρφαλωμένη κάτω ἀπὸ τὸ βορειοδυτικὸ φρούριον καὶ ἡ ἄκρῃ τῆς φθάνει σχεδὸν ὡς τὸ νερό· ἀπλώνει μάταια τὰ πλοκάμια της ἐπάνω στὴν ἀπὸτομῃ πλαγιά, μὰ νικιέται ἀπὸ τὰ σκληρὰ βράχια. Πίσω τῆς ἡ Ἰσπανία, μιὰ ἀκαθόριστὴ καὶ θαμπὴ ἀκτὴ, ἓνα ἀσήμαντο πλαίσιο.

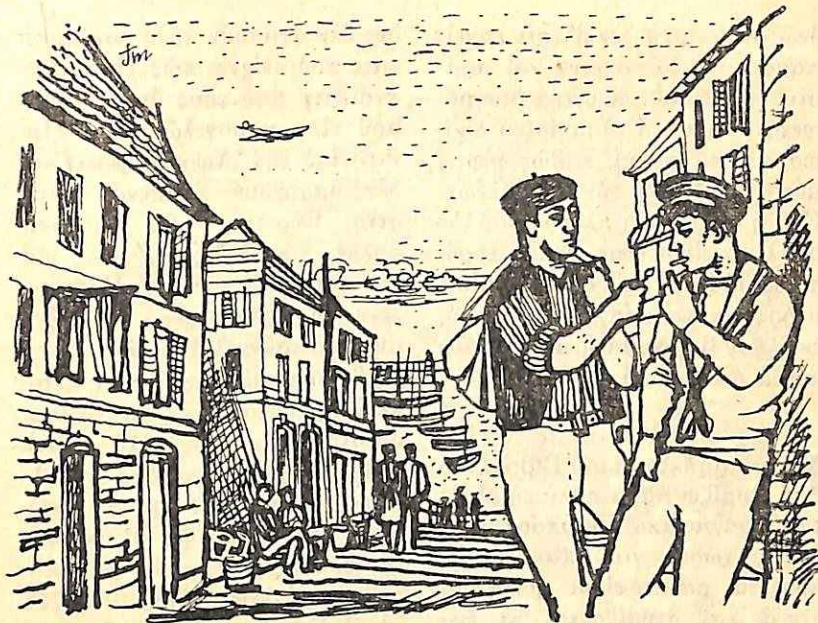
Μπορεῖ κανεὶς νὰ προσγειωθῇ ἀπὸ δύο κατευθύνσεις, ἀπὸ ἀνατολικά ἢ δυτικὰ καὶ ἡ δευτέρῃ τὸν τραβᾷ περισσότερο. Ὅπως πλησιάζει πετώντας μὲ τὸ ἀεροπλάνο, ὁ πελώριος κοντινὸς ὄγκος τοῦ Βράχου φαίνεται νὰ τοῦ κλείνῃ τὸ δρόμον· προχωρεῖ κοντὰ σ' αὐτὸ τὸ τεῖχος καὶ φαίνεται πὼς τὸ ἀριστερὸ φτερό θὰ ἀγγίξῃ τὸν ἀπὸτομον λευκὸ βράχο, ὅταν ξαφνικά, ἓνας δρόμος ἀνοίγεται κάτω καὶ ἄγνωστα πρόσωπα κοιτοῦν ψηλά, τὰ λάστιχα τρίβουν καὶ βρίσκουν προσγειω-

μένος, έχοντας γύρω σου, από τρεις πλευρές, τη θάλασσα.

Τὸ αεροδρόμιο τοῦ Γιβραλτάρ εἶναι ἀσφαλῶς ἕνα ἀπὸ τὰ πιὸ παράξενα τοῦ κόσμου. Ὁ Βράχος εἶχε μόνον μισὸ τετραγωνικὸ μίλι ἐπίπεδη ἔκταση πάρα πολὺ μικρὴ γιὰ σύγχρονο αεροδρόμιο. Δὲν μπορούσε νὰ γίνη τίποτ' ἄλλο παρὰ νὰ ἀυξηθῇ τὸ ἔδαφος τοῦ Γιβραλτάρ κατὰ πολλὰς χιλιάδες τετραγωνικὰ μέτρα, μὲ τὴν προέκταση τοῦ διαδρόμου προσγειώσεως πρὸς τὰ δυτικὰ μέσα στὸν κόλπο· σήμερα, ὅλη αὐτὴ ἡ μεγάλη ἐπίπεδη πλάκα ἀπὸ τσιμέντο ἔχει μῆκος πάνω ἀπὸ 2.000 μ. Ὁ Βράχος λοιπὸν σήμερα ἔχει ἕνα αεροδρόμιο πού τὸ μεγαλύτερό του μέρος τὸ χαϊδεύει ἡ θάλασσα· τὰ σύνορά του εἶναι ἕνα ψηλὸ βράχινο τεῖχος μὲ κάπου τετρακόσια μέτρα ὕψος καὶ ἕνα μίλι πιὸ μακρὺ βρίσκεται ἡ σκοτισμένη Ἰσπανία. Ὅλοι παραδέχονται ὅτι αὐτὴ ἡ πλατεῖα λωρίδα δὲν εἶναι ὁμορφη, ἀλλὰ ἀκόμη καὶ οἱ κάτοικοι τοῦ Γιβραλτάρ τῆς συγχωροῦν τὴν ἀσκήμια ὅταν θυμηθοῦν τὴν χρησιμότητά της. Ὁ δρόμος πού πηγαίνει στὴ Λά Λίνεα περνᾷ μέσα ἀπὸ τὸ αεροδρόμιο. Ἀπ' αὐτὸν ἔρχονται κάθε πρωτὶ οἱ Ἰσπανοὶ ἐργάτες πού δουλεύουν στὸ Γιβραλτάρ. Ὁ Βράχος εἶναι καλὰ ἐφοδιασμένος μὲ διαλεχτὰ ἐμπορεύματα, ἀγγλικά τσιγάρα καὶ ὑφάσματα, καὶ καλὸ ἄσπρο ψωμί. Οἱ Ἰσπανοὶ αὐτοὶ ἐργάτες θὰ ἀναρωτιοῦνται ἴσως πῶς συμβαίνει αὐτὰ τὰ πράγματα νὰ

εἶναι ἄφθονα στὴ μικρὴ γωνιά μιᾶς δημοκρατικῆς Κοινοπολιτείας καὶ νὰ εἶναι σπάνια ἢ νὰ μὴν ὑπάρχουν καθόλου, κάτω ἀπὸ τὸ παντοδύναμο χέρι ἐνὸς δικτάτορα. Πάντως ἀπὸ καιρὸ τώρα μιὰ ἀπὸ τὶς πιὸ ἀγαπημένες τους διασκέδασεις εἶναι νὰ περνοῦν κρυφὰ διάφορα πράγματα ἀπὸ τὰ σύνορα. Οἱ τελωνειακοὶ ὑπάλληλοι τῆς Λά Λίνεα ἔχουν ἔτσι πολλὴ δουλειὰ καὶ ἴσως νὰ ἔχουν γιὰ λίγο καιρὸ ἀκόμα, γιὰτὶ ὁ Ἰσπανὸς λαθρέμπορος εἶναι ἀνθρωπος αἰσιόδοξος καὶ πεισματάρης.

Τὸ ξενοδοχεῖο βρισκόταν ψηλά, μὲ τὴ ράχη του γυρισμένη στὸν ἀπόκρημνο βράχινο τοῖχο, κρεμασμένο ἐπικίνδυνα. Τὸ σπουδαιότερό του χάρισμα ἦταν ἡ θέα. Γιὰ πρώτη φορὰ τὴν κοίταξε ἀπὸ τὸ παράθυρό μου τὸ σούρουπο, ὅταν οἱ ἀργοπορημένες ἀκτίνες τοῦ ἥλιου πέφτοντας ἀπὸ τὶς φλογισμένες κορφὲς τῶν βουνῶν τῆς Σεβίλλης ἀπλωναν ἕνα χλωμὸ κόκκινο φῶς πάνω στοὺς γυμνοὺς βράχους πού βρῖσκονταν πάνω ἀπὸ τὸ κεφάλι μου. Πέρα στὸ βάθος, πρὸς τὸν σκοτεινὸ Πορθμό, ἡ ψηλὴ δαντελωτὴ ἀκτὴ τῆς Ἀφρικῆς φαίνονταν πιὸ σκοτεινὴ, τυλιγμένη σὲ μιὰ πορφυρὴ ὁμίχλη, βουτηγμένη στὴ θάλασσα. Βαθεῖα τὰ νερά τοῦ Κόλπου ἦταν ἡρεμα, ἄδεια, ἔκτος ἀπὸ κάτι μαῦρες κηλίδες — ψαράδικες βάρκες πού γύριζαν στὸ λιμάνι — ἡ κοντινὴ ὁμῶς ἀκτὴ ἦταν γεμάτη ἀπὸ φου-

γάρα πού κάπνιζαν καὶ μαῦρα καὶ γκριζὰ σκάφη πού ἔπλεαν ἀθόρυβα. Μιὰ-μιὰ οἱ σειρὲς τῶν φώτων καὶ τὸ καθρέφτισμα τους ξεπήδαγαν πάνω στὸ νερό, σὰν νὰ τ' ἀναβε κανένας φανοκόρος στὴ βραδυνὴ του βάρδια· καί, πέρα πρὸς τὸν Κόλπο, τὰ φῶτα τῆς Ἀλγεθίρας, λαμπύριζαν ξαφνινὰ — σὰν ἀπόκοσμα φῶτα μιᾶς ἀπαγορευμένης χώρας. Ἡ νύχτα ἦρθε ἀπὸ πίσω μου, ρίχνοντας στὶς δυὸ ἡπείρους τὸν μαῦρο πέπλο της, πού τὸν διαπερνοῦσαν τώρα τὰ φωτεινὰ στολίδια τοῦ λιμανιοῦ· τὰ ἄστρα πού ἔσυρε γρήγορα πίσω της μὲ ὄλο τους τὸ μεγαλεῖο ἔχασαν τὴν ἀνωνυμία τῆς ἡμέρας. Ἐνα ἔ-

λαφρὸ ἄρωμα μιμῶζας ἦταν διάχυτο στὴ δροσερὴ ἀτμόσφαιρα.

Στὸ Γιβραλτάρ ὑπάρχει μιὰ ἀτμόσφαιρα ἀγριότητος πού τὴν δίνει ἡ ἴδια ἡ φύση του, εἴτε πόλεμος εἶναι εἴτε εἰρήνη· θὰ μπορούσε νὰ ἦταν μόνον ἕνα φρούριο. Ἡ πιὸ ἀπότομή του πλευρὰ βλέπει πρὸς τὴν Ἰσπανία, ὅπου ἡ Βόρεια Πλευρὰ του ὑψώνεται ἀπὸ τὴ θάλασσα πάνω ἀπὸ 400 μ. Τὴ νύχτα προβολεῖς φωτίζουν δυνατὰ τὸ διάδρομο ἀπὸ πολεμίστρες πού βρίσκονται ψηλὰ σ' αὐτὴν τὴν πλευρὰ — πελώριες φωτεινὲς δέσμες πού μοιάζουν νὰ ἔρχονται ἀπὸ κάποιο σημεῖο τοῦ οὐρανοῦ. Ὅταν ἕνα αεροπλάνο πλησιάζει,

ἐνῶ στήν ἀρχή δὲν βλέπει κανεῖς παρὰ μόνο τὰ κόκκινα καὶ πράσινα φῶτα του, ξαφνικὰ διαγράφεται ἀσημένιο τὸ πράσινο σκάφος καὶ τὰ φτερά, καθὼς πέφτει μέσα στὴ δέσμη τῶν προβολέων. Καὶ ἡ ἀνατολικὴ πλευρὰ τοῦ Γιβραλτάρ εἶναι ἕνας ψηλὸς ἀπρόσιτος βράχος, καὶ μόνο τὸ πίσω μέρος γίνεται κάπως πιὸ ὁμαλὸ, ἐκεῖ πού βρίσκεται ἡ μικρὴ πόλη κοντὰ στὸ λιμάνι.

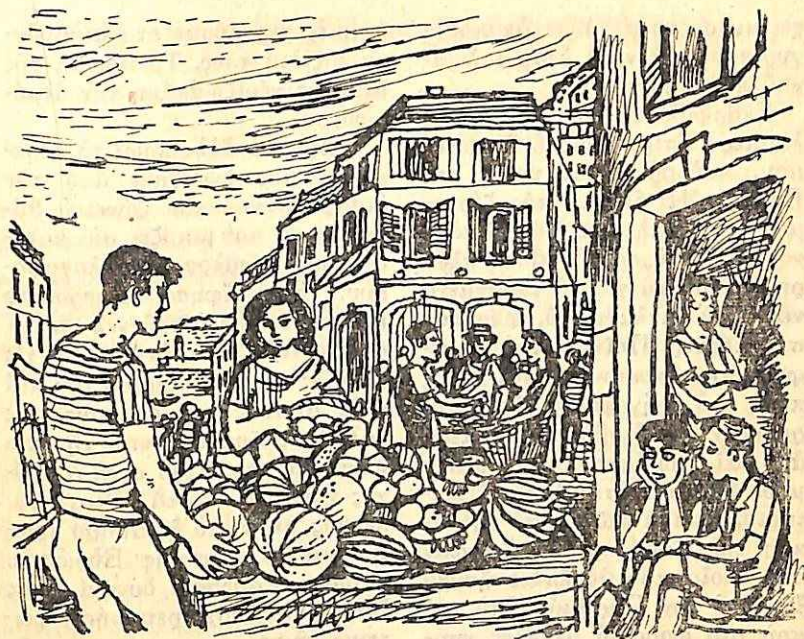
Η μικρὴ ἔκταση τοῦ Γιβραλτάρ θυμίζει πάρα πολὺ τὴ Μάλτα. Πραγματικὰ δὲν ὑπάρχει καθόλου χῶρος γιὰ σπατάλη, γι' αὐτὸ τὰ σπίτια εἶναι ψηλὰ καὶ στενὰ καὶ στηρίζονται τὸ ἕνα πάνω στὸ ἄλλο στοὺς σφιγμένους δρόμους. Ἡ Μαίην Στρήτ εἶναι ἕνα βαθὺ τοῦννελ καὶ δεξιὰ κι' ἀριστερὰ ἔχει αὐτὰ τὰ σπίτια μὲ τὰ γυρτὰ μπαλκόνια πάνω ἀπὸ μικρὰ μαγαζιά, μπάρο, πάντα γεμάτα ἀπὸ πολίτες καὶ ἄντρες τῆς στρατιωτικῆς ἀστυνομίας, στρατιῶτες καί, βέβαια, ναυτικούς. Γύρισα μάταια ὅλο τὸ βράχο γιὰ νὰ δῶ τίς περιφημὲς μαϊμούδες του. Ὅπως φαίνεται ἐκείνη τὴν ἡμέρα δὲν δέχονταν ἐπισκέψεις. Ὁ ἀριθμὸς τους ἐλαττώθηκε πολὺ στὸν πόλεμο καὶ ἔμειναν λιγότερες ἀπὸ δώδεκα ὅπως μοῦ εἶπε τὸ γκαρσόνι ἐνὸς μικροῦ ἐστιατορίου ἔξω ἀπὸ τὴν Μάρκετ Σκουαίρα. «Οἱ μαϊμού-

δες δὲν ἀγαποῦν τοὺς πολέμους, κάτι πού δείχνει πὼς εἶναι ἐξυπνότερες ἀπὸ τοὺς ἀνθρώπους» μοῦ εἶπε χαμογελῶντας: «Ἦρθαν ἀπὸ τὴν Ἀφρικὴ ξέρετε καὶ δὲν ὑπάρχουν πουνθενά ἄλλου στήν Εὐρώπη — θὰ ἀκούσετε πολλὰς παραδόξες ἐξηγήσεις γιὰ τὴν παρουσία τους στὸ Βράχο — λένε πὼς ἦρθαν μέσα ἀπὸ ἕνα μυστικὸ τοῦννελ ἀπὸ τὴν Κέουτα ἢ κολυμπώντας ἢ ὅτι ἀποκλείστηκαν ἐδῶ ἀπὸ τὴν θάλασσα ὅταν πρὶν ἀπὸ πολλὰ χρόνια ὁ βράχος χωρίστηκε ἀπὸ τὴν Ἀφρικὴ. Ὅλα αὐτὰ θὰ τ' ἀκούσετε, σέρ, ἀλλὰ δὲν θ' ἀκούσετε πολλοὺς νὰ λένε ὅτι θὰ μπορούσαν νὰ ἔχουν ἔρθει στὰ 711 μὲ τὰ καράβια τῶν Βερβερίνων ὅταν ἔκαναν ἐπιδρομὴ στήν Ἰσπανία. Αὐτὴ ἡ ἐξήγηση εἶναι ἡ καλύτερη, ὅχι ὅμως καὶ ἀρκετὰ ἐνδιαφέροντα· δὲν εἶναι ἔτσι;»

«Γιατί ὅμως» ρώτησα, «περιορίστηκαν στὸ Γιβραλτάρ καὶ δὲν ξαπλώθηκαν καὶ στήν Εὐρώπη;»

«Μόνο ἕνας δρόμος ὑπάρχει γιὰ νὰ φύγη κανεῖς ἀπὸ τὸ Βράχο» μοῦ ἐξήγησε τὸ γκαρσόνι χαμογελῶντας ἀκόμα περισσότερο· «ἀπὸ τὸ μέρος τῆς Λά Λίνεα. Καὶ σὰς εἶπα, κύριε, ὅτι οἱ μαϊμούδες εἶναι ἐξυπνες. Ἐχετε δὴ τὴν Λά Λίνεα;»

Τὰ βράδρια πού οἱ Ἰσπανοὶ ἐργάτες περνοῦν τὰ σύνορα

γιὰ νὰ γυρίσουν στὰ σπίτια τους, τὸ Γιβραλτάρ μένει πάντα ἕνας βράχος γεμάτος κόσμο καὶ τὰ μπάρο καὶ τὰ χορευτικὰ κέντρα πέρα ἀπὸ τὴν Μάρκετ καὶ τὴν Κομμέρσιαλ Σκουαίρ εἶναι γεμάτα ναῦτες καὶ στρατιῶτες πού ἔρχονται νὰ διασκεδάσουν τὸ βράδυ τους. Ὑπάρχουν πάρα πολλοὶ ἀνθρώποι σ' αὐτὸ τὸ βράχο. Ὅλη ἡ ἔκτασή του εἶναι λιγότερη ἀπὸ τρία τετραγωνικά μίλια καὶ τὸ κατοικησὶμο τμήμα του, πολὺ μικρό. Ἀκόμη καὶ στὰ πρῶτα χρόνια τοῦ αἵωνα μας ὁ πληθυσμὸς του ἦταν πάνω ἀπὸ εἴκοσι χιλιάδες ἐκτὸς ἀπὸ τὴ

φρουρά. Αὐτὸ νομίζω εἶναι τὸ ξεχωριστὸ χαρακτηριστικὸ τῆς ζωῆς στὸ Γιβραλτάρ, αὐτὴ ἡ στενὴ καὶ ἀναπόφευκτη ἐπαφὴ πού ἔχεις μὲ τοὺς γείτονές σου. Γιὰ μένα τουλάχιστον ἦταν μιὰ τρομακτικὴ ἀνακάλυψη, πὼς στὸ Γιβραλτάρ ἦταν ἀπαγορευμένη ἀκόμα καὶ ἡ πιὸ ἀπλὴ πολυτέλεια: ἕνας ἥσυχος περίπατος στὴ μοναξιά τῆς ἑσυχῆς. Δὲν ὑπάρχει ἑσυχὴ καὶ ἀσφαλῶς δὲν ὑπάρχει μοναξιά. Τὸ μόνο πού μπορείς νὰ κάνης ἂν θέλῃς νὰ μείνης μόνος, εἶναι νὰ πάρῃς μιὰ μικρὴ βάρκα καὶ νὰ ξανοιγτῇς στὸν κόλπο, ἂν καὶ ἐκεῖ ἀκόμα ὑπάρ-

χει πιθανότητα να σὲ ἀναποδο-
γυρίσουν τὰ νερὰ ἐνὸς πολεμι-
κοῦ ποὺ φεύγει.

Σκαρφάλωνα κάτω ἀπὸ τὰ
λαμπερὰ ἄστρα πρὸς τὸ δωμάτιό
μου, ποὺ βρισκόταν ψηλὰ στὸ
Βράχο. Ἡ δμίχλη τῆς ζέσης
μοῦ ἔκρυβε τὴ θέα. Τὰ φῶτα ἐ-
νὸς καραβιοῦ, ποὺ εἶχε βάλει πλώ-
ρη γιὰ δυτικά γιὰ τὰ ταραγμένα
νερὰ τοῦ Ἀτλαντικοῦ, φάνηκαν
στὸ Κόρνερ Πόιντ. Ἀπὸ τὴ γέ-
φυρά του ἔκαναν σήματα Μόρς
πολὺ πιὸ γρήγορα ἀπ' ὅτι μπο-
ροῦσα νὰ τὰ διαβάσω· καὶ πέρα
ἀπὸ κεῖ ποὺ ἔφταναν τὰ μάτια
μου, ὅταν θὰ ἔστριβε τὸ ἀκρω-
τήριο, φιλικὰ φῶτα ἀπὸ τὴν ἄ-
κρη τῆς Εὐρώπης θὰ ἔγνεφαν
στὸ πλοῖο ποὺ θὰ ἔπλεε ἡσυχα
ἔξω ἀπ' τὸν Πορθμό, ἀπὸ κεῖ
ποὺ μιὰ φορὰ οἱ μεγάλες νηο-

πομπὲς περνοῦσαν στὰ ἐπικίνδυ-
να ταξίδια τους. Τὸ ἄρωμα τῆς
μιμόζας γέμιζε ἀκόμη τὴν αἰμό-
σφαιρα.

Νωρὶς τὸ ἄλλο πρωῒ τὸ ἀερο-
πλάνο μου ὑψώθηκε ἀπὸ τὸν
διάδρομο ποὺ τὸν ζώνει ἡ θά-
λασσα καὶ ποὺ μοιάζει σὰν κατὰ-
στρωμα μεγάλου ἀεροπλανοφό-
ρου. Ἔτσι ἄφησα τὸ φρούριο
μὲ τὰ ἀτελείωτα τοῦννελ του —
ἄφηνα τοὺς εὐκαλύπτους καὶ τὶς
μιμόζες του, τὰ καράβια του καὶ
τοὺς στενοὺς του δρόμους, τὶς
κολοβὲς μαῖμοῦδες καὶ τὴν πο-
λυκοσμία του. Σιγὰ σιγὰ ὁ βρά-
χος χανόταν ἀπὸ τὰ μάτια μου,
λευκὸς μέσα στὸ ξεκάθαρο πρω-
τὶνὸ καὶ ἡ Ἀκρὴ τῆς Εὐρώπης,
καθὼς στρίψαμε δυτικά, μᾶς
ἔστειλε ἕνα ἀποχαιρετιστήριο φω-
τεινὸ σῆμα.

ΜΕΣΙΚΑΝΙΚΗ ΛΟΓΙΚΗ

ΕΝΑΣ Ἀμερικανὸς εἶδε μιὰ μέρα σ' ἕνα χωριὸ τοῦ Μεξικοῦ ἕναν Ἰνδιάνο ποὺ ἔφτιαχνε
πῆλινα βάζα καὶ τὰ ἔβαφε μὲ ὠραῖα ζωηρὰ χρώματα. Ὁ Ἀμερικανὸς σκέφθηκε πὼς θὰ
μποροῦσε νὰ κερδίσει πουλώντας αὐτὰ τὰ διακοσμητικὰ βάζα στὸν τόπο του. Πλησίασε
λοιπὸν τὸν Ἰνδιάνο καὶ τοῦ εἶπε:

- Πόσο κάνει αὐτὸ τὸ βάζο;
- Εἴκοσι δακάρες, σενιόρ.
- Κι' ἂν σοὺ παραγγείλω ἑκατό;
- Ὁ ἄνθρωπος σκέφθηκε καὶ εἶπε:
- Σαράντα, σαράντα τὸ ἕνα...
- Ὁ Ἀμερικανὸς ἔμεινε ἐκπληκτός. Ὁ Ἰνδιάνος ἀσφαλῶς δὲν θὰ εἶχε καταλάβει.
- Κι' ἂν ἀγόραζα χίλια, ὅλα ὅμοια;
- Ὁλα ὅμοια; Χίλια βάζα; Ἔ, τότε σενιόρ, θὰ πληρώσετε ἕνα πέζος γιὰ κάθε βάζο.
- Ἀδύνατον! Εἶσαι τρελλός! Θέλεις πιὸ πολλὰ χρήματα ἂν σοὺ παραγγείλω χί-
λια, παρὰ ἕνα;
- Καὶ βέβαια, ἀποκρίθηκε ἥρεμα ὁ Ἰνδιάνος. Θὰ πρέπη νὰ προσπαθῇσιν νὰ γί-
νουν ὅλα ἴδια, καὶ αὐτὸ δὲν θὰ μὲ διασκέδαζε καθόλου. Θὰ πρέπη νὰ μὲ πληρώσετε γιὰ
τὴν ἀνία καὶ τὴν κούρασή μου...

«La Dernière Heure», Βρυξέλλες

ΤΟ ΠΑΛΑΙΟΤΕΡΟ ΚΟΣΜΗΜΑ

Τοῦ MAISIE SENESHALL

(Ἀπὸ τὸ «Everybody's», Λονδίνο)

Οἱ πρωτόγονοι λαοὶ φοροῦσαν σκουλα-
ρήκια γιὰ νὰ προστατεύονται ἀπὸ τὰ κα-
κὰ πνεύματα. Τρυποῦσαν τ' αὐτιά τους
καὶ κρεμοῦσαν διάφορα χαριτωμένα μι-
κροπράγματα ποὺ τὰ εἶχαν γιὰ φυλαχτά.

✱

Τὰ σκουλαρήκια ἀναφέρονται πολλὲς
φορὲς στὴ Βίβλο. Ὅταν οἱ Γυιοὶ
τοῦ Ἰσραὴλ ζήτησαν ἀπὸ τὸν Ἀαρὼν
νὰ τοὺς φτιάξη μιὰ εἰκόνα γιὰ νὰ τὴν
λατρεύουν, αὐτὸς τοὺς εἶπε νὰ πάρουν
τὰ χρυσὰ σκουλαρήκια ἀπὸ τὶς γυναῖ-
τες, τοὺς γυιοὺς καὶ τοὺς κόρες τους
καὶ νὰ τοῦ τὰ δώσουν. Φοροῦσαν καὶ
βραχιόλια, ἀλλὰ τὰ σκουλαρήκια τὰ θε-
ωροῦσαν φυλαχτά καὶ συμβόλιζαν τὴν
πίστη τους στὸν Ἰεχωβά. Ἀπ' αὐτὰ ὁ
Ἀαρὼν κατασκεύασε τὸ Χρυσὸ Μόσχο.

✱

Οἱ Ἰνδιάνοι τῆς Βραζιλίας, Μπο-
τοκοῦντο, περνοῦν πολὺ μεγάλα σκου-
λαρήκια σὰν τάπες βαρελιῶν σὲ μιὰ
τρέπα ποὺ ἀνοίγουν στὸν λοβὸ τοῦ αὐ-
τιοῦ. Ὅπως φαίνεται ἔχουν πάρει τὴν
ὀνομασία τους ἀπὸ τὴν Πορτογαλικὴ
λέξη *μποτόκ* ποὺ σημαίνει τὰ πα-

Τὸν 17ο αἰῶνα ἦταν μόδα νὰ φο-
ροῦν παράξενα σκουλαρήκια. Τὸ ἕνα
σκουλαρήκι εἶχε συνήθως σχῆμα ἀπλό,
καρδιᾶς ἢ λουλουδιοῦ, ἐνῶ τὸ ἄλλο
ἦταν πολὺ μεγαλύτερο, μὲ κορῶνες,
συμπλέγματα, πετράδια καὶ ἐρωτικούς
καταδέσμονες. Στὸ τέλος τοῦ 17ου αἰῶ-
να τόσα πολλὰ χρήματα εἶχαν ξοδευτῇ
γιὰ διαμάντια, ὥστε ἀρχισαν νὰ χρη-
σιμοποιοῦν μαρκασίτες ποὺ γυάλιζαν
πολὺ καὶ κόστιζαν λίγο.

✱

Μετὰ τὴ Γαλλικὴ Ἐπανάσταση φο-
ροῦσαν καμέους σὲ Ἑλληνικὸ στυλ.
Καὶ ἡ αὐτοκράτειρα Ζοζεφίνα φοροῦσε
καὶ αὐτὴ καμέους δεμένους μὲ διαμάντια.

✱

Στὰ 1870 τὰ σκουλαρήκια εἶχαν
καμπάνες ποὺ κεντοῦσαν, κλονβιά
μὲ πουλιά, γυάλινες σφαῖρες μὲ Ἑλ-
βετικὰ τοπία, μεγάλες χρυσὲς κρεμα-
στὲς μπίλιες μὲ χρυσὰ κρόσια καὶ κα-
μέους μεγάλους καὶ στολισμένους μὲ δια-
μάντια. Ἀλλὰ ἀπὸ τὸ 1890 τὰ σκουλα-
ρήκια ξανάγιναν μικρὰ καὶ χαριτωμένα.

Η ΧΡΥΣΟΜΥΚΙΝΗ

Τῶν LEO καὶ DORA S. RANE

(Ἀπὸ τὸ «The Scientific American», Νέα Ὑόρκη)

Κάθε καινούριο φάρμακο πρέπει νὰ γίνεται δεκτὸ μὲ ἐπιφύλαξη. Ἡ προειδοποίηση αὐτὴ εἶναι ἀπαραίτητη προκειμένου νὰ μιλήσουμε γιὰ τὰ κλινικὰ ἀποτελέσματα πού εἶχε ὡς σήμερα ἡ χρυσομυκίνη. Ἡ χρυσομυκίνη χρησιμοποιεῖται ἕνα χρόνον τώρα καὶ ἔχει δοκιμασθῇ σὲ διάφορες περιπτώσεις μολύνσεων, σὲ πολλὰ νοσοκομεία. Οἱ ἐκθέσεις τῶν ἐρευνητῶν πού τὴν χρησιμοποίησαν, δείχνουν ὅτι ἡ χρυσομυκίνη εἶναι ἀνώτερη καὶ ἀπὸ τὰ ισχυρότερα ἀντιβιοτικά. Ἀντίθετα μὲ τὴν πενικιλίνη καὶ τὴν στρεπτομυκίνη, ἡ χρυσομυκίνη δὲν ἔδωσε σημεῖα ὅτι ἐνισχύει τὴν ἀντιδραστικότητα τῶν βακτηριδίων πού προσβάλλει. Ἀκόμη σημαντικώτερο εἶναι ὅτι εἶχε ἐπιτυχία σὲ ὁρισμένα μικρόβια πού ὡς τώρα ἦταν ἀπρόσβλητα.

Στὰ κλινικὰ πειράματα ἡ χρυσομυκίνη ἀπεδείχθη ἀποτελεσματικὴ σὲ περιπτώσεις πού οἱ σουλφαμίδες, ἡ πενικιλίνη καὶ ἡ στρεπτομυκίνη δὲν ἔκαναν τίποτα. Ἡ χρυσομυκίνη ἀπεδείχθη δραστικὴ στὸν μελιταῖο πυρετὸ, τὴν περιτονίτιδα, μολύνσεις τοῦ οὐροποιητικοῦ συστήματος, στὴν πνευμονοκοκκικὴ πνευμονία κ. ἄ. Ἐδωσε σημαντικὰ ἀποτελέσματα σὲ παθήσεις τῆς σπονδυλικῆς στήλης, στὸν τύφο καὶ στὸν πυρετὸ Q (ἀπὸ τὸ Queensland τῆς Αὐστραλίας ὅπου ἀνακαλύφθηκε). Ἀπὸ τὶς ἀσθένειες στὶς ὁποῖες ἡ χρυσομυκίνη ἔδωσε ἀποτελέσματα, οἱ κυριώτερες ἦσαν: ἀσυνήθεις μορφὲς πνευμονίας καὶ μία ἐξαιρετικὰ φοβερὴ ἀσθένεια, τὸ lempnographuloma venereum. Ἡ τελευταία αὕτὴ πάθησις ἦταν ἀπὸ τὶς πρῶτες στὶς ὁποῖες χρησιμοποιήθηκε ἡ χρυσομυκίνη καὶ

τὰ ἀποτελέσματα ἦσαν τόσο ἐξαιρετικά, ὥστε οἱ ἐπιστήμονες πού τὴν χρησιμοποίησαν εἶπαν ὅτι πρώτη φορά βρέθηκε πραγματικὰ ἡ θεραπεία μιᾶς ἀρρώστειας.

Ἡ δραστικότητα τῆς χρυσομυκίνης εἶναι καταπληκτικὴ. Ἡ ἀκόλουθη περίπτωση εἶναι πολὺ χαρακτηριστικὴ: Ἐνα παιδί, 13 χρόνων, σὲ μία κατασκήνωση, ὁκτὼ ἡμέρες μετὰ τὴν ἀφίξή του, ἄρχισε νὰ αἰσθάνεται ἀδιαθεσία. Εἶχε πονοκέφαλο καὶ ὑψηλὸ πυρετὸ. Τοῦ ἔδωσαν σουλφαμίδες, χωρὶς κανένα ἀποτέλεσμα. Ὁ πυρετὸς τοῦ ἀνέβηκε καὶ συγχρόνως τοῦ παρουσιάστηκε ἕνα ἐρύθημα στὰ χέρια, στὰ πόδια καὶ στὸ στήθος. Τὸ πῆγαν στὸ νοσοκομεῖο πολὺ βαρὶὰ ἄρρωστο. Τὴν τέταρτὴ ἡμέρα ἔγινε ἡ διάγνωση. Εἶχε τὸ ἐρύθημα Rocky Mountain πού μεταδίδεται ἀπὸ τσιμπούρια. Τὴ διάγνωση τὴν ἐνίσχυσε τὸ γεγονός ὅτι καὶ ἡ ἀδελφὴ τοῦ μικροῦ ὑπέφερε ἀπὸ τὴν ἴδια ἀρρώστεια καὶ ὅτι καὶ αὐτὸς εἶχε βοῇ ἐπάνω του τσιμπούρια. Ἀργότερα ἐπιβεβαιώθηκε καὶ ἐργαστηριακῶς.

Τὸ ἐρύθημα αὐτὸ παρουσιάζει συννεχὴ πυρετὸ ἐπὶ δύο ὡς τρεῖς ἑβδομάδες. Ἄν δὲν γίνῃ θεραπεία, οἱ 10% τῶν περιπτώσεων ἀποβαίνουν μοιραῖες καὶ οἱ 25% ἔχουν μεγάλες ἐπιπλοκές. Στὴν περίπτωσι πού μᾶς ἀπασχολεῖ, εὐθὺς μετὰ τὴ διάγνωση ἄρχισε ἡ θεραπεία μὲ χρυσομυκίνη. Σὲ 24 ὥρες ὁ πυρετὸς ἄρχισε νὰ ὑποχωρῇ. Στὶς 48 ὥρες ἡ θερμοκρασία τοῦ παιδιοῦ ἦταν ἐντελῶς φυσιολογικὴ. Τὴν τέταρτὴ ἡμέρα ἐξαφανίστηκε καὶ τὸ ἐρύθημα, καὶ σὲ ἑπτὰ μέρες τὸ παιδί βγῆκε ἀπὸ τὸ νοσοκομεῖο χωρὶς ἡ ἀρρώστεια νὰ τοῦ ἀφήσῃ τὸ παραμικρό.

Τὸ πῶς δρᾷ ἡ χρυσομυκίνη, εἶναι

ἀκόμη ἐντελῶς ἄγνωστο. Ὅταν τὴν παίρνει ὁ ἀσθενής, ἡ παρουσία της φαίνεται στὸ αἷμα καὶ στὰ οὖρα. Στὰ οὖρα βρίσκεται καὶ 48 ὥρες μετὰ τὸ πέρας τῆς θεραπείας. Ἡ δόσις πού χορηγεῖται καὶ πού συνήθως κυμαίνεται ἀπὸ 1-4 γραμ. τὴν ἡμέρα, δὲν προκαλεῖ τοξίνωση. Σὲ διάλυση νεροῦ παρουσιάζει κάποια ἀστάθεια, ἀλλὰ κονιοποιημένη μπορεῖ νὰ διατηρηθῇ ἐπ' ἀπειρον σὲ κανονικὴ θερμοκρασία. Ἀνάμεσα στὰ ἄλλα προσόντα της, ὅχι λιγώτερο σημαντικὸ, εἶναι ὅτι γιὰ τὶς περισσότερες ἀσθένειες μπορεῖ νὰ χορηγῆται σὲ καψοῦλες καὶ ὄχι σὲ ἐνέσεις, καὶ ἔτσι ὁ ἀσθενὴς δὲν χρειάζεται νὰ μὲν στὸ νοσοκομεῖο.

Ὁ μύκτις ἀπὸ τὸν ὁποῖο προέρχεται ἡ χρυσομυκίνη ἀνήκει στὴν ἴδια οἰκογένεια στὴν ὁποία ἀνήκει καὶ τῆς στρεπτομυκίνης. Τὸν μύκτις αὐτὸν τὸν ἀνεκάλυψε ὁ χημικὸς B. M. Ντάγκαρ στὰ ἐργαστήρια Λέντερλε, τμήμα τῆς Ἀμερικανικῆς Ἐταιρείας Cynamide, στὸ Περλ Ρίβερ τῆς Ν. Ὑόρκης. Ἡ ἀνακάλυψη δὲν ἔγινε τυχαία. Ὑπῆρξε τὸ ἀποτέλεσμα μακρὰς ἐρευνας γιὰ τὴν ἀνακάλυψη νέων ἀντιβιοτικῶν, στὶς ὁποῖες ὁ Δρ. Ντάγκαρ δοκίμασε χιλιάδες ἀκτινομύκητες πού ἀπομόνωσε ἀπὸ χῶματα διαφόρων μερῶν τοῦ κόσμου. Ὁ δραστικώτερος ἀκτινομύκης ἦταν ὁ γνωστὸς ὡς A-377 ὁ ὁποῖος τελικά ὀνομάστηκε Streptomycetes aureofaciens. Ἡ κρυσταλλικὴ οὐσία ἡ ὁποία ἔχει τὴν ἀντιβιοτικὴ δύναμη, καὶ πού ἀπομονώθηκε ἀπὸ τὸ καλλιέργημα ὀνομάστηκε χρυσομυκίνη, ἀπὸ τὸ χρῶμα της.

Ἡ χρυσομυκίνη δροῦσε περίφημα ἐναντίον διαφόρων ὀργανισμῶν πᾶν στὰ πειραματικὰ πλάκidia, ὅταν ὁμως δοκιμάστηκε σὲ ζῶα, τὰ ἀποτελέσματα ἦσαν ἀπογοητευτικά. Οἱ ἐρευνητὲς πού πρῶτοι καταπίσστηκαν μὲ τὰ σχετικὰ πειράματα, κατέληξαν στὸ ἐξῆς συμπέρασμα: «Ἀπὸ τὰ πειράματα πού ἐκάναμε ἐναντίον ὁρισμένων βακτηριδίων σὲ ζῶα, ἡ

ἀντιβιοτικὴ αὐτὴ οὐσία δὲν παρουσιάζει καμία ἐξαιρετικὴ χρησιμότητα. Ἡ μεγαλύτερη ὑπόσχεσις πού δίνει αὐτὸ τὸ ἀντιβιοτικὸ εἶναι ὡς πρὸς τὴν θεραπεία ὁρισμένων μικροβιολογικῶν καὶ σπονδυλικῶν ἀσθενειῶν.»

Ἀλλὰ ἡ χρυσομυκίνη ἐπιβεβαίωσε μιὰ παλιὰ ἀλήθεια, κατὰ τρόπο πού ἔκανε ἐντύπωση στοὺς ἐρευνητὲς: Ὁ ἀνθρώπινος ὀργανισμὸς δὲν ἀντιδρᾷ ἀναγκαστικὰ ὅπως τὰ πειραματόζωα. Φάρμακα πού ἐνεργοῦν περίφημα σὲ ζῶα, ἐξουδετερώνονται ὅταν μποῦν στὸν ὀργανισμὸ τοῦ ἀνθρώπου. Ἀντίθετα, ἡ χρυσομυκίνη ἀποδείχθηκε δραστικώτερη στοὺς ἀνθρώπους παρὰ στὰ ζῶα. Στὸν μελιταῖο πυρετὸ π. χ. δὲν ἔκανε τίποτε στὰ πειραματόζωα, ἔκανε ὅμως πολλὰ στὸν ἄνθρωπο. Καὶ ἐπειδὴ, ὅπως εἶχε ἀποδειχθῇ, ἡ τοξικότητα της ἦταν τελείως ἀσήμαντη, δοκιμάστηκε καὶ σὲ ἄλλες ἀσθένειες, χωρὶς ἐργαστηριακὴ προεργασία, καὶ πολλὰς φορὲς αὐτὸ τὸ κυνηγητὸ στὸ σκοτάδι ἔδωσε τρόπον θεράπειας διαφόρων ἀσθενειῶν.

Σὲ ἀσυνήθεις μορφὲς πνευμονίας, πού ὅπως ὑποτίθεται προκαλεῖται ἀπὸ κάποιον ἰό, ἡ χρυσομυκίνη ἔδωσε καλὰ ἀποτελέσματα. Μιὰ ἀπὸ τὶς πρῶτες περιπτώσεις, ἦταν μιὰς γυναικὸς 41 ἐτῶν. Εἶχε βήχα, δυνατό πονοκέφαλο καὶ πυρετὸ. Τῆς ἔκαναν θεραπεία μὲ σουλφαμίδες καὶ πενικιλίνη καὶ εἶχε φθάσει νὰ παίρνῃ 400.000 μονάδες τὴν ἡμέρα, χωρὶς ἀποτέλεσμα. Τὴν ὀγδόη ἡμέρα ἄρχισε ἡ θεραπεία μὲ χρυσομυκίνη. Μέσα σὲ 24 ὥρες ἡ θερμοκρασία της ἔπεσε στὸ κανονικόν, καὶ ἐκεῖ σταθεροποιήθηκε.

Ἡ δραστικότητα τοῦ φαρμάκου σ' αὕτὴ τὴν μορφή τῆς πνευμονίας ἐπιβεβαιώθηκε σὲ σειρά ὁλόκληρη περιπτώσεων.

Απὸ τὶς βακτηριακὲς ἀσθένειες, ὁ μελιταῖος πυρετὸς παρουσίασε τὴ μεγαλύτερη ἀντίδραση. Εἶναι γνωστὸ πῶς τὴν ἀσθένεια αὕτὴ τὴν

προκαλούν στον άνθρωπο τρεις οργανισμοί. Από τους τρεις αυτούς, οι δυο, οι λιγότερο ισχυροί νικήθηκαν στα πειράματα με τη συνδυασμένη χρησιμοποίηση στρεπτομυκίνης και σουλφamidων. Ο τρίτος παράγων, ο φοβερότερος, η *Brucella melitensis* αντιστεκόταν. Στα εργαστηριακά πειράματα, η στρεπτομυκίνη έδινε πολλές ελπίδες. Πραγματικώς, πάνω στο γυάλινο πλακίδιο ή στρεπτομυκίνη φαινόταν να επηρεάζει την *Brucella melitensis* περισσότερο από ότι η χρυσομυκίνη. Όταν όμως έγιναν δοκιμές σε ανθρώπους, η στρεπτομυκίνη δεν έκανε τίποτε.

Η χρυσομυκίνη αντιθέτως είχε μεγάλη επιτυχία. Μία από τις πιο αξιοσημείωτες περιπτώσεις ήταν μιας γυναίκας που έπαθε αυτήν την ασθένεια 6 ημέρες μετά τον τοκετό. Έπι έξη μήνες έκανε διαρκώς βάρος και δύναμη και ο πυρετός της ήταν συνεχώς ύψηλός. Άρχισε θεραπεία με χρυσομυκίνη και, μέσα σε πέντε ημέρες, υποχώρησαν και τα συμπτώματα και ο πυρετός. Το ξανακύλισμα που είναι τόσο χαρακτηριστικό σ' αυτήν την αρρώστια έλειψε εντελώς με τη χρυσομυκίνη. Σε μία σειρά από 24 περιπτώσεις θεραπεύθηκαν και οι 24.

Ο κατάλογος άλλων βακτηριδίων που προσβάλλει η χρυσομυκίνη είναι μεγάλος. Χρησιμοποιήθηκε με επιτυχία έναντι του αιμολυτικού *staphylococcus aureus*. Επίσης αποδείχθηκε αποτελεσματική σε μολύνσεις των ματιών, εξ αιτίας σταφυλοκόκκων, πνευμοκόκκων, γριπιδίων βακίλλων, *E. coli*, στον έρπη κτλ. Χρησιμοποιείται ακόμη σε περιπτώσεις άφροδισίων. Όταν ο οργανισμός δεν δέχεται την πενικιλίνη ή όπου αυτή δεν φέρνει αποτέλεσμα, η χρυσομυκίνη ασφαλώς θα είναι πολύτιμη.

Βέβαια η χρυσομυκίνη δεν προορίζεται να θεραπεύει τα πάντα. Δεν προσέφερε πολλά πράγματα σε περιπτώσεις πολιομυελίτιδος ή γρίπης

και έτσι οι ελπίδες που δίνει ως προς τη θεραπεία της φυματώσεως, του τύφου και άλλων σοβαρών ασθενειών είναι πολύ μικρές. Ωστόσο με την χαμηλή της τοξικότητα, που διαπιστώνεται σε όλα τα πειράματα, επιτρέπει τους πειραματισμούς. Συνήθως μεγάλες δόσεις χρυσομυκίνης προκαλούν κάποια χαλάρωση των εντέρων, (χωρίς όμως να φέρουν και διάρροια). Κάποτε και σε μικρότερες δόσεις προκαλεί ναυτία ή έμετό, αυτά όμως δεν μπορούν να θεωρηθούν ως χαρακτηριστικά.

Έτσι οι γιατροί, μπορούν χωρίς φόβο να επεκτείνουν τη χρήση της χρυσομυκίνης και σε αρρώστειες που δεν υπάρχει προηγούμενο ότι ενδείκνυται. Αναφέρεται το περιστατικό ενός γιατρού που θεράπευε βακτηριακή ένδοκαρδίτιδα με πενικιλίνη. Μετά από ένα διάστημα αναγκάστηκε να εγκαταλείψει την πενικιλίνη γιατί ο οργανισμός του ασθενούς δεν την δεχόταν. Κατέφυγε στην χρυσομυκίνη και μετά από 11 εβδομάδες ο ασθενής ήταν εντελώς καλά.

Χαρακτηριστική είναι η περίπτωση ενός άνδρος 65 χρόνων, που μπήκε στο νοσοκομείο με κοίλη και περιτονίτιδα που, όπως διαπιστώθηκε στην έγχειρηση, προερχόταν από μεγάλο έρεθισμό της σκληροκοειδούς. Έπι πέντε ημέρες του έκαναν πενικιλίνη και στρεπτομυκίνη, χωρίς αποτέλεσμα. Το τραύμα δεν μπορούσε να κλείση και ο άρρωστος είχε ύψηλο πυρετό. Την έκτη ημέρα μεταφέρθηκε και πάλι στο χειρουργείο και διαπιστώθηκε ότι ολόκληρο το περιτόναιο ήταν τρομερά έρεθισμένο. Στην απελπισία τους οι γιατροί κατέφυγαν στην χρυσομυκίνη. Σε 48 ώρες η θερμοκρασία του είχε κατέβει και σε 13 ημέρες ο ασθενής βγήκε από το νοσοκομείο.

Περιπτώσεις σαν αυτήν είναι τόσο πολλές, που οι γιατροί δεν ρωτούν πια τί κάνει η χρυσομυκίνη, αλλά τί ακόμη μπορεί να κάνει.

Τ Ο Δ Ι Η Γ Η Μ Α Μ Α Σ

Οι τρείς Λειτουργίες τών Χριστουγέννων

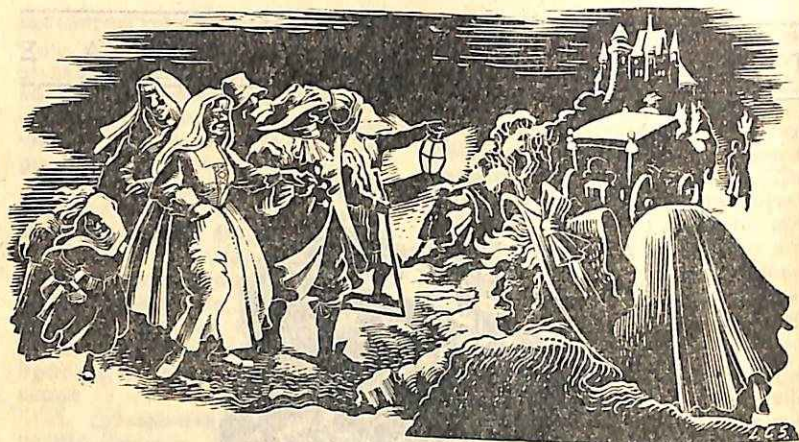
Του ALPHONSE DAUDET
Εικονογράφηση Leslie Spaul

Η χριστουγεννιάτικη ιστορία, ή μάλλον ο χριστουγεννιάτικος θρύλος που δημοσιεύουμε στο σημερινό μας τεύχος είναι γραμμένη από τον περίφημο γάλλο συγγραφέα Άλφονς Ντωντέ. Ο Ντωντέ γεννήθηκε στα 1840 και πέθανε στα 1897. Έγραψε πολλά μυθιστορήματα και διηγήματα που τα πιο γνωστά είναι «Le petit chapeau» «Lettres de mon moulin», «Jack» «Contes de Lundin» «Tartarin de Tarascon» και το θεατρικό «L'Arlesienne». Πολλά από αυτά έχουν μεταφραστεί ελληνικά και σε άλλες ξένες γλώσσες. Ο Ντωντέ είναι νατουραλιστής, το ύφος του όμως το διακρίνει λεπτότατη χάρη και ειρωνία. Στην παρακάτω ιστορία μας διηγείται με απειρη καλωσύνη και καλή διάθεση έναν θρύλο του τόπου του.

— Δύο γαλοπούλες γεμιστές είπες, Γκαριγκού;
— Μάλιστα, αιδεσιμώτατε, δύο θαυμάσιες γαλοπούλες γεμιστές. Τό ξέρω καλά γιατί βοήθησα στο παραγέμισμα. Θέλεγε κανείς πώς ή πέτσα τους θα έσκαγε στο ψήσιμο, τόσο ήταν τεντωμένη.

— Κύριε Ίησού Χριστέ! και μ' αρέσουν τόσο τα παραγεμιστά! Δώσε μου τα άμφια, γρήγορα... Γαλοπούλες... και τί άλλο είδες στην κουζίνα;

— Ω! ένα σωρό πράγματα... Από το μεσημέρι δεν κάναμε τίποτα άλλο παρά να ξεπουπουλιάζουμε φασιανούς, κόττες, τσαλαπετεινούς. Τα πάντα είχαν γεμίσει φτερά. Έπειτα, έ-

φεραν από το βάλτο χέλια, κυπρίνους, πέστροφες...

— Μεγάλες πέστροφες, Γκαριγκού;
— Πολύ μεγάλες, αιδεσιμώτατε... Πελώριες!

— Θεέ μου! Νομίζω πώς τις βλέπω μπροστά μου. Έτοιμασες το κρασί για την έκκλησία;

— Μάλιστα, αιδεσιμώτατε. Δέ μοιάζει όμως με το κρασί που θα πιείτε μετά τη λειτουργία. 'Αν βλέπατε στην τραπεζαρία του πύργου όλες τις καράφες να λάμπουν γεμάτες κρασί σε κάθε χρώμα. 'Ασημικά, λουλούδια, φώτα. Ποτέ δεν έγινε τέτοιο χριστουγεννιάτικο δείπνο. 'Ο κύριος μαρκήσιος έχει καλέσει όλους τους ευγενείς της περιοχής. Θα έλιναι και ο διοικητής και ο συμβολαιογράφος. 'Α! ελπίστε ευτυχώς που θα πάτε, αιδεσιμώτατε. Μόνο που μύρισα τις ώριμες γαλοπούλες, τις σκέπτομαι διαρκώς...

— 'Ελα, έλα, τέκνο μου. 'Ας φυλάχουμε από το άμαρτημα της λαιμαργίας, κυρίως τη νύχτα των Χριστουγέννων. Πήγαινε γρήγορα ν' ανάψης τα κεριά και ν' αχνήνησες την πρώτη καμπίνα. Τά μεσάνυχτα πλησιάζουν και δεν πρέπει ν' αργήσουμε.

Η συνομιλία αυτή γινόταν τη νύχτα της παραμονής των Χριστουγέννων εν έτει σωτηρίου 16., ανάμεσα στον αιδεσιμώτατο Μπαλαγκέρ, παλιό ηγούμενο του τάγματος των Μπαρναμπίτ και τώρα εφημέριο της Ιδιοίτερης έκκλησίας των μαρκησιών του Τρινκελάζ, και στον βοηθό του, τον Γκαριγκού, η τουλάχιστον σ' αυτόν που νόμιζε ότι ήταν ο Γκαριγκού, γιατί και σεις θα καταλάβετε πώς εκείνο το βράδυ, ο ίδιος ο διάβολος είχε πάρει τη μορφή του νέου έκκλησάρη για ν' απρώξει πιδ εύκολα στον πειρασμό των αιδεσιμώτατο και ν' τον οδηγήσει στο φοβερό άμαρτημα της λαιμαργίας. 'Ενώ λοιπόν ο υποτιθέμενος Γκαριγκού χτυπούσε τις καμπάνες, ο αιδεσιμώτατος, μέσα στο σκευοφυλάκιο του πύργου, με το μυαλό σκοτισμένο από όλες αυτές τις περιγραφές, έβραζε τα άμφιά του και σκεπτόταν συνεχώς:

— Γαλοπούλες ροδοκόκκινες... Κυπρίνοι χρυσοστηγανισμένοι... πέστροφες πελώριες!...

Έξω ο νυχτερινός αέρας φυσούσε και σκόρπιζε τους ήχους της καμπάνας και σιγά-σιγά φαίνονταν ένα σωρό μικρά φωτάκια στη σκοτεινή πλαγιά του λόφου με τον παλιό πύργο του Τρινκελάζ στην κορυφή.

Ήταν οι οικогένειες των κολλήγων που έρχονταν ν' ακούσουν τη Χριστουγεννιάτικη λειτουργία στην έκκλησία του πύργου. Περπατούσαν στο λόφο τραγουδώντας, ο πατέρας μπροστά, με το φανάρι στο χέρι, οι γυναίκες τυλιγμένες στις πελώριες σκούρες κάπες τους και τ' παιδιά σφιγμένα κοντά τους. Παρ' όλο που ήταν άργα και το κρύο δυνατό, όλοι περπατούσαν με κέφι, με την εὐχάριστη σκέψη πώς όταν τελείωνε η λειτουργία θα υπήρχε γι' αυτούς, όπως κάθε χρόνο, στρωμένο τραπέζι κάτω, στις κουζίνες του πύργου. Πότε-πότε, στο άνηφορικό μονοπάτι, περνούσε το άμαξι ενός άρχοντα. Μπροστά πήγαιναν οι ύπηρέτες με αναμμένους δαυλούς και το φως τους λαμπύριζε στα τζάμια. Άλλοτε περνούσε κανένα άλλογο με χαρούμενα κουνουρίσματα και στο φως των φαναριών, μέσα στην ομίχλη, οι κολληγοί αναγνώριζαν τον διοικητή και τον χαιρετούσαν.

— Καλησπέρα σας, μάιτερ Άρντοτ.

— Καλησπέρα, καλησπέρα παιδιά!

Η νύχτα ήταν καθαρή, τα άστρα με το κρύο έλαμπαν πιδ πολύ, ο αέρας έβουσε και ένα ψιλό χιονόνερο γλιστρώντας στα ρούχα χωρίς ν' αμουςκεύη κρατούσε πιστά την παρά-

δοση: Χριστούγεννα με χιόνι. Ψηλά στην κορυφή του λόφου, φαινόταν το τέρμα της πορείας, το άρχοντικό με τους πελώριους πύργους, τις πολέμιστρες, τις έπαλξεις, το καμπαναριό της έκκλησίας που ύψωνόσαν στον μελανόμαυρο ουρανό, και ένα σωρό φωτάκια που τρεμόσβυναν, πήγαιναν, έρχονταν, κουνιόνταν σ' όλα τα παράθυρα και έμοιαζαν επάνω στο σκούρο φόντο του κτιρίου σαν σπίνθες μέσα σε σιάχτη. Μόλις περνούσαν την κινητή γέφυρα και την πύλη έπρεπε, για ν' πάνε στην έκκλησία, ν' περάσουν από την πρώτη αὐλή, γεμάτη άμάξια, ύπηρέτες, φορεία, φωτισμένη από τη λάμψη των δαυλών και τ' αὐτά της κουζίνας. 'Ακουγόταν όλη η φασαρία που έκαναν οι κατσαρόλες, τ' αὐτά τα ασημικά. Και πάνω απ' όλα, ένας χλιαρός αέρας που μύριζε πουλερικά, ψητά και σάλτσες με μυρωδικά, έδινε στους κολλήγους, στον αιδεσιμώτατο, στον διοικητή, σ' όλους, την ίδια ύπόσχεση:

— Τί ώρατι Χριστουγεννιάτικο δείπνο θ' έχουμε μετά την έκκλησία!

Ντίν, ντάν!... Ντίν, ντάν!... Μεσάνυχτα, η λειτουργία άρχιζει. Στην έκκλησία του πύργου, μικρο-

γραφία καθεδρικού ναού, με πλεγμένα τόξα, με ξυλογλυπτικές άπλωμένες σ' όλόκληρο τὸν τοῖχο, όλα τὰ κεριά ήταν άναμμένα. Καί τί κόσμος! Τί τουαλέτες! Στά ώραία στασίδια πού είναι γύρω στὸν χορὸ, κάθεται ὁ ἄρχοντας τοῦ Τρινηλαΐ με κοστούμι ἀπὸ χρυσοκίτρινο ταφτὰ καὶ δλοὶ οἱ εὐγενεῖς καλεσμένοι... Ἀπέναντι, μπροστὰ σὲ προσκυνητάρια στολισμένα με βελούδο, πήραν τίς θέσεις, τοὺς ἡ γριά μαρκησία με φόρεμα ἀπὸ βαρὺ κόκκινο μεταξωτὸ καὶ ἡ νέα γυναίκα τοῦ μαρκησίου, με ἕνα ψηλὸ κάλυμμα ἀπὸ δαντέλλες κολαριστές, σύμφωνα με τὴν τελευταία μόδα τῆς Γαλλικῆς αὐτῆς. Πιὸ πίσω ὁ διοικητὴς Θωμᾶς Ἀρνολτόν καὶ ὁ συμβολαιογράφος μαίτη Ἀμπρουά με μαῦρο κοστούμι, πελώριες κωκικές περροῦκες καὶ ξυρισμένο πρόσωπο, δυὸ σοβαρὰ μορφὰς ἀνάμεσα σὲ τόσα χρώματα καὶ γυαλιστερά μεταξωτά. Ὑστερα ἔρχονται οἱ ἀρχιθαλαμηπόλοι, οἱ ὑπῆρτες, οἱ ἐπιστάτες, οἱ ἱπποκόμοι, ἡ κυρία Μπάριμ, ἡ οἰκονόμος, με ἕνα μάτσο κλειδιά κρεμασμένα στὴ μέση της, ἀπὸ μιὰ ἀσημένια ἀλυσίδα. Στὸ βάθος, στοὺς πάγκους, κάθονται οἱ ὑπηρέτες, οἱ κολλῆγοι με τίς οἰκο-

γανειές τοὺς καὶ πιὸ μακριά, κοντὰ στὴν πόρτα πού ἀνοίγει καὶ κλείνει διακριτικὰ τὰ «μαρμιτόνια» οἱ παραμάγειροι πού, ἀνάμεσα σὲ δυὸ σάλτσες, τρέχουν νὰ ἀκούσουν τὴ λειτουργία καὶ νὰ φέρουν μιὰ ὀρεκτικὴ μυρωδιά στὴν γιορτινὴ, κατάφωτη ἐκκλησία.

Ἄραγε ἡ θεὰ τῆς ἄσπρης σκούφιας τοὺς εἶναι πού ταράζει τὸν αἰδεσιμώτατο; Ἡ μήπως ἡ καμπάνα τοῦ Γκαρριγκού, αὐτὴ ἡ μανιασμένη καμπανοῦλα πού χτυπᾷ συνεχῶς σὲ αὐτιά του, σὰν τρελλὴ καὶ τοῦ λέει:

— Γρήγορα, γρήγορα... Ὅσο πιὸ γρήγορα τελειώσουμε τόσο πιὸ γρήγορα θὰ καθήσουμε στὸ τραπέζι.

Καὶ κάθε φορὰ πού ἀκούγεται αὐτὸ τὸ κουδούνι τοῦ διαβόλου, ὁ ἐφημέριος ξεχνᾷ τὴ λειτουργία του καὶ δὲν σκέπτεται παρὰ τὸ τραπέζι. Φαντάζεται τοὺς μάγειρους, τὰ τζάνια, τὸν ἄχνὸ πού βγαίνει ἀπὸ τίς κατσαρόλες καὶ μέσα σ' αὐτὸ τὸν ἄχνὸ δύο θαυμάσιες γαλοπούλες, γεμιστές, ροδοκόκκινες.

Βλέπει τοὺς ὑπῆρτες νὰ περνοῦν στὴ σειρά, κρατώντας τίς ἀχνιστές πιατέλλες καὶ μαζί τοὺς μπαίνει καὶ

αὐτὸς στὴ μεγάλη σάλα πού εἶναι ἑτοιμὴ γιὰ τὴ γιορτή. Νά, τὸ πελώριο τραπέζι, στρωμένο, λαμπερό, οἱ φασιανοὶ στολισμένοι με τὰ φτερά τοὺς, τὸ κρασί, σὰν ρουμπίνι μέσα στὶς καράφες, τὰ ζωηρόχρωμα φρούτα ἀνάμεσα σὲ πράσινα φύλλα, τὰ θαυμασία ψάρια ἀπλωμένα ἐπάνω σὲ ἀνιθο με ἕνα μάτσο φύλλα στὸ στόμα. Ἐκτὸς ἀπὸ μερικά μικρολαθάρια πού τοῦ ξεφεύγουν ὁ αἰδεσιμώτατος ἱεραρχεῖ με μεγάλη εὐσυνειδησία, χωρίς νὰ πηδήξῃ οὔτε μιὰ γραμμὴ. Καὶ ὅλα πᾶνε καλὰ ὥς τὸ τέλος τῆς πρώτης λειτουργίας. Γιατί, ὅπως θὰ ξέρετε ἴσως, τὰ Χριστοῦ γεννα ὁ ἴδιος παπᾶς πρέπει νὰ κἀν τρεῖς λειτουργίες συνεχῆ.

— Τελείωσε ἡ μία! εἶπε ὁ αἰδεσιμώτατος με ἀναστεναγμὸ ἀνακουφίσεως. Ὑστερα, χωρίς νὰ χάσῃ λεπτοῦς, ἔκανε νόημα στὸν ἐκκλησάρχῃ, — σὲ κεῖνον τουλάχιστον πού νόμιζε πὼς ἦταν ὁ ἐκκλησάρχῃς — καί...

Ντὶν ντάν! Ντὶν ντάν!

Ἀρχίζει ἡ δευτέρα λειτουργία καὶ μ' αὐτὴν ἀρχίζει τὸ ἁμάρτημα τοῦ πατρὸς Μπαλαγκέρ.

— Γρήγορα, γρήγορα, νὰ βιαστοῦμε, φωνάζει ἡ μεταλλικὴ φωνὴ τῆς καμπάνας τοῦ Γκαρριγκού καὶ αὐτὴ

τὴ φορὰ ὁ δυστυχισμένος αἰδεσιμώτατος τρέχει... Σκύβει, σηκώνεται, κάνει τὸ σταυρὸ του, γονατίζει, συντομεύει ὅλες τίς κινήσεις. Τίς λέξεις μόλις τίς προφέρει χωρίς νὰ ἀνοίξῃ σχεδὸν τὸ στόμα του.

Καὶ σ' ὅλο αὐτὸ τὸ διάστημα ἡ καταραμένη καμπάνα χτυπᾷ σ' αὐτιά τοῦ ἐφημέριου καὶ τοῦ ἐκκλησάρχῃ σὰν τὰ κουδούνια πού βάζουν στὰ ταχυδρομικὰ ἄλογα γιὰ νὰ τρέξουν πιὸ γρήγορα.

— Πᾶει καὶ ἡ δευτέρα! εἶπε ὁ ἐφημέριος λαχανιασμένος. Ὑστερα, χωρίς νὰ πάρῃ ἀναπνοή, κόκκινος, ἰδρωμένος, τρέχει στὰ σκαλιὰ τοῦ ἱεροῦ καί...

Ντὶν, ντάν! Ντὶν, ντάν!

Ἀρχίζει ἡ τρίτη λειτουργία. Δὲν ἔχει παρὰ λίγα βήματα νὰ κἀν γιὰ νὰ μπῇ στὴν τραπεζαρία. Ἀλλοίμονο! ὅσο πλησιάζει ἡ ὥρα ὁ δυστυχισμένος Μπαλαγκέρ αἰσθάνεται νὰ τὸν πλημμυρίζῃ ἡ τρέλλα τῆς ἀνυπομονῆς καὶ τῆς λαίμαργίας. Τὸ ὄραμα γίνεται πιὸ ζωηρὸ... Θεέ μου! Καὶ τὸ κουδουνάκι φωνάζει:

— Γρήγορα, γρήγορα, ἀκόμη πιὸ γρήγορα!...

Πὼς ὁμως νὰ βιαστῇ πιὸ πολὺ;

Τὰ χεῖλη του μόλις σαλεύουν· τίς λέξεις σχεδὸν δὲν τίς προφέρει. Ἀπὸ τὸν ἕνα πειρασμὸ πέφτει στὸν ἄλλο. Ἀρχίζει νὰ πηδᾷ μιὰ γραμμὴ, μιὰ στεροφὴ, ὕστερα δύο. Μία προσευχὴ εἶναι πολὺ μεγάλη, δὲν τὴν τελειώνει, περὶ πάνω ἀπὸ τὸ εὐαγγέλιο, πηδᾷ τὸ «Πάτερ ἡμῶν», μόλις ἀγγίζει τὸ «Πιστεύω» καὶ πέφτει μὲ ὁρμὴ στὴν αἰώνια κόλαση μαζί μὲ τὸν αἴτιμο Γκαρριγκού (ὑπαγε ὀπίσω μου Σατανᾶ!) ποὺ τὸν ἀκολουθεῖ πιστά, γυρίζει τὰ φύλλα δύο-δύο καὶ τὸ κουδουνάκι χτυπᾷ συνεχῶς ὅλο καὶ πὺς δυνατά, ὅλο καὶ πὺς γρήγορα.

Θὰ ἔπρεπε νὰ βλέπατε τὴν ἐκπληξη στὰ πρόσωπα τῶν παρισταμένων! Ἀναγκασμένοι νὰ παρακολουθήσουν ἀπὸ τίς κινήσεις τοῦ ἱερέα τὴ λειτουργία, γιατί δὲν ἀκουγαν λέξη, οἱ μισοὶ σηκώνονταν ὅταν οἱ ἄλλοι μισοὶ γονάτιζαν, ἄλλοι κάθονταν καὶ ἄλλοι ἦταν ὄρθιοι. Ὅλες οἱ φάσεις αὐτῆς τῆς παράξενης λειτουργίας μπερδεύονταν στοὺς πάγκους τῆς ἐκκλησίας σ' ἕνα σωρὸ διαφορετικῆς στάσεις. Τὸ ἄστρο τῶν Χριστουγέννων ποὺ προχωροῦσε στὸν οὐρανό, πρὸς τὴ μικρὴ φάνη, γλῶσσαις ἀπὸ τρόμο βλέποντας αὐτὴ τὴ σύγχυση.

—Ὁ αἰδεσιμώτατος βιάζεται πολὺ... Δὲν μπορούμε νὰ τὸν παρακολουθήσουμε, μουρμουρίζει ἡ γριά μαρκεσία κουνώντας τὸ κεφάλι της ταραγμένη.

Ὁ μαῖτρο Ἀρντόν μὲ τὰ μεγάλα του γιालιά, ψάχνει νὰ βρῇ στὸ προσευχητάριο τοῦ, στὸ καλὸ, βρίσκονται. Κατὰ βάθος ὅμως, ὅλοι αὐτοὶ οἱ καλοὶ ἄνθρωποι, ποὺ καὶ οἱ ἴδιοι σκέπτονται τὸ Χριστουγεννιάτικο δαῖμα δὲν θυμῶνουν καὶ πολὺ ποὺ ἡ λειτουργία προχωρεῖ μὲ τέτοια ταχύτητα. Ὅταν ὁ αἰδεσιμώτατος Μπαλαγκέρ μὲ λαμπερὸ πρόσωπο γυρίζει στὸ ποίμνιό του λέγοντας: «Ite, missa est» ὅλοι μὲ μιὰ φωνὴ ἀπαντοῦνε «Deo gratias» μὲ τόση χαρὰ καὶ τόσο κέφι ὥστε θὰ νόμιζε κανεὶς ὅτι βρίσκονται ἤδη μπροστά στὸ τραπέζι.

Ὑστερα ἀπὸ λίγα λεπτά, ὅλοι οἱ ἄρχοντες βρίσκονταν καθισμένοι στὸ τραπέζι καὶ οἱ αἰδεσιμώτατος μαζί τους. Ὁ πύργος κατάφωτος, ἀντηχοῦσε ἀπὸ γέλια τραγούδια, φωνές. Καὶ ὁ αἰδεσιμώτατος Μπαλαγκέρ τρώει τοὺς φασιανούς καὶ πνίγει τίς τύψεις του μέσα στὸ καλὸ κρασί καὶ τίς ὥραιες σάλτσες. Τόσο ἔφαγε καὶ ἤπιε ὁ φτωχὸς ὥστε τὸ ἴδιο βράδυ πέθανε ἀπὸ συγκοπή χωρίς νὰ προφθάσῃ νὰ μετανοήσῃ γιὰ τὸ ἁμάρτημά του. Καὶ τὸ πρωὶ, ὅταν ἔφθασε στὸν οὐρανὸ ποὺ γιόρταζε ἀκόμη τὰ Χριστούγεννα, φαντάζεστε τί ὑποδοχὴ βρῆκε.

—Φύγε ἀπὸ μπροστά μου, κακὲ χριστιανέ! τοῦ εἶπε ὁ ὑπέρτατος Κριτής. Τὸ ἁμάρτημά σου εἶναι τόσο μεγάλο ὥστε σβήνει ὁλόκληρη ζωὴ ἄρετης... Μοῦ ἔκλεψες μιὰ λειτουργία, θὰ πληρώσεις τριακόσιες στή θέση τους καὶ δὲν θὰ μπῆς στὸν παράδεισο παρά ὅταν θὰ ἔχῃς λειτουργήσει στὴν ἐκκλησία σου τριακόσιες Χριστουγεννιάτικες λειτουργίες μπροστά σὲ ὅλους ἐκείνους ποὺ ἁμάρτησαν ἐξ αἰτίας σου μαζί μὲ σένα.

Αὐτὸς εἶναι ὁ παλιὸς θρόλος τοῦ αἰδεσιμώτατου Μπαλαγκέρ ὅπως τὸν διηγούνται στὴ χώρα μας. Σήμερα ὁ πύργος τοῦ Τρινκελάξ δὲν ὑπάρχει πιά ἀλλὰ ἡ ἐκκλησία κρατεῖται ἀκόμη ὄρθια στὴν κορυφὴ τοῦ λόφου ἀνάμεσα στὶς καταπράσινες βυτινιές. Ὁ ἀέρας χτυπᾷ τὴν μισοβγαλμένη πόρτα, τὰ χόρτα ἔχουν φράξει τὸ κατὰφλι. Στὶς γωνιὲς τοῦ ἱεροῦ καὶ στὰ ψηλὰ ἀψιδωτὰ παράθυρα ποὺ τὰ χρωματιστὰ τζάμια τους ἔχουν χαθῇ ἀπὸ καιρὸ, φώλιασαν πουλιά. Φαίνεται ὅμως πὺς κάθε χρόνον, τὰ Χριστούγεννα, ἕνα ὑπερκόσμιο φῶς πλανιέται στὰ ἐρείπια καὶ ὅταν οἱ χωρικοὶ πηγαίνουν στὴ λειτουργία βλέπουν αὐτὴ τὴν ἐκκλησία φάντασμα φωτισμένη ἀπὸ ἀόρατα κεριὰ ποὺ καίνε στὸ ὑπαίθρο παρ' ὅλο τὸ χιόνι καὶ τὸν ἀέρα.

Θὰ γελάσετε ἴσως, μὰ ἕνας χωρικός τῆς περιοχῆς ποὺ τὸν λένε Γκαρ-

ρίγκ — ἴσως νὰ εἶναι ἀπόγονος τοῦ Γκαρριγκού — μὲ βεβαίωση πὺς ἕνα βράδυ τῶν Χριστουγέννων ἐπειδὴ εἶχε πῆλ λίγο περισσότερο, χάθηκε στὸ βουνὸ κοντὰ στὸ Τρινκελάξ. Καὶ νὰ τί εἶδε... Ὡς τίς ἐντεκα τίποτα. Ὅλα ἦσαν σιωπηλά, σβησμένα, ἄψυχα. Σαφηνικά, κατὰ τὰ μεσάνυχτα, ἀκούστηκε ἡ καμπάνα τῆς ἐκκλησίας, νὰ χτυπᾷ μιὰ παλιά, πολὺ παλιά καμπάνα, ποὺ νόμιζες πὺς βρισκόταν μίλια μακριά. Σὲ λίγο, στὸν ἀνηφορικὸ δρόμο, ὁ Γκαρρίγκ εἶδε νὰ τρεμοσβύνουν φῶτα, νὰ σαλεύουν ἀκαθόριστες σκιές. Ἐξ ἀπὸ τὴν ἐκκλησία ἀκούστηκαν βήματα, ψιθυρισμοί:

—Καλησπέρα σας, μαῖτρο Ἀρντόν!

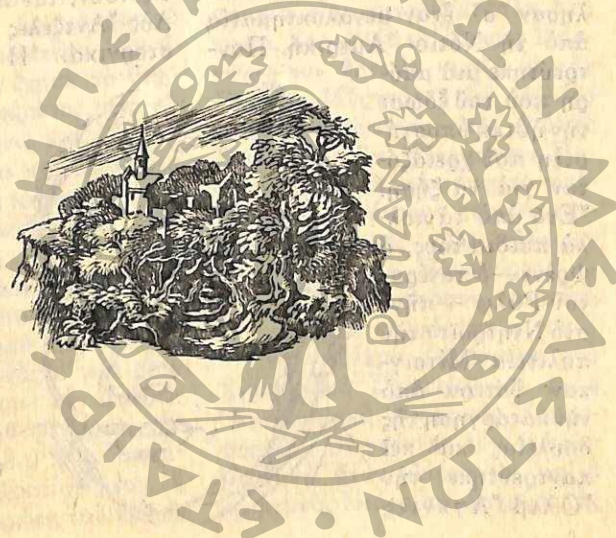
—Καλημέρα, καλησπέρα, παιδιά!

Ὅταν ὅλοι μπῆκαν μέσα, ὁ χωρικός, ποὺ δὲν ἦταν φοβεριστῆρας, πησίσας σιγὰ καὶ κοιτάζοντας ἀπὸ τὴ σπασμένη πόρτα εἶδε ἕνα παράξενο θέαμα. Ὅλοι οἱ ἄνθρωποι ποὺ τοὺς εἶχε δῇ νὰ περνοῦν, ἦσαν μαζεμένοι γύρω στὸ χορὸ, στὸν ρημαγμένο νάρθηκα, σὺν νὰ ὑπῆρχαν ἀκόμη τὰ παλιά καθίσματα. Ὅμορφες κυρίες

μὲ βαριὰ μεταξωτά, μὲ καλύμματα ἀπὸ δαντέλλες, ἄρχοντες στολισμένοι, χωρικοὶ μὲ ζακέτες κεντημένες ὅπως φοροῦσαν οἱ παπποῦδες μας. Ὅλοι εἶχαν ἕνα ὕφος, μαρμαμένο, σκονισμένο, γεροντικό. Πότε πότε τὰ νυχτοπούλια, οἱ συνηθισμένοι κἀτοικοὶ τῆς ἐκκλησίας, ξυπνημένα ἀπὸ τὰ τόσα φῶτα, ἔρχονταν νὰ πετάξουν γύρω ἀπὸ τὰ κεριὰ ποὺ ἡ φλόγα τους ἔκαιγε λεπτὴ καὶ ἀβέβαιη σὺν τυλιγμένην σὲ ἄχνη. Καὶ ἐκεῖνο ποὺ διασκεδάζε πολλὸ τὸν Γκαρρίγκ ἦταν ἕνας ἄνθρωπάκος μὲ μεγάλα γιालιά ποὺ κουνοῦσε κάθε στιγμή τὴν μεγάλη μαύρη περρούκα του ποὺ πάνω της εἶχε σταθῇ ἕνα νυχτοπούλι ἀνοιγοκλείνοντας τὰ φτερά του.

Στὸ βάθος ἕνας γεροντάκος, γονατισμένος στὴ μέση τοῦ χοροῦ κουνοῦσε ἀπελπισμένος μιὰ καμπανούλα ποὺ δὲν ἔβγαζε κανένα ἦχο καὶ ἕνας παπᾶς μὲ χρυσὰ ἄμφια, πηγαινέ καὶ ἐρχόταν μπροστὰ στὸ ἱερὸ λέγοντας προσευχὲς ποὺ δὲν ἀκούγονταν καθόλου. Αὐτὸς ἦταν ἀσφαλῶς ὁ αἰδεσιμώτατος Μπαλαγκέρ ποὺ ἔκανε τὴν τρίτη Χριστουγεννιάτικη λειτουργία του.

(«Lettres de mon moulin», 1866)

«Ο άφοβος αυτός άνθρωπος έχει καρδίαν την εκτίμηση όλου του κόσμου. Κυρίως η ανωτερότητά του τον βοήθησε να υπερνικήση τα προβλήματα που αντιμετώπισε.»

ΡΑΛΦ ΜΠΑΝΤΣ ο νέγρος ειρηνοποιός

(Από το «Elseviers Weekblad», «Αμστερνταμ»)

Ένας νέγρος της Αμερικής ο Ράλφ Μπάντς κατώρθωσε τελικά να αποκαταστήση την ειρήνη στην Παλαιστίνη. Τι είδους άνθρωπος είναι αυτός, που στην άρχή της ζωής του υπερνίκησε τρομακτικά εμπόδια στη χώρα του και που αργότερα άσκησε αποτελεσματική ήθικη επίδραση τόσο στους Σιωνιστές όσο και στους Άραβες;

Ο παπούς του Ράλφ Μπάντς ήλθε σκλάβος από την Αφρική και μόλις πάτησε το πόδι του στο λιμάνι, τον πούλησαν σ' έναν μεγαλοκτηματία από τη Νότιο Αμερική. Παντρεύτηκε μια μαύρη που του έδωσε την ήθικη υποστήριξη που χρειαζόταν για να ζήση. Ένα από τα πολλά παιδιά τους, ο Φρέντ—ο πατέρας του Ράλφ—πήγε στο Νηιτρούι στην πολιτεία Μίτσιγκαν ύστερα από την κατάργηση της δουλείας και κει παντρεύτηκε την Όλιβ Άγκνιες

1300

που ήταν πιανίστα σ' ένα εστιατόριο μαύρων. Η Όλιβ δέν έπαιζε μόνο μουσική χοροϋ, μα και έργα Μότσαρτ και Μπετόβεν, και απ' αυτήν κληρονόμησε ο Ράλφ τη δίψα για τις γνώσεις και τη μόρφωση. Όταν ήταν δώδεκα χρόνων, έχασε τη μητέρα του και ύστερα από λίγο και τον πατέρα του. Η γιαγιά του από την μητέρα του, η Λούσιλ Τζόνσον, τον πήρε μαζί της στο Λος Άντζελες και τον μεγάλωσε στοργικά. Η μικροκαμωμένη αλλά δυνατή αυτή γυναικούλα θεώρησε υποχρέωσή της να μορφώσει όπως άξιζε τον ζωηρό και έξυπνο έγγονό της. Στά 1922 ο Ράλφ έδωσε εισαγωγικές εξετάσεις στη Σχολή Τζέφφερσον του Λος Άντζελες και πέρασε με άριστα, και όταν πήρε το πτυχίο του μπήκε στο Πα-

νεπιστήμιο της Καλλιφόρνιας, πρώτος μέσα σε 300 υποψήφιους.

Όταν πέθανε η γιαγιά του έπρεπε να φροντίσει ο ίδιος για τον έαυτό του και να κερδίσει τη ζωή του: έγινε καθαριστής γραφείων, βοηθός κτίστη, καθαριστής χαλιών και γκαρσόνι. Όταν έγινε μέλος στην αδελφότητα Φ.Β.Κ. το γεγονός προκάλεσε μεγάλο θόρυβο: ήταν σαν να λέγαμε ότι ο γιός ενός έβραίου γυρολόγου έγινε μέλος της Λέσχης των Προσώπων άξιωματικών. Στά 1927 έδωσε τις διδακτορικές του εξετάσεις και πέρασε με άριστα.

Στη σταδιοδρομία του τον βοήθησαν όρισμένες υποτροφίες και βραβεία. Οι πολίτες του Λος Άντζελες του έδωσαν χίλια δολάρια για να πάη στη Βοστώνη, όπου μπήκε στο Χάρβαντ. Μπορείτε να φανταστήτε ένα νέγρο φοιτητή στο πιό άριστο κρατικό κολλέγιο της Αμερικής; Ωστόσο ο Μπάντς δέν έχασε το θάρρος του: πέρασε πρώτος στις εισαγωγικές εξετάσεις και αργότερα με την εργασία που έκανε για τις μη αυτόνομες περιοχές, πήρε τη θέση του καθηγητή στην Ουάσινγκτον.

Υστερα έφθασε η κρίσιμη καμπή της σταδιοδρομίας του. Το έβραϊκό Ίδρυμα Ρόζενβαλντ, που κάθε χρόνο έδινε μια χρηματική ενίσχυση σε ανθρώπους με αξία αλλά φτωχούς, τον έστειλε στην καρδιά της Αφρικής. Έβραϊκή λοιπόν ήταν η οργάνωση που πρώτη του έδωσε

την ευκαιρία να μελετήσει από κοντά τον άραβικό κόσμο. Έγγραψε μια πραγματεία για τις υπό έντολην περιοχές, και πήρε για δεύτερη φορά τον βαθμό του διδάκτορος και ύστερα από λίγο το βραβείο Τόππαν για την καλύτερη μελέτη των κοινωνικών ζητημάτων.

Η Αφρική, η κοιτίδα της φυλής του, η ήπειρος από την οποία είχε έρθει σκλάβος ο παπούς του, έγινε το πάθος του. Έμεινε σε μέρη όπου ζούν μόνο ιθαγενείς. Οι Άραβες του έκαναν μεγάλες τιμές και τον ανακήρυξαν επίτιμο δημότη της πόλεως Κικουγιούς. Υστερα από την Αφρική έκανε το γύρο του κόσμου και πήγε στην Κίνα, στην Ίαπωνία, στη Μαλά. Το βιβλίο του «A World View of Race» με θέμα το φυλετικό πρόβλημα θεωρημένο από διεθνή σκοπιά, είχε παντού μεγάλη επιτυχία. Στά 1940 το Ίδρυμα Κάρνεγκη τον έστειλε—μαζί με τον Γκάναρ Μύρνταλ, τον μεγάλο Σουηδό έρευνητή, στις Νότιες Πολιτείες των Ηνωμένων Πολιτειών για να μελετήσει το πρόβλημα των νέγρων της Αμερικής. Δύο φορές μόλις γλύτωσε το λυντσάρισμα. Ξαναγύρισε όμως στην επικίνδυνη περιοχή και συνέχισε την εργασία του...

Στον πόλεμο εργάστηκε στο Στρατηγικό Γραφείο και στην Αμερικανική Υπηρεσία Πληροφοριών. Οι γνώσεις του για την Αφρική ήταν άπέραντες και ο στρατηγός Ντόνοβαν, άρχηγός της

υπηρεσίας, είπε: «Ο Μπάντς είναι σωστό κινητό 'Αποικιακό 'Ινστιτούτο».

Όταν τελείωσε ο πόλεμος ο Ράλφ Μπάντς έγινε υποδιευθυντής του Γραφείου των 'Υπό 'Εντολήν Χωρών, παίρνοντας την ανώτερη θέση που πήρε ποτέ νέγρος στο 'Υπουργείο 'Εξωτερικών. Στά 1946, ο κ. Τρύμπεκ Λη, Γενικός Γραμματέας του Ο. Η. Ε. προσπάθησε να διορισθῇ ο Μπάντς στον 'Οργανισμό 'Ηνωμένων 'Εθνών. Τότε ἐπὶ τέλους ἡ συντηρητικὴ ἐφημερίδα «Νιού'Υόρκ Χέραλντ Τριμπιούν» ἔγραψε: «Εμεῖς οἱ Ἀμερικανοὶ προσβλέπομε σ' αὐτὸν μὲ σεβασμὸ καὶ περηφάνεια». 'Ωστόσο ἡ φήμη δὲν τὸν θάμπωσε· παντρεύτηκε μὴ φτωχὴ καύρη κοπέλλα ἀπὸ τὴν Ἀλαμπάμα—φλέρι των φοιτητικῶν του χρόνων—καὶ ἀπέκτησε τρία παιδιά τὴν Τζόαν, τὴν Τζέην καὶ τὸν Ράλφ.

Στις 3 Δεκεμβρίου τοῦ 1947 ὁ Ο. Η. Ε. τὸν διώρισε βοηθὸ τοῦ κόμητος Φόλκε Μπερνάντ. Τὸ 'Υπουργεῖο 'Εξωτερικῶν, εἶδε τὸν διορισμὸ του μὲ μεγάλη ἀνησυχία γιατί δὲν ἤξερε πῶς θὰ τὸν δεχόταν ὁ Σουηδὸς ἀριστοκράτης. Οἱ φόβοι ὅμως ἦταν ἀβάσιμοι. 'Ο Μπερνάντ χωρίς κανένα διαταγμὸ ἔδωσε ὅλη του τὴν ἐμπιστοσύνη στὸν Μπάντς. 'Υστερα ἀπὸ τὴν ἀνανδρὴ δολοφονία τοῦ συζύγου της, ἡ κόμησσα Μπερνάντ πέρασε τὰ Χριστούγεν-

να τοῦ 1948 στὸ σπίτι τοῦ Μπάντς, στὴ συνοικία τῶν μαύρων τῆς Τζαμάικα, κοντὰ στὴν Νέα 'Υόρκη. «'Ηθελα νὰ βρισκῶμαι κοντὰ στὸν ἄνθρωπο ποὺ ἦταν ὁ τελευταῖος καὶ ὁ πιὸ ἀγαπητὸς φίλος τοῦ συζύγου μου» εἶπε.

Μετὰ τὸ θάνατο τοῦ Μπερνάντ οἱ Μπάντς πήρε τὴ θέση του καὶ πραγματοποιήσε τὴ συνθήκη εἰρήνης τῆς Ρόδου. Ἀφοῦ οἱ Ἑβραῖοι καὶ οἱ Ἀραβες ὑπέγραψαν τὴν συνθήκη, ὁ Ἑβραῖος ἀντιπρόσωπος Οὐῶλτερ 'Εϋτὰν τὸν εὐχαρίστησε γιὰ τὴν «ὑπεράνθρωπε προσπάθειες» ποὺ εἶχε καταβάλει γιὰ τὴν εἰρήνη. 'Ο Ἀραβας ἀντιπρόσωπος Σεῖφ ἐντ Ντίν, σὲ μιὰ ὁμιλία του τὸν ἐτίμησε λέγοντας ὅτι εἶναι «ἕνας ἀπὸ τοὺς μεγαλύτερους ἄνδρες τοῦ αἰῶνα μας».

Τί μυστικὸ ἔχει αὐτὸς ὁ ἄνθρωπος; Τὸ γεγονὸς ὅτι μπόρεσε νὰ βρῇ μιὰ λύση γιὰ τὸ Παλαιστινιακὸ, ὕστερα ἀπὸ ὅλες τὶς ἀποτυχίες τῶν προκατόχων του, ἐν μέρει μπορεῖ νὰ ἐξηγηθῇ μὲ τὸ ὅτι εἶναι μεγαλοφυής. Ἡ ἀλήθεια μᾶλλον ὅμως εἶναι ὅτι ἔνοιωθε πραγματικὴ ἀνθρώπινη ἀγάπη γιὰ κείνους ποὺ ἐπρόκειτο νὰ συμφιλιώσῃ. Ἀγαποῦσε τοὺς Ἑβραίους, ὅχι μόνο γιατί κάποτε τὸ ἴδρυμα Ρόξενβαλντ τοῦ εἶχε προσφέρει τὴν εὐκαιρία νὰ ὀρχίσῃ τὴν λαμπρὴ σταδιοδρομία του, ἀλλὰ γιατί οἱ ἴδιοι αὐτοὶ Ἑβραῖοι, λίγα χρόνια πρὶν, εἶχαν χρησιμοποιηθῇ σὰν «λευκοὶ νέγροι». Ἀγαποῦσε τοὺς

Ἀραβες, ὅχι γιατί τὸν εἶχαν δεχθῇ σὰν νὰ ἦταν δικὸς τους ἄνθρωπος, ἀλλὰ γιατί ἡ μοῖρα τους εἶχε πάρα πολλὰ κοινὰ μὲ τὴν μοῖρα τοῦ λαοῦ του.

Πρὶν ἀπὸ λίγα χρόνια, κυκλοφόρησε στὴν ἀγορὰ ἕνα ἀμερικανικὸ μυθιστόρημα, τὸ «Coulourblind»· ἦταν ἕνα μυθιστόρημα ποὺ περιέγραφε τοὺς ἄνθρωπους ποὺ δὲν μποροῦν νὰ διακρίνουν τὰ χρώματα. 'Ο Μπάντς—σχετικὰ μὲ τὶς φυλετικὲς διαφορὲς—εἶναι ἕνας ἄνθρωπος ποὺ πάσχει ἀπὸ «ἀ-

χρωματοψία» σ' ὅλη του τὴ ζωή. Ποτὲ δὲν ἔβγαλε ἐπιπόλαιους λόγους γιὰ τὴν ὁμοιότητα τῶν φυλῶν· ἀπλῶς δέχτηκε τὴν κατὰ γράμμα σημασία τῆς Ἀμερικανικῆς Δημοκρατίας. Τὴν ἐμπιστεύθηκε καὶ φαίνεται κ' ἐκείνη τὸν ἐμπιστεύθηκε. Ποτὲ δὲν θέλησε νὰ γίνῃ τίποτα ἄλλο ἀπὸ Νέγρος, καὶ ἀγνόησε τὴν ταπεινώσεις ποὺ προκαλοῦσε τὸ χρῶμα του. Δὲν ἔδωσε ποτὲ προσοχὴ στὸν ἐχθρικό κόσμον ποὺ τὸν περιέβαλλε. Καὶ αὐτὸ τὸν βοήθησε νὰ ἐπιτύχῃ.

ΤΟ ΜΑΘΗΜΑ ΤΗΣ ΠΑΛΑΙΣΤΙΝΗΣ

Τὸ Παλαιστινιακὸ ἦταν ἕνα δοκιμαστικὸ πείραμα τῆς ἱκανότητος τοῦ Ο. Η. Ε. νὰ ἐκπληρώσῃ τὸ βασικὸ σκοπὸ γιὰ τὸν ὁποῖο εἶχε συσταθῇ· γιὰ τὴν διαφύλαξη τῆς εἰρήνης μὲ τὴν παρεμπόδιση τῶν πολέμων καὶ μὲ τὴν καταστολή τους, ἂν κατὰ κακὴ τύχη συνέβαινε νὰ ἐκτραγοῦν.

★

Οἱ συμφωνίες τῆς ἀνακωχῆς ποὺ ἔγιναν στὴν Παλαιστίνη ὡδηγοῦν τὰ κόμματα στὸ δρόμο τῆς εἰρήνης. 'Ισως ὅμως ἡ μεγαλύτερη σημασία τῶν συμφωνιῶν νὰ βεβαιώσῃ τὸ γεγονὸς ὅτι εἶναι συμφωνίες ἐθελοντικῆς, ὅτι οἱ ἀντιπρόσωποι τῆς ἀραβικῆς καὶ ἑβραϊκῆς κυβερνήσεως γιὰ πρώτη φορὰ συγκεντρώθηκαν ἴσοι πρὸς ἴσους νὰ συζητήσουν μὲ εἰλικρίνεια καὶ νὰ ἐμφανίσουν τὴν λύσιν ἡμῶν ὅτι μποροῦν νὰ λύσουν ζωτικὲς διαφορὲς μὲ πολιτικὴν καὶ ἀμοιβαίῳ διαλλακτικὸ πνεῦμα.

★

Ὁ Ο. Η. Ε. δὲν εἶναι διεθνὴς κυβέρνηση. 'Ωστόσο ἡ φωνὴ του εἶναι ὄργανο μεγάλης ἐπερροῆς ποὺ πρέπει νὰ ἀκουστῇ δυνατὰ καὶ σὲς παραγόμενες περιοχὲς τοῦ κόσμου ὁ Ο. Η. Ε. μὲ τὶς συνεχεῖς προσπάθειες σιγὰ σιγὰ διαμορφώνει τὸ εἶδος τοῦ εἰρηνικοῦ κόσμου στὸν ὁποῖο ὅσοι καὶ γὰρ θέλουμε νὰ ζήσουμε καὶ τὸν ὁποῖον θέλουμε ν' ἀφήσουμε στὰ παιδιά καὶ στὰ ἐγγόνια μας.

Ἡ ΠΑΝΑΓΙΑ καὶ τὸ ΘΕΙΟΝ ΒΡΕΦΟΣ

Η ἀπεικόνιση τῆς Παναγίας καὶ τοῦ Βρέφους ἦταν πάντα ἓνα ἀπὸ τὰ κυριώτερα καί, ἴσως, ἀπὸ τὰ πιὸ συγκινητικὰ θέματα τῆς τέχνης.

Τὰ Χριστούγεννα τὸ θέμα αὐτὸ παίρνει ξεχωριστὴ σημασία γιατί σ' αὐτὸ στηρίζονται ὅλες οἱ ἐλπίδες τῶν ἀνθρώπων γιὰ τὴ σωτηρία τοῦ κόσμου. Ἀπὸ τὰ πρῶτα χρόνια τοῦ χριστιανισμοῦ ὡς τὴν ἐποχὴ μας, μεγάλοι καλλιτέχνες ὅλων τῶν χωρῶν εἶχαν τὴν ἐμπνευσινὰ δώσουν στὸν κόσμο τὴν ἐρμηνεία ποὺ ἔδιναν οἱ ἴδιοι στὴν αἰώνια αὐτὴ σχέση τοῦ ἀνθρώπου μὲ τὸ θεῖο.

Ὁ παλαιότερος ἀπὸ τοὺς τέσσερις πίνακες ποὺ δημοσιεύουμε στὶς κεντρικὲς σελίδες, Ἡ Παναγία καὶ τὸ Θεῖον Βρέφος, εἶναι ἔργον ἀγνώστου Βυ-

ζαντινοῦ καλλιτέχνη ποὺ φαίνεται ὅτι ἐργαζόταν κοντὰ στὴν Πίζα, στὰ μέσα τοῦ 13ου αἰ. Οἱ καλλιτέχνες τοῦ μεσαίωνα ἔφτιαχναν μᾶλλον τύπους παρὰ ὁρισμένα πρόσωπα καὶ κρατοῦσαν τὴν τέχνη τους ὅσο μπορούσαν πιὸ πιστὴ στοὺς τύπους τῆς ἐκκλησιαστικῆς παραδόσεως. Ὡστόσο ἡ προσωπικότητα τοῦ καλλιτέχνη ἐκφράζεται μὲ τὴ μεγάλη λεπτιότητα τῶν γραμμῶν καὶ τὸν προσεχτικὸ συνδυασμὸ τῶν χρωμάτων, τοῦ μπλέ, τοῦ κόκκινου, τοῦ κίτρινου, πλουτισμένων μὲ χρυσό.

Ἡ Παναγία καὶ τὸ Βρέφος στὸ θρόνο, τοῦ Κριβέλλι, ἔγινε γύρω στὰ 1490. Στὸ ἔργο αὐτὸ παρουσιάζεται καὶ ἓνας ἀριστοκράτης τῆς Ἰταλικῆς Ἀναγεννήσεως μὲ ἓνα με-

Ἡ ΠΑΝΑΓΙΑ ΚΑΙ
ΤΟ ΘΕΙΟΝ ΒΡΕΦΟΣ

Εἰκόνα Βυζαντινοῦ ζωγράφου
τῆς Σχολῆς τῆς Πίζας (Μέσα 13^{ου} αἰῶνα)

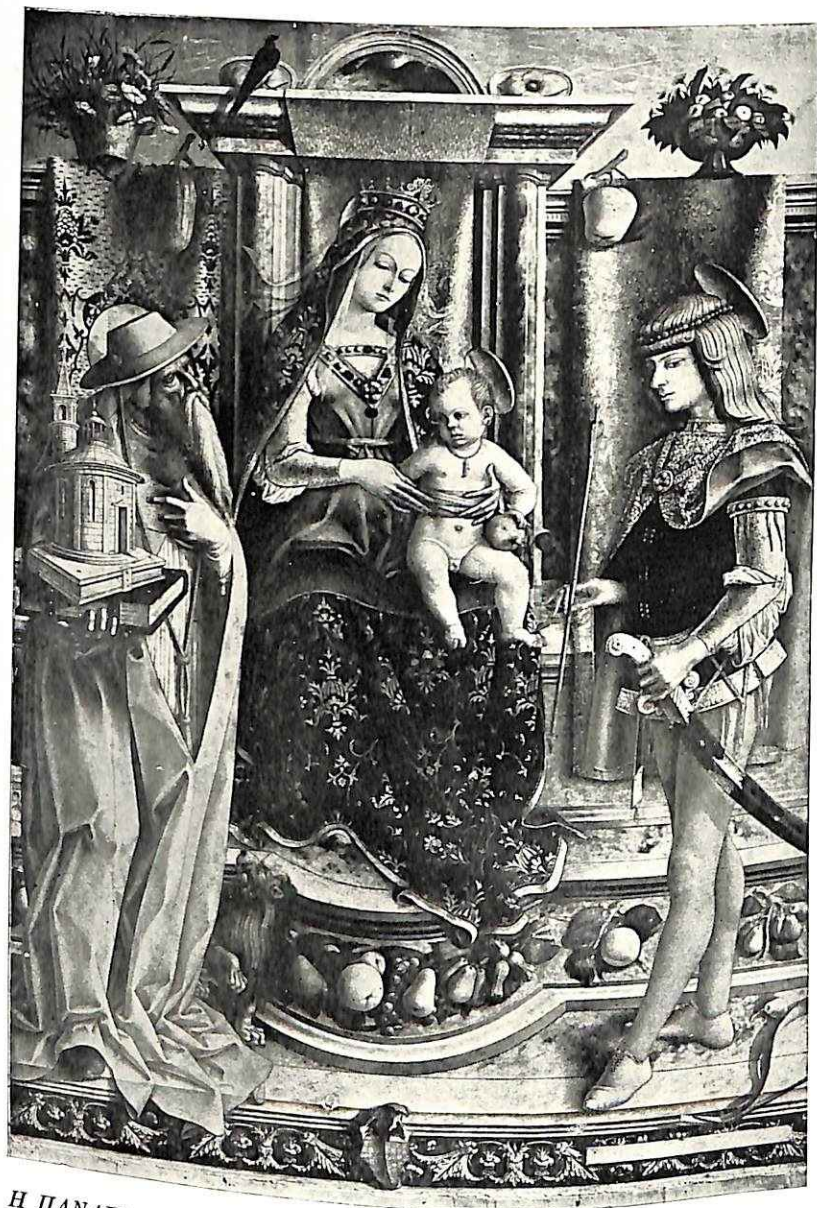
Η ΙΕΝΝΗΣΗ

"Εργο τοῦ *Francesca* (1416 - 1492)

Η ΠΡΟΣΚΥΝΗΣΗ
ΤΩΝ ΜΑΓΩΝ

Τμήμα πίνακος τοῦ *Jan Gossaert de Maubeuge* ἢ *Mabuse*
(1472 ; - 1535 ;)

Η ΠΑΝΑΓΙΑ ΚΑΙ
ΤΟ ΘΕΙΟΝ ΒΡΕΦΟΣ ΣΤΟΝ ΘΡΟΝΟ

Τμήμα πίνακος του Carlo Crivelli,
(1430 ή 1435-1495)

γαλοπρεπή μανδύα από σκοῦρο γαλαζοπράσινο βαρὺ μεταξωτὸ καὶ ἀπὸ μέσα χρυσοκίτρινο κουστούμι μὲ χρυσὰ μανίκια. Τὰ χρώματα εἶναι χαρακτηριστικὰ τῆς πρώτης Βενετικῆς Σχολῆς. Οἱ γραμμὲς δείχνουν τὴ σαφήνεια τοῦ σχεδίου, κάτι ποὺ εἶναι κοινὸ σὲ ὅλες τὶς Ἱταλικὲς Σχολές. Ἡ ψυχρὴ, χωρὶς καμιά συγκίνηση ἀτμόσφαιρα τονίζεται ἀκόμη περισσότερο ἀπὸ τὸ κάπως σκληρό, σὰν σὲ μάρμαρο πλάσιμο τοῦ κεφαλιοῦ καὶ τοῦ σώματος τοῦ βρέφους.

Ὁ Φλαμανδὸς ζωγράφος Γιὰν Γκοσσάεργι ἀντιπροσωπεύεται στὴ σειρά τῶν εἰκόνων μας μὲ ἓνα τμήμα τοῦ ἔργου του «Ἡ προσκύνησι τῶν Μάγων», φτιαγμένο ἴσως πρὶν ἀπὸ τὸ 1515. Τὸ ἔργο ἀγοράστηκε στὰ 1601 ἀπὸ τὸν Ἀλβέρτο καὶ τὴν Ἰσαβέλλα καὶ στήθηκε στὸ παρεκκλήσιο τῶν Ἀνακτόρων τῶν Βουξελλῶν.

Ἐνῶ ἡ Παναγία τὸ Βρέφος, ὁ γονατιστὸς Μάγος καὶ τὰ ἐρεῖπια στὸ βάθος δείχνουν ἔντονη ἐπίδραση τῆς Ἱταλικῆς Ἀναγεννήσεως, ἡ γοητευτικὴ ἀπλότητα καὶ ἡ χάρη τῶν κινήσεων δίνουν ἕναν τόνο οἰκειότητας στὸν πίνακα. Τὰ ὠραῖα γαλάζια καὶ κόκκινα χρώματα τῶν κουστουμιῶν, φωτισμένα μὲ χρυσὸ καὶ κίτρινο, καὶ οἱ διάφορες ἀποχρώσεις τονίζουν ἀκόμη πιὸ πολὺ τὸ θαυμάσιο σχέδιο.

Ἡ ξεστῆ ἀτμόσφαιρα τῶν Χριστουγέννων εἶναι δεμένη μὲ τὴν ἱστορία τῆς Παναγίας καὶ τοῦ Βρέφους. Εἶναι μιὰ ἱστορία ποὺ ριζώνει μέσα μας μὲ τρόπο ἀληθινὰ θαυμαστό. Ὅταν, παιδιὰ ἀκόμη, τὴν ἀκοῦμε γιὰ πρώτη φορὰ, μᾶς μεταφέρει στὸν κόσμον τῶν θαυμάτων ὅσο μεγαλώνουμε ἡ γοητεία τῆς ὁριμάζει καὶ γίνεται πίστη στὴν ὑπέριστη καλὴσύνη τοῦ ἀνθρώπου.

Ἀρθρο εἰδικὰ γραμμένο γιὰ τὴν «Ἐκλογή»

(Οἱ εἰκόνες δημοσιεύονται μὲ τὴν ἄδεια τῆς «Ἐθνικῆς Πινακοθήκης» τοῦ Λονδίνου)

ΑΘΗΝΑΪΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ

Του RUSSELL MEIGGS¹

(Από το «Parliamentary Affairs», Λονδίνο)

Παρ'όλο που πολλά άλλα στοιχεία συνέβαλαν πολύ, ή κύρια κληρονομία του Δυτικού Εύρωπαϊκού πολιτισμού προέρχεται κυρίως από την Ελλάδα και τη Ρώμη. Όταν γίνεται λόγος για τη δημοκρατία είναι συνηθισμένο και φυσικό να ζητούμε τις ρίζες της στις δημοκρατίες των Ελληνικών πολιτειών και ιδίως της Αθήνας, που ή δημοκρατία της έβαλε τη σφραγίδα της στην αρχαία πολιτική σκέψη. Για την Αθηναϊκή δημοκρατία, έγιναν πολλές κρίσεις. Ο Μίτφορντ με τις συντηρητικές του πεποιθήσεις, κάτω από τη σκιά των υπερβολών της Γαλλικής επαναστάσεως, είδε στην Αθηναϊκή Δημοκρατία το ανέυθuno παιχνίδι ενός άστικου δχλου. Ο Γκρότε αντικρύζοντας την από την γεμάτη έμπιστοσύνη εξέλιξη της Βικτωριανής δημοκρατίας, είδε στην Αθήνα το πρότυπο πολλών θεσμών και αρχών που αποτελούσαν την ψυχή της βρετανικής πολιτικής. Η Μαρξιστική ανάλυση της ιστορίας έβαλε πολλούς στον πειρασμό να αποδώσουν στην Αθήνα τη θεωρία του ταξικού πολέμου. Η ύπαρξη όμως της δουλείας έκανε την εφαρμογή δύσκολη, γιατί τις εργαζόμενες τάξεις των Αθηνών τις αποτελούσαν κυρίως δούλοι, που δεν συμμετείχαν στην Κυβέρνηση. Τελευταία, ή εμφάνιση στον κόσμο δύο έντελως διαφορετικών μορφών δημοκρατίας, μάς κάνει να έρωτήσουμε για μιá ακόμη φορά τι είναι δημοκρατία.

Ο σημαντικώτερος κυβερνητικός παράγων μέσα στην Αθηναϊκή δη-

μοκρατία είναι ο εξαιρετικά μικρός πολιτικός πυρήνας. Το κράτος της Αττικής, συγκεντρωμένο γύρω από την Αθήνα είχε έκταση 1030 τετραγωνικά μίλια. Ο πληθυσμός, στά μέσα του Ε' αϊ., έφθανε κατά γενικούς υπολογισμούς, τις 316.000 από τις οποίες μόνον οι 180.000 ήταν Αθηναίοι πολίτες. Περίπου 28.000 ήταν πάροικοι και οι υπόλοιποι δούλοι. Ο μισός πληθυσμός ζούσε μέσα στο άστυ και στο λιμάνι του, τον Πειραιά. Ο υπόλοιπος ζούσε σε μικρές κοινότητες, κυρίως γεωργικές, σκορπισμένες στην ύπαιθρο. Ο Πειραιάς ήταν το πιο πολυσύχναστο λιμάνι του έλληνικού κόσμου και μαζί με το άστυ αποτελούσε έμπορικό και βιοτεχνικό κέντρο. Η ύπαιθρος ήταν πολύ καλλιεργημένη και ο άγροτικός πληθυσμός παρέμενε πάντοτε σημαντικό στοιχείο, τόσο ως προς την πολιτική όσο και ως προς τον στρατό.

Με άργο ρυθμό ή Αθήνα εξέλιχθηκε συνταγματικά, αρχίζοντας από μοναρχία. Περνώντας από μιá φεουδιστική άριστοκρατία, με μιá προσωρινή άπολυταρχία που επιτάχυνε την κοινωνική και οικονομική ζύμωση, ανέπτυξε την δημοκρατία, που πήρε την τελική της μορφή με τις μεταρρυθμίσεις των μέσων του Ε' αϊ. Η Αθηναϊκή δημοκρατία ήταν ισχυρότερη στο δεύτερο ήμισυ του Ε' αϊ. Στις γλύσυχρες ήμέρες του Δ' αϊ. που άκολούθησαν την ήττα του Πελοποννησιακού πολέμου, έγινε σταθερώτερη, τελειότερη από τεχνική άποψη, αλλά πιο φτωχή.

Το κυριώτερο χαρακτηριστικό της Αθηναϊκής δημοκρατίας ήταν ότι ή έξουσία, τόσο στην πράξη όσο και στη θεωρία, βρισκόταν στα χέ-

ρια του λαού. Τις σπουδαιότερες άποφάσεις σχετικά με έξωτερικά και έξωτερικά ζητήματα τις έπαιρνε ή έκκλησία του δήμου, στην οποία έλχαν το δικαίωμα να συμμετέχουν όλοι οι πολίτες, άνω των 18 έτών. Η έκκλησία συνερχόταν σε ώρισμένες ήμέρες, συνήθως τέσσερις φορές τον μήνα και σε έκτακτες συνεδριάσεις όταν παρουσιαζόταν άνάγκη. Για να ληφθούν άποφάσεις για όρισμένα σπουδαία ζητήματα όπως λ. χ. για την έπιβολή φόρου ιδιοκτησίας, σύμφωνα με το νόμο έπρεπε να είναι παρόντες τουλάχιστον 6.000. Αλλά και για άπλούστερα θέματα μαζεύονταν χιλιάδες πολίτες. Καμιά λαϊκή συνέλευση δε μπορεί να άρχισή και να πραγματοποιήση μιá εργασία, άν προηγουμένως δεν έχει έτοιμη μιá ήμερησά διάταξη. Αυτό ήταν δουλειά της Βουλής που έλεγόταν για ένα χρόνο. Απετελείτο από 500 μέλη εκλεγόμενα για ένα έτος. Κάθε πολίτης πάνω από ένα τριάντα, είχε το δικαίωμα να ύποβάλη ύποψηφιότητα και οι θέσεις ποβάλλη ύποψηφιότητα και οι θέσεις συμπληρώνονταν με κλήρο, με την προϋπόθεση ότι κάθε πολίτης που είχε την προθυμία να θέση ύποψηφιότητα, ήταν και ίκανός να πραγματοποιήση τις ύποχρεώσεις που του επέβαλλε το αξίωμα. Οι 500 αυτοί εκλεγόνταν από τις 10 φυλές της Αττικής, 50 από κάθε μιá, και αυτές οι φυλές ήταν ένα σύστημα που είχε έπινοηθή για να συντελέση στην έξουδετέρωση της έπιδράσεως των τοπικών διαφορών. Κάθε φυλή άπετελείτο από τρεις δήμους από τρία διαφορετικά σημεία της Αττικής: από το άστυ, από τα παράλια και από τα μεσόγεια. Η φυλή ήταν ή βάση της αντιπροσωπείας.

Η Βουλή των πεντακοσίων δεν συνεδρίαζε δλόκληρη κάθε φορά, γιατί άν ήθελε να είναι άπόλυτα δημοκρατική, δεν έπρεπε να φέρνη έμπόδια στους πολίτες που είχαν και άλλες δουλειές για να κερδίσουν τη ζωή τους. Ο χρόνος ήταν χωρισμένος σε 10 περιόδους, στις πρωτανείες,

και κάθε ομάδα αντιπροσώπευε τη Βουλή με τη σειρά της επί δέκα ήμέρες. Την εποχή που ήταν ή σειρά μιás φυλής να πρωτανεύση, οι πρωτάνεις, συνεδρίαζαν συνεχώς στο Πρωτανείο, δίπλα στο Βουλευτήριο, και τους συντηρούσε το δημόσιο. Ένας άπ' αυτούς, που άλλαζε κάθε μέρα, είχε την προεδρία του πρωτανείου και προϊστάτο των συνελεύσεων της Έκκλησίας. Αναθέτοντας τόσο μεγάλη ευθύνη σε μιá έπιτροπή από 50 ανθρώπους, ή δημοκρατία ήθελε να έχη και όρισμένες έγγυσεις. Η ομάδα των βουλευτών κάθε φυλής είχε έναν γραμματέα, αλλά ο γραμματέας αυτός εκλεγόταν από άλλη φυλή. Για να άσφενδύεται ή σύγκρουση μεταξύ των διαφόρων πρωτανείων, ή σειρά με την οποία θα πρωτανεύε κάθε φυλή κανονιζόταν με κλήρο. Η Βουλή των 500, άποτελούσε το κέντρο της δημοκρατίας. Τα Βουλευμάτα που μάς έχουν διασωθή από τον πέμπτο αιώνα είναι έργα ανθρώπων με διαφορετικές δυνατότητες. Και πραγματικά στην αντίθεση που ύπάρχει άνάμεσα σε μέτρα λογικά και συνεπή και σε άλλα που δεν παραουσιάζουν τάξη και συνοχή εκφράσεως, μπορούμε να δώμε την διαφορά της κοινωνικής προελεύσεως και του μορφωτικού επιπέδου των ανθρώπων που τά συνέταξαν.

Η εργασία της Βουλής, υπεβάλλετο στην Έκκλησία του Δήμου που συνέρχετο στην Πνύκα, στο ύπαιθρο, με ήλιο ή με βροχή. Ο κόσμος στεκόταν όπου τύχαινε, παρ'όλο που διάφορες ομάδες συγκεντρώνονταν σε ένα μέρος για να δίνουν πιο έντυπωσιακό χαρακτήρα στις εκδηλώσεις τους. Μετά τις καθιερωμένες θυσίες, ο κήρυκας διάβαζε την πρόλη άπόφαση που ήταν να κριθή και ρατούσε ποιός ήθελε να μιλήση στο λαό. Κάθε πολίτης μπορούσε να άπαντήση στην έρώτηση, να ύποστηρίξη την πρόταση, να την καταγγείλη, να προτείνη κάποια τροποποίηση. Οι τροποποιήσεις συχνά ήταν άσήμαντες και άφορούσαν λεπτομέρειες.

1. Ο κ. Μέγκς διδάσκει αρχαία ιστορία στο Πανεπιστήμιο της Οξφόρδης.

Μπορούσαν όμως να είναι και ριζοσπαστικές, και να συνεπάγονται πλήρη αλλαγή της πολιτικής.

Όταν τελείωνε η συζήτηση, γινόταν ή ψηφοφορία με ανάταση των χειρών. Κανονικά το αποτέλεσμα φαινόταν άμεσως, πελλές φορές όμως ψηφοφορίες με μικρές διαφορές θα χρειάζονταν μεγάλη προσοχή και θα προκαλούσαν άσφαλως μεγάλη φασαρία.

Όταν έπαιρναν μια απόφαση όλοι είχαν την υποχρέωση να την ακολουθήσουν και αν είχε μεγάλη σημασία την χάραζαν σε μία πέτρα και την έβαζαν σε ένα δημόσιο χώρο για να την βλέπουν όλοι. Έχουν σωθή πολλές τέτοιες πλάκες και απ' αυτές μαθαίνουμε τον τύπο που έδιναν στα διατάγματα και ποιο δρόμο ακολουθούσε η όλη διαδικασία.

Οι προτάσεις που οι βουλευτές υπέβαλλαν στην Έκκλησία του Δήμου δεν είχαν μόνο σχέση με σοβαρά ζητήματα εξωτερικής πολιτικής και κοινωνικών μεταρρυθμίσεων. Η οικοδομική πολιτική, που μέσα σε μια γενεά άλλαξε την όψη της Ακροπόλεως, διαμορφώθηκε με τον ίδιο βέβαια τρόπο. Το έργο αυτό ήταν εμπνευση του Περικλή και των αρχιτεκτόνων, αλλά η οικοδομή κάθε μνημείου, ή έκλογη του αρχιτέκτονος και της επιτροπής που θα επέβλεπε το έργο, όλα αυτά τα αποφάσιζε η Έκκλησία του Δήμου. Είναι φανερό ότι και ο ίδιος ο Περικλής αγωνίζονταν σκληρά για να επιβάλλει τη γνώμη του και πολλές φορές δεν το κατορθώνει. Μπορούμε ακόμη και σήμερα να δούμε πως η αντιπολίτευση άλλαξε το αρχικό σχέδιο των Προπυλαίων Σε πλάκες χαραζαν ακόμη και τα ξόδα με όλες τις λεπτομέρειες και έτσι όλοι οι Αθηναίοι μπορούσαν να ξέρουν πόσα χρήματα ξοδεύτηκαν για τον Παρθενώνα.

Οι αποφάσεις που λαμβάνονται από μια μεγάλη συνέλευση διατρέχουν πάντα τον κίνδυνο να είναι ανεύθυνες και άσυνεπες. Σήμερα οι

λαοί εξασφαλίζουν συνεπή διακυβέρνηση με το σύστημα των κομμάτων, των εκλογών, του υπουργικού συμβουλίου. Οι Αθηναίοι δεν είχαν καμιά τέτοια προστασία. Υπήρχαν όμως δύο θεσμοί που λυγίστευαν τους κινδύνους. Κάθε πολίτης μπορούσε να καταγγείλει μια απόφαση προτού γίνει νόμος ή και ύστερα, προτού περάσει ένας χρόνος, αν η απόφαση αυτή δεν ήταν συνεπής προς άλλες προηγούμενες. Ποιοι σπουδαίοι όκομα ήταν ο θεσμός του δοτρακισμού σύμφωνα με τον οποίο ένας πολίτης εξοριζόταν για δέκα χρόνια. Τον δοτρακισμό τον είχε υπαγορεύσει η αντίδραση στην απειλή της απολυταρχίας. Ήταν ένα μέσο για να απαλλαγούν με ψήφο από έναν δυναμικό πολίτη προτού καταλάβει την εξουσία.

Η έκκλησία του δήμου είχε πραγματική δύναμη στα χέρια της. Γι' αυτό η σύνθεση της είναι κάτι σημαντικό. Οι άνθρωποι που λάβαιναν μέρος στις συνεδριάσεις της ήταν άραγε άμαθεϊς και άγραμματοι, εξασφαλισμένα θύματα ενός καλού ρήτορα, ή ήταν άνθρωποι μορφωμένοι, με συνείδηση των πράξεών τους; Στο ζήτημα αυτό υποστηρίχθηκαν απόψεις των άκρων. Οι Αθηναίοι πολίτες δεν ήταν βέβαια όλοι διανοούμενοι, δεν μπορούμε όμως να φανταστούμε πως ήταν ένας άμορφωτος όχλος, αφού κανείς δεν μπορούσε να υπηρετήσει περισσότερο από δυο χρόνια στην Βουλή πολλοί πολίτες θά είχαν υπηρετήσει κάποτε και θά είχαν μάθει τις λεπτομέρειες των «κοινών». Άλλοι, λιγότεροι βέβαια, σε σημαντική όμως αναλογία, είχαν εργασθεί σε κάποια επίσημη θέση. Οι περισσότεροι ήταν άξιοι να κατανόησουν τα έργα που έβλεπαν στο θέατρο και το συμπέρασμα που βγαίνει απ' αυτή τη διαπίστωση (ιδίως σχετικά με την αρχαία ελληνική κωμωδία) είναι σημαντικό. Οι κωμωδιογράφοι δεν έγραφαν για την τάξη των διανοούμε-

νων. Ήθελαν να κερδίσουν το βραβείο, και το βραβείο το έδιναν, όχι οι ειδικοί μα οι ψήφοι των άκροατών. Αυτό φαίνεται καθαρά από τον Αριστοφάνη που δεν κρύβει πως ζητεί την ψήφο του κοινού. Το χοντρό χιούμορ μπορεί να εύχριστούσε τον λαό, μα ο Αριστοφάνης δεν ήταν γελοιοποιός. Μπορούσε να γράφει εξαιρετικά ποιητικά έργα, χωρίς να χάνει την εύνοια του κοινού και μπορούσε να χτυπά γνωστές προσωπικότητες με λεπτότητα και τόλμη. Οι παρωδίες του σε κείμενα του Εὐριπίδη προϋποθέτουν ότι το άκροατήριο του ήξερε καλά τις τραγωδίες. Η Έκκλησία του Δήμου άσφαλως δεν ήταν ένας άμορφωτος όχλος και άσφαλως είχε πολιτική συνείδηση. Πολλοί λίγοι Αθηναίοι θά άπαντούσαν σε ένα δημοψήφισμα για κάποιο σπουδαίο ζήτημα με ένα «δεν ξέρω»... Τις γνώσεις τους όμως τις άποκτούσαν στο δρόμο, στο κουρείο, στο θέατρο, όχι με τη συστηματική μελέτη. Οι περισσότεροι ήταν εργαζόμενοι άνθρωποι, άγροτες, έμποροι, τεχνίτες. Γιατί ή ύπαρξη των δούλων δεν άπήλασε τους πολίτες από τη δουλειά. Πολύ λίγες οικογένειες είχαν άρκετη πειουσία ώστε να μη χρειάζεται να βιοπολαίσουν. Οι περισσότεροι δούλευαν σκληρά και στις συνθήκες της δουλειάς, τις πιο πολλές φορές μικρή ήταν ή διαφορά ανάμεσα σε δούλο και έλεύθερο. Γι' αυτό το λόγο το κράτος έπρεπε άποραίτητα να άμείβει όποιον πρόσφερε τις υπηρεσίες του.

Άλλος βασικός θεσμός της Αθηναϊκής δημοκρατίας ήταν ή δικαιοσύνη. Στα παλαιότερα χρόνια ή άπονομή της δικαιοσύνης ήταν στα χέρια των ευγενών. Μόνο με τις δημοκρατικές μεταρρυθμίσεις του 5ου αιώνα ο έλεγχος των δικαστηρίων πέρασε στο λαό. Από τότε ή δικαστική άπόφαση ήταν στα χέρια των ενόρκων. Κάθε χρόνο συντασσόταν ένας κατάλογος με τα δνόματα 6.000 πολιτών και απ' αυτόν, με κλήρο,

έπαιρναν τους ενόρκους. Για να εξασφαλίεται ή αντικειμενικότητα της άποφάσεως οι ένορκοι ήταν πολλοί. Τον Σωκράτη τον δίκασαν 501 ένορκοι, ενώ άλλες φορές οι ένορκοι έτυχε να είναι και 1001.

Σε κάθε εξέταση της Αθηναϊκής δημοκρατίας τελευταίοι έρχονται οι άρχοντες. Κι' αυτό είναι λογικό γιατί αυτοί κυριολεκτικά ύπηρετούσαν το λαό. Σε παλαιότερα χρόνια το άξιωμα σήμαινε εξουσία και το έπαιρναν άνθρωποι άριστοκρατικής καταγωγής με μεγάλη πειουσία. Για την ολοκληρωμένη Αθηναϊκή δημοκρατία όμως ήταν πολύ σημαντικό ένα άξιωμα να μην άποτελή μονοπώλιο μερικών, αλλά να είναι προσιτό σε όλους. Η άρχη αυτή εφαρμόστηκε άπολύτως με την γενική έφαρμογή του συστήματος των κλήρων. Ο άρχων που έδινε το δνομά του στον χρόνο ήταν ο άρχηγός του κράτους. Κάποτε το άξιωμα αυτό προκαλούσε αντίζηλιες μέσα σε μια οικογένεια' τώρα ήταν έλεύθερο για όλους, εκτός από την κατώτερη τάξη. Με κλήρο εκλέγονταν επίσης όλοι οι άλλοι άρχοντες. Ο γενικός αυτός κανόνας δεν είχε παρά μόνο μια σημαντική εξαίρεση: τους δέκα στρατηγούς, που εκλέγονταν ένας από κάθε φυλή και οδηγούσαν το στρατό στον πόλεμο. Για την ειδική αυτή υπεύθυνη θέση διατηρούσαν την άρχη της έκλογής και ενώ το άξιωμα του άρχοντα ήταν στα χέρια της τύχης, το άξιωμα του στρατηγού το έπαιρναν άνθρωποι με πλούτο και προσωπική έπιρροή. Η ίσχυρή θέση του Περικλή βασίστηκε στην έπαγγελματική έκλογή του ως στρατηγού. Αν και ο Θουκυδίδης περιγράφει την περίοδο της κυριαρχίας του Περικλή μιλώντας σαν κυβερνήτη του πρώτου ανθρώπου του κράτους παρά σαν δημοκρατία, ή αλήθεια είναι ότι δεν ύπηχε τίποτα αντισυνταγματικό ή αντιδημοκρατικό σ' αυτήν. Κάθε χρόνο ο λαός ήταν έλεύθερος να τον καταψηφίσει και ένόσω ήταν στρατηγός δεν άπέφευγε τον έλεγχο του

λαού. Ἡ πρωτοβουλία τῶν στρατηγῶν ἦταν μᾶλλον περιορισμένη. Ὅλες τὶς μεγάλες ἀποφάσεις γιὰ πόλεμο, εἰρήνη, ἐκστρατείες ἢ συμμοχίες τὶς ἐπαιρνε ἡ Ἐκκλησία τοῦ Δήμου. Ὅσοι εἶχαν κρατικά ἀξιώματα ὑφίσταντο αὐστηρότατο ἔλεγχο. Προτοῦ ἀναλάβουν τὰ καθήκοντά τους ἐξεταζόταν τὸ ποινικὸ τους μητρώο. Στὸ τέλος τοῦ ἔτους τῆς ὑπηρεσίας τους ὑπέβαλαν ἐπίσημη ἐκθεση τῶν δαπανῶν πού εἶχαν κάνει ἀπὸ δημόσια χρήματα καὶ κάθε πολίτης μποροῦσε νὰ τοὺς καταγγεῖλῃ γιὰ κακὴ μεταχείριση, διαφθορά ἢ παρανομία. Στὸ διάστημα τῆς ὑπηρεσίας τους ἡ βουλή τοὺς ἔκανε ἔλεγχο κάθε μῆνα καὶ ἐπέβλεπε τὸ ἔργο τους.

Αὐτὰ γιὰ τὸν μηχανισμό τῆς Ἀθηναϊκῆς δημοκρατίας. Θὰ ἤθελα νὰ προσθέσω λίγα λόγια γιὰ τὸ πνεῦμα της. Τὴν πιὸ κολακευτικὴ εἰκόνα μᾶς τὴν δίνει ὁ Θουκυδίδης στὸν ἐπιτάφιο τοῦ Περικλῆ γιὰ τοὺς πεσόντες στὸν πρῶτο χρόνο τοῦ Πελοποννησιακοῦ πολέμου.

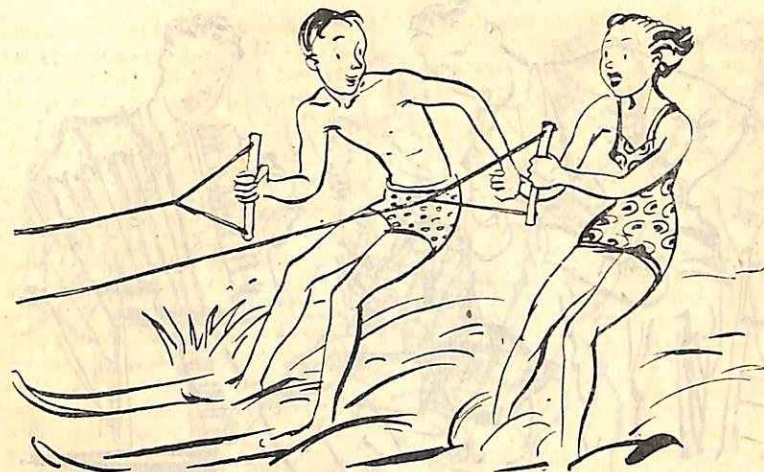
«Καὶ ὄνομα μὲν διὰ τὸ μὴ ἐς ὀλίγους, ἀλλ' ἐς πλείονας οἰκεῖν, δημοκρατία κέκληται, μέτεστι δὲ κατὰ μὲν τοὺς νόμους πρὸς τὰ ἴδια διάφορα πᾶσι τὸ ἴσον, κατὰ δὲ τὴν ἀξίωσιν, ὥς ἕκαστος ἐν τῷ εὐδοκίμῳ...»

Ἄλλοι ἔδωσαν πολὺ διαφορετικὴ εἰκόνα. Ἀνάμεσα στὰ ἔργα πού σώθηκαν ὡς σήμερα καὶ ἀποδίδονται στὸν Ξενοφῶντα ὑπάρχει ἕνας ἐνδιαφέρων ἀν καὶ ὀχι καλογραμμένος πολιτικός λόγος. Ὁ ἄνθρωπος πού ὑποτίθεται ὅτι τὸν ἐκφωνεῖ μισεῖ τὴν Ἀθηναϊκὴ δημοκρατία ἀλλὰ τὸν

1. Θουκ. Β, 37

ἐλκύει ἡ ἱκανότητά της νὰ ἐξασφαλίξῃ τὴν ἴδια τὴν ὑπαρξή της. Νομίζει πὼς εἶναι κακὸ σύστημα γιατί οἱ κακοὶ κυβερνοῦν τοὺς καλοὺς, εἶναι ὅμως λογικὸ, γιατί πραγματικά κυβερνᾷ ὁ λαὸς καὶ προσέχει ὥστε ἡ ἐξουσία του νὰ μὴ διαταραχθῇ.

Ἡ ἐλευθερία τοῦ λόγου ἦταν ἀσφαλῶς ζωτικὸ στοιχεῖο τῆς Ἀθηναϊκῆς δημοκρατίας καὶ καθένναςμποροῦσε νὰ κάνει ἐλεύθερα κριτικὴ. Ὁ τρόπος μὲ τὸν ὁποῖο ὁ Ἀριστοφάνης γελοιοποιεῖ καὶ χτυπᾷ πολιτικές προσωποποιήσεις τῆς ἐποχῆς μορφεῖ νὰ συγκριθῇ μὲ τὶς πιὸ δηκτικὲς γελοιογραφίες τοῦ σημερινοῦ ἐλεύθερου τύπου. Δὲν πρέπει ὅμως μιλώντας γιὰ τὴν ἀνεκτικότητα τῶν Ἀθηναίων νὰ φθάσουμε σὲ ὑπερβολές. Οἱ ὀλιγαρχικοὶ καταπολέμησαν τὴ δημοκρατία καί, παρ' ὅλο πού πολλοὺς τοὺς πῆρε μὲ τὸ μέρος του ὁ Περικλῆς, ὑπῆρχε μιὰ κίνησις ἐκ μέρους ἀνθρώπων πού γύρευαν τὴν ἀλλαγὴ καὶ ἦταν ἐτοιμοὶ νὰ πάρουν τὴν ἐξουσία μὲ τὴν πρώτη εὐκαιρία. Ὁ λαὸς πρόσχε καλὰ νὰ μὴ τοὺς δώσῃ αὐτὴ τὴν εὐκαιρία καὶ σὲ κρίσιμες μέρες οἱ ἄνθρωποι αὐτοὶ ἦσαν ἐτοιμοὶ νὰ χρησιμοποιήσουν δίκαια καὶ ἄδικο μέσα. Συχνὲς ἦταν οἱ καταγγελίες γιὰ συνωμοσία. Στὸ διάστημα τοῦ Πελοποννησιακοῦ πολέμου βλέπουμε ἔχνη ἐνὸς ταξικοῦ ἀγώνα. Μετὰ τὴ καταστροφὴ στὴ Σικελία οἱ ὀλιγαρχικοὶ βρῆκαν τὴν εὐκαιρία πού γύρευαν, ἔχσαν ὅμως τὸ κύρος τους. Κατέλαβαν τὴν ἐξουσία ἀλλὰ ἡ ἀντίδρασίς τους ἦταν πολὺ βίαιη γιὰ νὰ σβύσῃ τὸ παρελθόν. Ὃταν ὁ κίνδυνος πέρασε καὶ ἡ νικημένη Ἀθῆνα ἀρχισε νὰ ἀνοικοδομηταὶ ἡ πλήρης δημοκρατία ἐγκαθιδρύθηκε καὶ πάλι καὶ ὅσο ἡ Ἀθῆνα ἦταν ἐλεύθερη, ποτὲ δὲν ἐκινδύνεψε.

Ποιὲς εἶναι οἱ φιλοδοξίες τῆς νεολαίας

Τῆς ELIZABETH TATE

(Ἀπὸ τὸ «Ladies Home Journal», Φιλαδέλφεια)

Σκίτσα τοῦ David Gould

Ὅπως ἀπέδειξε μιὰ ἔρευνα πού ἔγινε σὲ ὅλη τὴν Ἀμερικὴ, τὸ πάθος τῆς ἀναδείξεως δὲν ὑπάρχει στοὺς Ἀμερικανούς νέους. Δύο πράγματα θέλουν: νὰ τὰ καταφέρουν στὴ μουσικὴ καὶ κυρίως νὰ εἶναι ἀγαπητοί.

Ποιοὶ εἶναι οἱ σκοποὶ καὶ οἱ φιλοδοξίες τῶν σημερινῶν νέων — ἀγοριῶν καὶ κοριτσιῶν; Ποιά ψυχικὰ καὶ πνευματικὰ χαρίσματα θαυμάζουν πιὸ πολὺ καὶ θέλουν νὰ ἀποκτήσουν;

Ἀπὸ μιὰ ἔρευνα πού ἔγινε τελευταία στὴν Ἀμερικὴ στὶς ἀνώτερες τάξεις τῶν Γυμνασίων, μᾶς δόθηκε ἡ εὐκαιρία νὰ μάθουμε τὶς ἀπαντήσεις τῆς Ἀμερικανικῆς νεολαίας σ' αὐτὰ τὰ ἐρωτήματα. Γιὰ τὸ

παρακάτω ἐρώτημα ἐφθασαν δύο χιλιάδες ἀπαντήσεις:

«Ἄν ξαφνικὰ μπορούσατε νὰ ἀποκτήσετε μιὰ ἱκανότητα ἢ ἓνα χάρισμα ποῖο θὰ προτιμούσατε νὰ ἦταν; Περιγράψτε αὐτὴ τὴν ἱκανότητα ἢ τὸ χάρισμα καὶ ἐξηγήστε τοὺς λόγους γιὰ τοὺς ὁποίους τὸ προτιμάτε.»

Οἱ ἀπαντήσεις καταχωρήθηκαν στὶς ἑξῆς κατηγορίες:

1) Οἱ περισσότεροι προτιμοῦν νὰ κάνουν φίλους, νὰ εἶναι ἀγαπητοί, νὰ ἔχουν καλὲς σχέσεις μὲ τοὺς γύρω τους.

2) Πολλοὶ θὰ ἤθελαν νὰ ἔξερουν καλὴ μουσικὴ, κυρίως πιάνο ἢ τραγούδι. Στὴν τρίτη κατηγορίαν ἀνήκουν ὅλες οἱ ἄλλες ἀπαντήσεις. Ἀδελφοὶ διαφέρουν πολὺ μεταξύ τους.

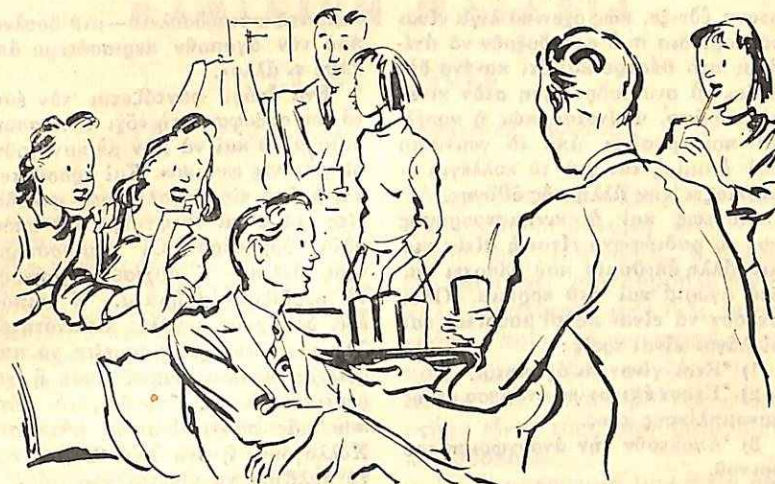

αρχίζουν από τα πιο άοριστα πράγματα και φθάνουν στις ειδικότερες ειδικότητες. Στο ένα άκρο βρίσκεται το παιδί που θέλει «τόσο πολύ να διασκεδάσει τους άλλους ώστε να παίξει σε καμικά σκέτες από το ραδιόφωνο, να έχει δικό του πρόγραμμα που να το ακούει ολόκληρη η Αμερική την Κυριακή το βράδυ στις 8.30» ή το παιδί που θέλει να γίνη τόσο καλός στο μπέιζμπόλ, ώστε να μπή στην «ομάδα του Μπρούκλιν». Στο άλλο άκρο βρίσκονται οι απαντήσεις εκείνων που δεν ζητούν τίποτε πιο αφηρημένο από το να μπορέσουν να βοηθήσουν τον κόσμο ή «να μοιάσουν όσο γίνεται περισσότερο στον Χριστό». Το ένα τρίτο των απαντήσεων, δείχνει πώς αυτό που ζητούν οι νέοι είναι δημοτικότητα και φιλία, κατανόηση των άλλων και αγαθές σχέσεις μαζί τους. Σ' όλα αυτά δίνουν διάφορα ονόματα: αυτοπεποίθηση, έμπιστοσύνη στον εαυτό μας, ήρεμία, ικανότητα να έχει κανείς τριγύρω του φίλους, ικανότητα να γνω-

ρίξει και να καταλαβαίνει τους συνανθρώπους του. Όλοι ζητούν το ίδιο πράγμα αλλά με διασκεδαστικά ποικίλο τρόπο. Μερικοί πεθαίνουν για «πνεύμα» άλλοι για «προσωπικότητα» για «δυναμική προσωπικότητα» για «συντριπτική προσωπικότητα». Άλλοι θα ήθελαν πολύ «να μιλούσαν ωραία» είτε με τους φίλους τους είτε μπροστά στον κόσμο· να χρησιμοποιούν ωραίες λέξεις· να έχουν ανώτερες μαθηματικές γνώσεις («έτσι ώστε να μπορώ να εξηγήσω τα μυστήρια του σύμπαντος και να γίνω καλύτερο μέλος της κοινωνίας» γράφει κάποιος).

Με πολλή μετριοφροσύνη η Τζάβνη γράφει ότι θα ήθελε να αποκτήσει φίλους με τα καλά αγγλικά της, και προσθέτει: «Είμαι έντελώς ανίκανη να μαθαίνω και να θυμάμαι πολλές λέξεις».

Το «πνεύμα» είναι το χάρισμα που ζητάει ο Τζέρρυ. Και έχει λόγους. Θέλει, όπως λέει, με όλη του την καρδιά να γίνη «κωμικός για να μπορέω όταν βρίσκεται σ' ένα

πάρτυ να σηκώνεται και να αρχίζει να λέει άστεια επί εικοσι λεπτά» Παραδέχεται πως είναι νόστιμος, πλούσιος με άρκετη προσωπικότητα, αλλά, προσθέτει λυπημένα, τα «έχω όλα εκτός από ένα: δεν είμαι άστειος... πρέπει να το ομολογήσω. Ένας άλλος λόγος που θέλω να γίνω κωμικός είναι ότι η φίλη μου θέλει διαρκώς να γελάει και εγώ δεν έχω τίποτε άστείο να της πω. Ο μόνος τρόπος για να απαλλαγώ απ' αυτό το μαρτύριο, είναι να βρω μιά άλλη».

Ζήτησαν από τους νέους να δώσουν τους λόγους για τους οποίους προτιμούν το ένα χάρισμα ή την άλλη ικανότητα. Μερικοί εξηγούνται με σαφήνεια και απλότητα. Ο Τόμ γράφει: «... Άσχετα αν πετύχω ή όχι στη δουλειά μου, θα αισθάνωμαι ότι έχω πετύχει στη ζωή μόνο αν κατορθώσω να κάνω και να διατηρήσω φίλους».

Την ίδια φιλοδοξία των άγοριων φαίνεται να συμμερίζονται και τα κορίτσια. Μερικές από τις κοριτσίστικες παραλλαγές είναι αυτές: «Θέλω

να κάνω τους άλλους ευτυχείς, να μπορώ να ξεχνάω και να συγχωρώ και να μην κρατώ κακία. Να γίνω καλύτερη φίλη από ό,τι ήμουν στο παρελθόν και να μην κουβεντιάζω για τους άλλους από πίσω τους» «Να κάνω τους άλλους να αισθάνονται άνετα μαζί μου» και «να είμαι χαριτωμένη οικοδέσποινα σαν τη μητέρα μου». Ένα κορίτσι ζηλεύει το πνεύμα και τους τρόπους των φίλων της που «μπορούν να φλυαρούν χαρούμενα με τους ξένους την ώρα που εγώ στέκομαι σαν μουγγή. Μιά άλλη κοπέλλα θα ήθελε να είναι από τους ανθρώπους που πάντα βρίσκουν στους άλλους ό,τι καλύτερο έχουν». Ακόμη και η σταδιοδρομία στο θέατρο, μπορεί να μεταφραστεί σε προσωπική επιτυχία, χωρίς που παρέρχει κάποια βοήθεια και στην ανθρωπότητα. Η Ντιάνα φιλοδοξεί να προκόψει στο σοβαρό θέατρο γιατί «... όχι μόνο εγώ θα είμαι ευτυχισμένη αλλά θα μπορώ να βοηθώ τους άλλους να ξεχνούν τα βάσανά τους».

Σημαντικό είναι ακόμη ότι η ε-

στην ποίηση, στη μυθιστοριογραφία ή στη ζωγραφική. Βεβαίως δεν θα μπορούσε να αφιερώσει τη ζωή του σε κανένα απ' αυτά καί, ένας-ένας, οι ένθουσιασμοί του θα καταπνίγονταν. 'Ακόμη περισσότερο θα έπρεπε να αποθαρρύνεται κάθε ρομαντισμός στις πολιτικές ή κοινωνικές του ιδέες. 'Η πολιτική φυσικά θα αποκτούσε κάποια αήγλη αν ένα κόμμα της δεξιᾶς ή της αριστερᾶς έπαιρνε μαζί του τὸν βασιλιά. 'Η αήγλη όμως αυτή θα ήταν εἰς βάρος τῆς ασφάλειας τοῦ έθνους.

Ο βασιλιάς λοιπόν, ενώ μπορεί νὰ τὸν απασχολοῦν σοβαρώτατα τὰ πολιτικά ζητήματα, εἶναι τὸ μόνο πρόσωπο μέσα στὸ βασίλειό του ποὺ τοῦ απαγορεύεται νὰ δρᾷ κατὰ τὰ αἰσθήματά του. 'Η ἰδιωτική του ζωὴ, ἐνῶ πρέπει νὰ εἶναι ἀντικείμενο θαυμασμοῦ καὶ ἀγάπης, ὑπόκειται συγχρόνως σὲ συνεχῆ ἔλεγχο. 'Απὸ πολλές ἀπόψεις ὁ βασιλιάς δὲν ἔχει τίποτε ποὺ νὰ πλησιάζει τὴν ἐλευθερία τῶν ὑπηκόων του, ποὺ μποροῦν νὰ ἐνεργοῦν ἀνάλογα μὲ τὶς ἐπιθυμίες καὶ τὶς πεποιθήσεις τους. Παρ' ὅλο ποὺ πρέπει νὰ δείχνει ἀνεκτικότητα στὰ θρησκευτικά ζητήματα, ὁ ἴδιος δὲν εἶναι ἐλεύθερος νὰ γίνῃ καθολικός, βουδδιστής ἢ μωαμεθανός. Καί, μὲ τὴν ἀτομική του ἐλευθερία σκέψεως καὶ πράξεως ἐξαιρετικὰ περιορισμένη, πρέπει κατὰ κάποιο τρόπο νὰ προσπαθῇ νὰ ἐκπροσωπῇ τὶς ἀρετὲς τῆς χώρας τοῦ Σαίξπηρ,

τοῦ Νέλσωνος, τοῦ Μίλτωνος.

Η θέση λοιπὸν τοῦ ἀνθρώπου ποὺ προορίζεται νὰ γίνῃ βασιλιάς εἶναι, ἀπὸ τὰ πράγματα τὰ ἴδια, γεμάτη ἀντιφάσεις. Πρέπει νὰ καταλαβαίνει τὸν μέσο ἄνθρωπο χωρὶς ὁ ἴδιος νὰ γίνεται μέσος. Πρέπει νὰ προσπαθῇ νὰ καταλαβαίνει τὰ κόμματα καὶ τὶς τάξεις, ὁ ἴδιος ὅμως νὰ μὴν ἔξω ἀπ' αὐτά. Δὲν πρέπει οὔτε νὰ ἀπομονώνεται ἀλλὰ οὔτε καὶ νὰ ταυτίζεται μὲ καμιά τάξη τοῦ λαοῦ του. Πρέπει νὰ προσπαθῇ νὰ εἶναι συμβολικὴ μορφή καὶ συγχρόνως πραγματικὸς ἄνθρωπος. Στὸν συνδυασμὸ αὐτῶν τῶν δύο ἀντιφάσεων βρίσκεται ἡ ἐπιτυχία του, καὶ κατὰ τὴ γνώμη μου, ἂν κανεὶς ὑπεριμήσει τὴν μία ἀπὸ τὶς δύο αὐτὲς ἀντιφατικές ὁψεις τῆς βασιλείας δὲν θὰ μπορέσει νὰ συλλάβῃ τὸ νόημα ἐνὸς θεσμοῦ ποὺ πρέπει ἀκριβῶς νὰ ἀγωνίζεται γιὰ τὴν ἐξομάλυνση τῶν ἀντιθέσεων.

Μερικοὶ ποὺ τοὺς κάνει ἐντύπωση ἡ ὁμοιομορφία ποὺ τείνει νὰ ἐπιβληθῇ σιτοὺς τρόπους ὅπως καὶ στὰ εἰσοδήματα, θὰ ἔλεγαν ὅτι ὁ νεαρὸς πρίγκηψ πρέπει νὰ πάρῃ τὴν ἀνατροφή ποὺ παίρνουν οἱ ὑπηκοοὶ του, δηλ. νὰ πάῃ στὸ δημοτικὸ σχολεῖο ὡς τὰ δέκα του χρόνια καὶ μετὰ στὸ γυμνάσιο. Πολὺ λογικὰ θὰ ἀπαντοῦσε κανεὶς ὅτι, στὰ σχολεῖα τῆς κατωτέρας καὶ τῆς μέσης ἐκπαίδευσως, μπορεῖ κανεὶς νὰ μορθωθῇ τόσο καλὰ ὅσο καὶ ὁ πωδῆποτε ἄλλου. Εἶναι ἐπίσης

ἀλήθεια ὅτι μόνον σ' αὐτὰ πηγαίνουν παιδιά ἀπὸ διαφορετικές κοινωνικές τάξεις στὴν ἀναλογία ποὺ ὑπάρχει καὶ στὴν κοινωνία. 'Ετσι ἀπὸ μικρὸς ὁ νεαρὸς πρίγκηψ θὰ γνώριζε ἐμπειρικά τὸ λαὸ του, τὶς διαφορὲς καὶ τὶς ὁμοιότητές του. 'Η παρουσία του στὰ σχολεῖα αὐτὰ θὰ ἀνύψωνε τὴν ἰδέα τῆς δημοκρατικῆς παιδείας καί, ἐπειδὴ ἐκεῖ τὰ παιδιά πηγαίνουν μόνο τὸ πρωί, θὰ μπορούσε νὰ ἔχῃ καὶ τὶς χαρὲς τῆς οἰκογενειακῆς ζωῆς. Μὲ τοὺς δικούς του θὰ περιστοιχίζονταν ἀπὸ τοὺς τρόπους καὶ τὶς παραδόσεις τῆς βασιλικῆς οἰκογενείας, ἐνῶ στὸ σχολεῖο θὰ ἐρχόταν σὲ ἐπαφὴ μὲ τοὺς μέλλοντες ὑπηκόους του καὶ θὰ μάθαινε νὰ τοὺς καταλαβαίνει μὲ τὸν μόνο δυνατὸ τρόπο, δηλ. μὲ τὸ νὰ ζῇ τὴ ζωὴ τους.

Ἀσφαλῶς τὸ σχέδιο αὐτὸ ἔχει τὰ καλὰ του. 'Εκεῖνοι ὅμως ποὺ τὸ ὑποστηρίζουν, παραβλέπουν τὸν ἀντιφατικὸ χαρακτήρα τῆς Ἀγγλικῆς μοναρχίας. 'Ενῶ εἶναι ἀλήθεια ὅτι ὁ βασιλεὺς πρέπει νὰ ἔχῃ ἐπαφὴ μὲ τὸ λαὸ του, εἶναι ἀλήθεια ὅτι δὲν πρέπει νὰ εἶναι ἀκριβῶς ὁ λαὸς του. Σὲ ὠρισμένα σπουδαῖα πράγματα πρέπει νὰ εἶναι ἢ νὰ φαίνεται ἄνωτερος ἀπ' αὐτόν. 'Ενῶ εἶναι καλὸ γι' αὐτόν νὰ καταλαβαίνει τὴ ζωὴ τοῦ πλήθους τῶν ὑπηκόων του, ἡ ζωὴ του εἶναι καταδικασμένη νὰ ἀπέχῃ πολὺ ἀπὸ τὴ δική τους. Οἱ σπουδὲς ποὺ κάνει ἕνα παιδί γιὰ νὰ ἀποκτήσῃ τὶς ἱκανότητες ποὺ χρειά-

ζεται ἕνας ἔμπορος ἢ ἕνας ἐπιστήμονας δὲν ταιριάζουν σ' αὐτόν ποὺ ἐκπαιδεύεται γιὰ τὸ βασιλικὸ ἀξίωμα, καὶ θὰ λέγονταν πολλὰ γιὰ ἕναν πρίγκηπα, ἂν, ἐνῶ βρισκόταν σὲ συνηθισμένο γυμνάσιο, δὲν ζοῦσε ἀπὸ κάθε ἀποψη τὴ ζωὴ τῶν παιδιῶν τῆς ἡλικίας του. Εἶναι φανερὸ πὼς ὁ βασιλιάς πρέπει νὰ μορφώνεται, αὐτὸ ὅμως δὲν σημαίνει ἀπαραιτήτως ὅτι πρέπει νὰ μάθῃ νὰ λύνῃ τεταρτοβάθμιες ἐξισώσεις ἢ νὰ κλίνη ἀρχαῖα ἑλληνικὰ ῥήματα.

Τὰ πιὸ ἔξυπνα παιδιά ἐνὸς κλασσικοῦ γυμνασίου, ὅταν ἀφήσουν τὰ θρανία, θὰ βροῦν κάποια καθιστικὴ ἀπασχόληση. 'Ενας βασιλιάς εἶναι ἀναγκασμένος νὰ περάσῃ τὰ περισσότερα χρόνια τῆς ζωῆς του ὀρθιος. Ἀπὸ τὴ βασιλικὴ οἰκογένεια εἶναι ἤδη γνωστὸ ὅτι τὸ νὰ περνᾷ κανεὶς μερικὲς ὥρες τοῦ σχολείου ὀρθιος πιὸ πολὺ παρὰ καθιστός, εἶναι χρησιμὴ προετοιμασία γιὰ τὸ μέλλον. Γιὰ ὅλους αὐτοὺς τοὺς λόγους θὰ ἦταν λάθος νὰ δοκιμάσαμε νὰ χρησιμοποιήσουμε τὶς συνηθισμένες μεθόδους στὴν ἐκπαίδευση ἐνὸς βασιλέως, ἀκριβῶς ὅπως σὲ ὅποιονδήποτε ἄλλον. Τὸ γεγονὸς εἶναι ὅτι καὶ ἀπὸ τὴν καταγωγὴ του καὶ ἀπὸ τὴν ἱστορία δὲν προορίζεται νὰ εἶναι «ὅπως ὅποιοςδήποτε ἄλλος».

Αν λοιπὸν δεχθοῦμε ὅτι ἡ καλύτερη παιδεία ποὺ μποροῦμε νὰ δώσουμε στὸν κληρονόμο τοῦ στέμματος δὲν θὰ εἶναι σὰν ὅλου τοῦ ἄλλου κόσμου, πρέπει

ἀμέσως μετά να εξετάσουμε τι παιδεία παίρνουν ὁρισμένοι ἄνθρωποι. Μερικοὶ θὰ πούν ὅτι θὰ εἶναι ἓνα βῆμα πρὸς τὴ δημοκρατικότητα καὶ τὴ δημοτικότητα ἂν οἱ γονεῖς τοῦ πρίγκηπος Καρόλου ἀποφασίσουν νὰ τὸν στείλουν σὲ ἓνα δημοτικὸ σχολεῖο, μετὰ στὸ γυμνάσιο καὶ ὕστερα σὲ κάποιο Πανεπιστήμιο, στὸ στρατό, στὸ ναυτικὸ ἢ στὴν ἀεροπορία. Ἐνα τέτοιο σχέδιο δὲν μοῦ φαίνεται ἰδιαίτερα «δημοκρατικὸ» γιατί ἡ τάξη πού μπορεῖ νὰ δίνει στὰ παιδιά της αὐτὴ τὴ μόρφωση εἶναι πολὺ μικρὴ καὶ στὴν Ἀγγλία καὶ ἀκόμη μικρότερη στὶς ἄλλες χῶρες τῆς Αὐτοκρατορίας. Ὡστόσο εἶναι ἀναμφισβήτητο ὅτι αὐτὸν τὸν δρόμο ἀκολούθησαν οἱ περισσότεροι ἀπὸ κείνους πού πήραν μεγάλες θέσεις στὴν πολιτική, τὴν ἐκκλησία, τὴν ἐπιστήμη ἢ τὸν στρατὸ τῆς Μεγάλης Βρετανίας.

Αὐτὸ πού ἔχει περισσότερη σχέση μὲ τὸ θέμα πού μᾶς ἀπασχολεῖ, εἶναι ἂν τὸ εἶδος αὐτὸ τῆς παιδείας ταιριάζει καλύτερα στὸν κληρονόμο ἑνὸς στέμματος. Κατὰ τὴ γνώμη μου φαίνεται νὰ ἔχη λιγώτερα πλεονεκτήματα καὶ τουλάχιστον τὰ ἴδια μειονεκτήματα μὲ τὸ προηγούμενο. Ἄν σκοπὸς τῆς παιδείας ἑνὸς μέλλοντος βασιλέως δὲν εἶναι νὰ δημιουργήσῃ ἓνα πρόσωπο, ἀκριβῶς σάν ὅλα τὰ ἄλλα, ἀκόμη χειρότερο θὰ εἶναι νὰ ἀποβλέπη στὸ νὰ δημιουργήσῃ ἓνα ἄνθρωπο «σὰν ὅποιοδήποτε μέλος μιᾶς

ὁρισμένης κοινωνικῆς τάξης».

Ὁ βασιλιάς βέβαια στοὺς τρόπους του γενικά, πρέπει νὰ μοιάζῃ περισσότερο μὲ τοὺς ἀνθρώπους τῶν ἐπάνω τάξεων παρὰ τῶν κάτω. Φαίνεται λοιπὸν ὅτι ἔχει πολλὴ σημασία πὼς ἀπὸ ὁρισμένους ἀπόψεις πρέπει νὰ διαφέρῃ ἀπ' αὐτοὺς. Ἔτσι μιὰ εἰδικευμένη μόρφωση, διαφορετικὴ ἀπ' αὐτὴν πού παίρνουν οἱ ἄλλοι ἄνθρωποι—τουλάχιστον γιὰ μερικὰ χρόνια—φαίνεται ὅχι μόνον ἀπαραίτητη αὐτῇ καθ' ἑαυτήν, ἀλλὰ καὶ ἐπιθυμητὴ ἀπὸ τὴν ἀποψη ὅτι θὰ δημιουργήσῃ ἓνα χαρακτήρα καὶ ὅμοιο καὶ διαφορετικὸ ἀπὸ τοὺς ἄλλους.

Οἱ περισσότεροι, νομίζω, θὰ συμφωνοῦσαν ὅτι ὅποιαδήποτε καὶ ἂν εἶναι τὰ σωστὰ καὶ τὰ στραβὰ τῆς παληᾶς ἔριδας ἀνάμεσα σὲ κείνους πού ὑποστηρίζουν πὼς ἡ παιδεία πρέπει νὰ καλλιεργῇ τὸ πνεῦμα καὶ σὲ κείνους πού λένε ὅτι πρέπει νὰ καλλιεργῇ τὸν χαρακτήρα, στὴν περίπτωση ἑνὸς βασιλέως, ὁ χαρακτήρας ἔχει πολὺ μεγαλύτερη σημασία ἀπὸ τὸ πνεῦμα. Δὲν θὰ εἶχε καμμιά σημασία ἂν ἓνας βασιλιάς δὲν μπορεῖ νὰ παρακολουθήσῃ ἀνώτερα μαθηματικά. Ἐχει ὅμως πολὺ μεγάλη σημασία ἂν εἶναι τεμπέλης, δειλός, ἀλαζών ἢ ἀδιάφορος. Πρέπει νὰ εἶναι κανεὶς βέβαιος ὅτι, ὅποιαδήποτε κι ἂν εἶναι τελικῶς ἡ παιδεία πού θὰ δοθῇ στὸν Πρίγκηπα Κάρολο, τὰ ζητήματα τοῦ χαρακτήρα θὰ ἔρθουν πρῶτα.

Στὸ σημεῖο αὐτό, τὸ σίτι ξ-

χει τὴ μεγαλύτερη σημασία. Θὰ μάθῃ ἀπὸ πολὺ μικρὸς ὅτι πολλὰ ἀναμένονται ἀπ' αὐτόν, θὰ βλέπη τοὺς γονεῖς του νὰ ἐκτελοῦν τὰ ἔργα πού μιὰ μέρα θὰ εἶναι δικὰ του. Αὐτὸ καθ' ἑαυτὸ τὸ γεγονὸς, θὰ ἀποτελέσῃ τὸ σημαντικώτερο στοιχεῖο στὴ μόρφωσή του.

Τὸ αἶσθημα τοῦ καθήκοντος καὶ ἡ εὐθύτητα εἶναι χαρίσματα πού περισσότερο ἀπὸ κάθε τι ἄλλο ἐκτιμᾷ ἓνας λαὸς στὸ βασιλιά του καὶ λίγο ἀπὸ παράδειγμα, λίγο ἀπὸ ἄσκηση, ἔχουν γίνῃ τὰ κατ' ἐξοχὴν βασιλικά προσόντα. Ὡστόσο παρ' ὅλο ὅτι εἶναι βασικά δὲν εἶναι ἀρκετά. Ὑπῆρχαν σὲ ἐξαιρετικὸ βαθμὸ στὸ σύζυγο τῆς Βασίλισσας Βικτωρίας, ὥστόσο ὁ ἄνθρωπος αὐτὸς ἔδινε τὴν ἐντύπωση ὅτι κάτι τοῦ ἔλειπε. Αὐτὸ πού ὁ κόσμος ζητᾷ ἀπὸ τὸν βασιλιά του εἶναι νὰ εἶναι ἄνθρωπος καὶ συγχρόνως ὑπεράνθρωπος. Νὰ εἶναι τυφλὰ ἀφοσιωμένος στὸ καθήκον του καὶ συγχρόνως ἱκανὸς νὰ τὸ ξεχνᾷ κάποτε καὶ νὰ συμμερίζεται τίς χαρὲς τοῦ λαοῦ του. Καὶ αὐτὸ πάλι εἶναι ἀρετὴ πού καλλιεργεῖται στὸ σπίτι ἢ στὴν συναναστροφή μετὰ φίλων πρὸ πολὺ παρὰ στὸ σχολεῖο.

Θὰ σκεπτόταν κανεὶς βασιλέως πὼς οἱ γνώσεις ἑνὸς βασιλέως πρέπει κατ' ἀνάγκην νὰ εἶναι εἰδικευμένες. Πρέπει νὰ ἔξερῃ περισσότερη ἱστορία καὶ λιγώτερα μαθηματικά ἀπὸ τοὺς ὑπάρχοντες του. Σήμερα μποροῦν εὐκολώ-

τερα νὰ ὁριστοῦν τὰ θέματα τῶν σπουδῶν. Θὰ πιστεῖ κανεὶς πὼς τὸ σπουδαιότερο θέμα θὰ ἦταν ἡ μελέτη τῆς ἱστορίας τῆς Ἀγγλίας καὶ τῆς Αὐτοκρατορίας καὶ ὅτι θὰ διδασκόταν πάντα σὲ συσχέτιση μὲ τὸ παρόν. Τὰ κοινωνικά, συνταγματικά καὶ οἰκονομικά κινήματα τῶν δύο τελευταίων γενεῶν θὰ κρίνονταν ὡς γεγονότα ἰδιαίτερης σημασίας. Αὐτὲς οἱ γνώσεις φαίνονται βασικές, ὅπως ἐπίσης βασικὴ εἶναι καὶ κάποια γνώση καὶ ἐκτίμηση τῆς Εὐρωπαϊκῆς φιλολογίας καὶ τῆς τέχνης. Σήμερα ἐπίσης ἐκτὸς ἀπὸ ὅλα αὐτὰ πρέπει νὰ μελετᾷται καὶ ἡ ἱστορία τῆς Ἀμερικής.

Ἡ γνώση τῶν ξένων γλωσσῶν καὶ ἡ φιλολογία ἔχουν πολὺ περισσότερη σημασία γιὰ ἓνα βασιλιά ἀπὸ ὅτι οἱ θετικὲς ἐπιστήμες, τὰ μαθηματικά ἢ ἡ οἰκονομολογία. Ἀπὸ τὸν βασιλιά ἀναμένεται νὰ κατανοῇ τὸ λαὸ του καὶ γι' αὐτὸ ἡ ἱστορία καὶ ἡ φιλολογία ἔχουν περισσότερη ἀξία ἀπὸ ἄλλες σπουδὲς πρὸ ἀφηρημένες. Οἱ γλώσσες ἐπίσης ἔχουν ἀξία πρὸ πολλῶν ἄλλων μέσων κατανοήσεως τοῦ πολιτισμοῦ καὶ τῆς παραδόσεως ἄλλων λαῶν παρὰ σὰν μέσο ἐπικοινωνίας μαζί τους. Λένε πὼς τὰ γαλλικά τῆς Πριγκίπισσας Ἑλισάβετ εἶναι ἐξαιρετικά. Κανεὶς δὲν θὰ ἔλεγε τὸ ἴδιο γιὰ τὸν κ. Τσώρτσιλ.

Ὡστόσο φαίνεται ὅτι οἱ Γάλλοι εὐχαριστιοῦνται πολὺ νὰ τὸν ἀκούει νὰ μιλᾷ τὴ γλῶσσα τους.

Φυσικὰ ἡ ἐκλογή τῶν θεμάτων θὰ ἐξαρτηθῇ ὡς ἓνα σημεῖο

ἀπὸ τὶς ἱκανότητες τοῦ μαθητῆ. Εἶναι ἐπίσης ἀλήθεια ὅτι τὰ θέματα ποὺ θὰ διδασθῇ, θὰ τὰ διδασθῇ ἐκτενέστερα ἀπὸ ὅ,τι τὰ ἄλλα παιδιά. Αὐτὸ ἀπὸ κάθε ἀποψη ἐνισχύει τὴν ἰδέα ἰδιαίτερων δασκάλων, τουλάχιστον γιὰ τὰ πρῶτα χρόνια. Ἀργότερα, ἴσως, ὁ πρίγκηψ θὰ καταταγῇ στὸ σημαντικώτερο πολεμικὸ σῶμα τῆς ἐποχῆς. Ὑστερα ἀπὸ ὅλα αὐτά, μπορεῖ κανεὶς νὰ εἶναι βέβαιος ὅτι θὰ μπορῇ νὰ καταλαβαίνει τὴ ζωὴ τοῦ λαοῦ του.

Μπορεῖ ἐπίσης νὰ εἶναι κανεὶς βέβαιος πὼς τὰ παιδικὰ του χρόνια δὲν θὰ τὰ περάσῃ δίχως φίλους. Θὰ ἦταν νομίζω ἀνόητο νὰ ἀκριβολογοῦσαμε περισσότερο σ' ὅλες αὐτὲς τὶς εἰκασίες ἀ-

φήνοντας ἔξω ἕναν ἀπὸ τοὺς σπουδαιότερους παράγοντες, τὸν χαρακτήρα καὶ τὴν προσωπικότητα τοῦ πρίγκηπος. Αὐτὸ εἶναι ποὺ ἐνδιαφέρει περισσότερο καὶ αὐτὸ θὰ ἀπασχολήσῃ τοὺς γονεῖς του ὅταν ἐρθῇ ἡ ὥρα νὰ ἀποφασίσουν.

Ἡ συμβουλὴ τοῦ Λόρδου Μέλμπουρν πρὸς τὴ Βασίλισσα Βικτωρία, ἂν καὶ ἀποθαρρυντικὴ, ἦταν τουλάχιστον πολὺ λογικὴ. «Μὴν εἰστε τόσο πολὺ ἀνήσυχη γιὰ τὸ ζήτημα τῆς παιδείας. Μπορεῖ νὰ εἶναι ἱκανὴ νὰ κάνη πολλά, ποτὲ ὅμως τόσα ὅσα περιμένετε ἀπ' αὐτήν. Μπορεῖ νὰ φτιάχνῃ καὶ νὰ κατευθύνῃ τὸν χαρακτήρα, σπάνια ὅμως τὸν ἀλλάζει.»

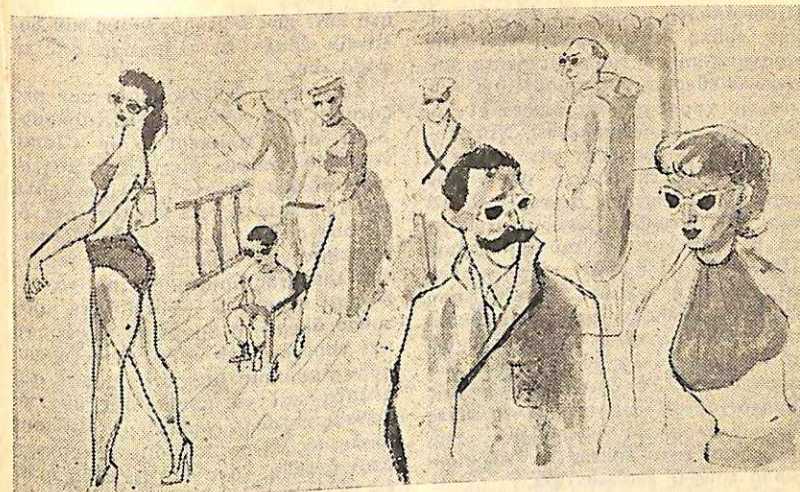
ΣΤΗ ΡΩΣΙΑ ἕνας ἀπὸ τοὺς κυριώτερους συντελεστὲς γιὰ τὴν ἀύξηση τῆς παραγωγικότητος ἦταν τὸ κίνημα τοῦ Σταλάνοβ, ποὺ προτρέπει τοὺς ἐργάτες ὄχι μόνον νὰ ἐργάζονται σκληρότερα ἀλλὰ νὰ βρίσκουν τρόπους νὰ βελτιώνουν τὴν ἐργασία τους. Φαίνεται ὅτι τὸ σύστημα αὐτὸ ἦταν πολὺ ἀποτελεσματικὸ, παρ' ὅλο ποὺ χρειάστηκε νὰ γίνη πάντα κατάλληλα γιὰ ἐξαγωγή, καὶ οἱ ἔξω ἀπὸ τὴ Ρωσία κομμουνιστὲς ποὺ ἀντιγράφουν τὶς ἐκκεντρίκτικες τῆς μαμάς Ρωσίας συχνὰ κάνουν ἄσκημα λάθη. Ἔτσι στὴ δόση τοῦ Σταλάνοβ: τὸν Ἀντόλφ Χέννκε. Κι' αὐτὸς εἶναι ἀνδρακωρύχος καὶ τὸν νενε' ὑπάρχουν μῆνες Χέννκε καὶ ἐβδομάδες Χέννκε — στὴ Χάλλη κάθε Τετάρτη εἰσὶν ἐξερχόμενοι Γερμανῶν Κομμουνιστῶν. Αὐτοῦ τοῦ εἰδους οἱ ὑπερβολὲς φαίνεται ὅτι ἀνέκδοτα γιὰ τὸν Χέννκε. Ἀκούστε μερικὰ:

Ὁ θυρωρὸς στὸ Γραφεῖο τῆς Κομμουνιστικῆς Ἐνώσεως στὸ Βερολίνο ἔχει γίνε «φανατικός» ὁπαδὸς τοῦ Χέννκε. Ἄλλοτε συνήθιζε νὰ ἀνοίγῃ καὶ νὰ κλείνῃ τὴν πόρτα. Σήμερα τὴν ἀφήνει ἐντελῶς ἀνοικτὴ καὶ εἶσι ἡ ἀπόδοσή του ἔφθασε τὰ 400 %.

Ἡ ἐκκλήσις ἀφώρισε τὸν Χέννκε, γιὰ αὐτὸς καὶ ἡ οἰκογενεὶά του, ἐνῷ στέκονταν γύρω ἀπὸ τὸ Χριστογεννητικὸ δέντρο, ἔβαλλαν Πασχαλινὸς ψαλμούς.

Ὁ Χέννκε μῆκε στὸ νοσοκομεῖο γιὰ νὰ τοῦ κόψουν τὸ δεξιὸν πόδι. Γιὰ τὸ πακέτο μὲ τὰ χρήματα τοῦ μισθοῦ του ἔπεσε ἐπάνω στὸ πόδι του καὶ τὸ βόησε. Ὑπάρχουν καὶ ἄλλα πολλὰ ἀνέκδοτα μὰ ποῖο εἶναι τὸ ἀποτέλεσμα; Μιὰ νέα Διακυκλοφοροῦν ἀνέκδοτα εἰς βάρος τοῦ Χέννκε τιμωροῦνται μὲ φυλάκιση ἢ ῥιῶν μηνῶν. Οἱ γραφειοκράτες τοῦ Κόμματος θὰ πρέπη νὰ τὰ ἔχουν χαμένα, γιὰ τὸ τέτοιο δὲν θὰ μπορούσαν νὰ συμβῇ ποτὲ στὴ Ρωσία.

(Ἀπὸ τὸ «Manchester Guardian», Λονδίνο)

ΓΙΑΤΙ ΚΡΥΒΕΤΕ ΤΟ ΠΡΟΣΩΠΟ ΣΑΣ;

Τοῦ WILLIAM SANSON

(Ἀπὸ τὸ «The Leader Magazine», Λονδίνο)
Σκίτσο τοῦ James Boswell

Η συνήθεια ποὺ ὑπάρχει σήμε-
ρα νὰ φορῇ ὁ κόσμος γυαλιὰ
τοῦ ἡλίου μπορεῖ νὰ ταιριά-
ξῃ μὲ ἀνθρώπους ποὺ τοὺς ἀρέσει
νὰ κάθονται στὸν ἥλιο. Οἱ ἀνθρώ-
ποι καὶ φοροῦν περισσότερο ἀπὸ μό-
δα παρὰ γιὰ νὰ προστατεύσουν τὰ
μάτια τους ἀπὸ τὸν ἥλιο. Πολλὲς
φορὲς καὶ ἀφοῦ σκοτεινιάσῃ βλέπο-
με γυναῖκες νὰ φοροῦν γυαλιὰ καὶ
νὰ κρύβονται πίσω ἀπ' αὐτὴ τὴ «με-
ταμφίεση». Γιὰ τὴν πραγματικὴ
«μεταμφίεση» εἶναι ἡ «με-
ταμφίεση» εὐχαρίστηση ποὺ δίνουν τὰ
γυαλιὰ καὶ ὅλα τὰ ἄλλα στολισματα
τοῦ προσώπου. Μὲ τὰ γυαλιὰ μπο-
ρεῖ κανεὶς νὰ βλέπῃ χωρὶς νὰ τὸν
βλέπουν νοιώθῃ κανεὶς πὼς κρύβε-
ται τὸ πρόσωπό του. Ἐπίσης τὸ ἴδιο
καλὰ μπορεῖ νὰ κρυφτῇ κανεὶς ὅταν
ἔχῃ μεγάλον στριφτὸ μουστάκι. Στὴν

πραγματικότητα ὅλα τὰ στολισματα
τοῦ προσώπου ἔχουν διπλὸ ρόλο.
Προκαλοῦν τὸν φόβο ἢ ἐλκύουν, ἀ-
κόμη ὅμως καὶ κάτι ἄλλο σπουδαῖο
— φτιάχνουν ἕνα παραπέτασμα ποὺ
πίσω του μποροῦμε νὰ κρύψουμε τὸ
ἀνεύθυνον καὶ πολὺ ἀποκαλυπτικὸ
πραγματικὸ μας πρόσωπο.

Δὲν ὑπάρχει ἀμφιβολία ὅτι εἶναι
πολὺ διασκεδαστικὸ νὰ φορῇ κανεὶς
μάσκα. Ἡ φοβερὴ, ἀνέκφραστη μά-
σκα ἐλκύει ἢ ἀποδιώχνει πολὺ πε-
ρισσότερο μὲ τὴν ἀκίνησίν της παρὰ
μὲ τὸ σχεδὸ τῆς — ποὺ μπορεῖ κα-
νεὶς νὰ τὸ συνήθισῃ σὲ λίγα λεπτά.
Ἐνὰ ἀκίνητο πρόσωπο ὑποδηλώνει
ἐναν μυστηριώδη καὶ φοβερὰ ἐπικίν-
δυνον νοῦ. Ἐκεῖνο ποὺ δὲν μπορεῖ
κανεὶς νὰ μαντέψῃ εἶναι ἐπικίν-
δυνον, γι' αὐτὸ καὶ ἐλκυστικόν. Πόσο
ὥραϊο εἶναι ἐπίσης νὰ ζῇ κανεὶς

ΤΑ ΤΥΧΕΡΑ ΤΟΥ ΠΡΟΣΚΗΝΙΟΥ

πίσω από τη μάσκα, να ξέρη ότι με τόν τρόπο αυτό προστατεύει την πραγματική του προσωπικότητα που μπορεί εύκολα να προσβληθῇ. Αὐτὲς τὲς χαρὲς μᾶς τὲς δίνουν οἱ χοροὶ τῶν μεταμφιεσμένων. Στὸ σημεῖο αὐτὸ ἐνδιαφέρον εἶναι νὰ σημειώσω ὅτι τὴν ἐποχὴ τῶν χορῶν μεταμφιεσμένων τῆς Βενετίας οἱ μάσκες δὲν ἔκρυβαν ἀπαραίτητα ὅλα τὰ χαρακτηριστικὰ τοῦ προσώπου. Πολλὲς φορὲς ἄφηναν νὰ φαίνωνται τὸ στόμα ἢ ἡ μύτη. Ἐκεῖνο ποὺ ἔπρεπε ν' ἀλλάξη ἦταν ἡ ἔκφραση· προσπάθεια γινόταν ὅχι ν' ἀλλάχθῃ τὸ πρόσωπο ἀλλὰ νὰ ἀποκτήσῃ «ἀπροσωπεία». Σὲ ὁρισμένα μέρη τῆς Σκανδινοβίας ἄντρες καὶ γυναῖκες κάνουν θεραπεία γυμνοὶ—μόνο ποὺ ἀπὸ σεμνότητα—σκεπάζουν τὸ πρόσωπό τους μ' ἓνα μαντήλι.

Τὸ «μουστατσόσου» ὅπως ἔλεγαν Ἰσπανικὰ τὸ μουστάκι τὴν ἐποχὴ τῆς βασιλίσσας Ἑλισάβετ, εἶχε πολλὲς διακυμάνσεις. Τὴν ἐποχὴ ἐκείνη οἱ περισσότεροὶ ἄντρες εἶχαν γένι καὶ μουστάκι καὶ ἔχαναν πολὺ καιρὸ νὰ τὸ περιποιῶνται, ἔβαζαν μαντέκα, μουστακοδέτη καὶ ἀρώματα. Οἱ κούρες τῆς μόδας σοῦ ἔκοβαν τὸ μουστάκι διχαλωτά, σπαθωτά, στρογγυλά καὶ μὲ διάφορους ἄλλους τρόπους, ἀνάλογα πὼς ταίριαζε στὸ πρόσωπο.

Ὅταν ἄρχισε ἡ μόδα τῆς περρούκας, τὰ γένια ἐξαφανίστηκαν. Ὁ 18ος αἰώνας ἦταν ἡ ἐποχὴ ποὺ ἐπεκράτησε ἡ μόδα τοῦ ξυρίσματος. Μὲ τὸν πόλεμο καὶ τὴν παρακμὴ τῆς περρούκας, ξαναγύρισε τὸ μουστάκι, καὶ οἱ ρωμαντικοὶ καλλιτέχνες, στὶς ἀρχὲς τοῦ 19ου αἰώνα, ἄρχισαν πάλι ν' ἀφίγουν γένι. Ὡστόσο ἓνα τριχωτὸ πρόσωπο δὲν ἔδειχνε πάντα ὀριμότητα καὶ ἀνδρισμὸ. Τὸν καιρὸ τῶν σταυροφοριῶν, οἱ φοβεροὶ γενειοφόροι σαρακηνοὶ τρομοκρατοῦσαν τὲς καρδιὲς τῶν Χριστιανῶν ἀλλὰ συγχρόνως ἐνοιώθαν καὶ οἱ ἴδιοι πραγματικὸν τρόμον βλέποντας τὰ ξυρισμένα πρόσωπα τῶν Σταυροφόρων. Μάλι-

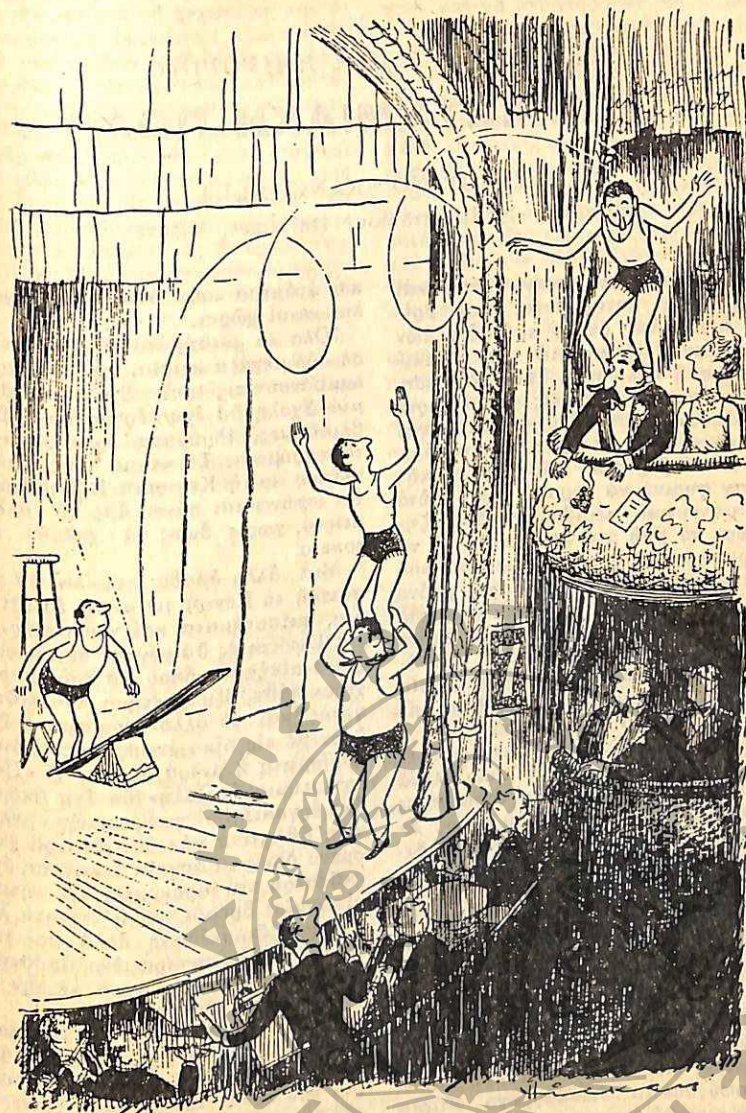
στα λένε πὼς ὁ μικρὸς γυιὸς τοῦ Σαλαντίν ἔβαλε τὰ κλάματα ἀπὸ τὸ φόβο του.

Καὶ τώρα ἂς ξαναγυρίσουμε στὸ ζήτημα τῶν γυαλιῶν. Ὁ Χάρκουρ-Σμιθ στὸ «Ἀλπερόνι» ἢ «Ἰσπανικὴ συννομασία» δίνει μιὰ μαγευτικὴ εἰκόνα Ἰσπανοῦ ἀριστοκράτη τοῦ 17ου αἰώνα. Τὰ γυαλιὰ τότε ἔδειχναν σοφία, σοβαρότητα, ἀριστοκρατικότητα. Ἐβλεπε κανεὶς νεαρὲς κοπέλλες τῆς ἀριστοκρατίας νὰ κάθονται κατὰχαμα—γιατὶ τότε κρατοῦσε ἀκόμη ἡ ἀραβικὴ παράδοση καὶ καρέκλες δὲν ὑπῆρχαν—νὰ φοροῦν θαυμάσια μαῦρα μεταξωτὰ φορέματα καὶ νὰ κουβεντιάσουν φορώντας πελώρια γυαλιὰ μὲ μαύρους σκελετούς. Ὅσο πιδ ἀριστοκρατικὴ ἦταν ἡ τάξη, τόσο πιδ μεγάλὰ ἦταν τὰ γυαλιὰ ποὺ φοροῦσαν—καὶ ἂν κανεὶς ἦταν εὐπατρίδης τότε τὰ γυαλιὰ του ἦταν σὰν φλυτζάνια τοῦ τσαγιοῦ.

Τὰ γυαλιὰ μὲ τὸν κοκκάλινο σκελετὸ ἦταν πολὺ τῆς μόδας στὴν Ἀμερικὴ στὰ 1920-1930· τὰ φοροῦσε ὁ κόσμος ἐπειδὴ ἦταν πρακτικὰ καὶ ὠρατὰ.

Ὑπῆρχε ἡ ἐντύπωση, ποὺ καὶ σήμερα ὑπάρχει, ὅτι πῆγαιναν ὠρατὰ στὸ πρόσωπο. Στὴν πραγματικότητα—ὅπως γίνεται μὲ τὰ γκρίζα γυαλιὰ τῶν νευρασθενῶν καὶ τῶν ἀλκοολικῶν—ἡ προσπάθεια ἦταν νὰ κρυφτῇ ἡ ἔκφραση τοῦ προσώπου. Καὶ τὸ μονόμυλ καὶ ἡ πίπα καὶ τὸ ποῦρο—ὅλα, ἐκτὸς ἀπὸ τὸν ἀρχικὸ σκοπὸ ποὺ ἐξυπηρετοῦν, χρησιμοποιοῦνται καὶ γιὰ νὰ ἀλλάξουν κάπως τὸ πρόσωπο.

Οἱ Ἰάπωνες ἔχουν στὴ λαογραφία τους τὴν τρομακτικὴ εἰκόνα κάποιας γυναίκας ποὺ ἐλπίζουν νὰ μὴν συναντήσῃ κανεὶς ποτὲ στὸν δρόμο του. Κάθεται καὶ περιμένει κρατώντας μέσα στὰ χεῖρα τὸ κεφάλι. Καὶ ὅταν πλησιάσῃ κανεὶς σηκώνει τὸ κεφάλι της καὶ σεῖς βλέπετε τότε τὴν τρομερὴ ἀλήθεια. Ἡ γυναίκα αὐτὴ δὲν ἔχει πρόσωπο.

—ὦ! μὲ συγχωρεῖτε!... μὲ συγχωρεῖτε πάρα πολὺ!
(Ἀναδημοσιεύεται μὲ τὴν ἀδεία τοῦ περιοδικοῦ «Punch», Λονδίνου)

Σχέδια για μιὰ καινούρια ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΑΚΗ ΠΟΛΗ

Του QUIRINO FRANCHIELLA
(Από τὸ «L' Illustrazione Italiana», Μιλάνο)

Ανάμεσα στὰ πυκνὰ δάση καὶ τοὺς καταρράκτες ποὺ βρίσκονται στοὺς πρόποδες τῶν Ἀνδεων κτίζεται μιὰ νέα πανεπιστημιακὴ πόλη ποὺ, ὅταν τελειώσῃ, θὰ εἶναι μιὰ ἀπὸ τὶς μεγαλύτερες τοῦ κόσμου καὶ θὰ ἔχῃ γίνει ἐπάνω σὲ καινούρια καὶ πρωτότυπα σχέδια.

Ἡ Κυβέρνηση τῆς Ἀργεντινῆς ἦταν φυσικὸ νὰ στραφῇ πρὸς αὐτὸ τὸ μαγευτικὸ περιβάλλον ὅταν ζητούσε νὰ βρῇ μιὰ τοποθεσίαν γιὰ νὰ ἰδρῇ τὸ ἐθνικὸ Πανεπιστήμιον τοῦ Τουκουμάν. Τὸν περασμένον χρόνον τὸ Κράτος ἀγόρασε μιὰ ἔκταση ἀπὸ 16.000 ἑκτάρια στὴ Σιέρρα Σαίντ Τζάβιερ, ἀκριβῶς ἔξω ἀπὸ τὴν ἐπαρχιακὴ πρωτεύουσαν, μὲ τὴν ὁποία τὸ Πανεπιστήμιον θὰ συνδέεται μὲ ἕναν ὁδοντικὸ σιδηρόδρομον.

Ἡ Σιέρρα Σαίντ Τζάβιερ φθάνει σὲ ὕψος 1200 μ. Μὲ τὸ καλὸ κλίμα καὶ τὶς θαυμάσιες τοποθεσίες ἔχει γίνει πολὺ ἀγαπητὴ στοὺς Ἀμερικανοὺς τουρίστες. Ἡ τοποθεσία εἶναι ἰδεώδης, γιὰτὶ προσφέρει κατὰλληλον περιβάλλον γιὰ σύγχρονες σπουδές, μὲ δαὰ τὰ ἐφόδια γιὰ ἐπιστημονικὰς ἐρευνες καὶ συγχρόνως μοναξιά καὶ κοινοβιακὴ ἀτμόσφαιρα ποὺ θυμίζει τὸ παλιὸ πνεῦμα τοῦ μοναστηριοῦ.

Οἱ ἀρχιτέκτονες ποὺ ἔφτιασαν τὸ σχέδιον πρόσεξαν νὰ διατηρήσουν τὶς φυσικὰς καλλονὰς τοῦ τόπου καὶ ν' ἀποφύγουν τὰ διεσπαρμένα κτίρια ποὺ συνηθίζονται τόσο στὶς Ἡνωμένες Πολιτεῖες. Τὰ διάφορα κτίρια εἶναι συγκεντρωμένα σὲ ὁμάδες

καὶ ἀνάμεσά τους ὑπάρχουν μεγάλοι κενοὶ χώροι.

Ὅλα τὰ μαθήματα θὰ γίνονται σὲ δύο μεγάλα κτίρια, ποὺ θὰ περιλαμβάνουν τὶς τρεῖς Σχολές—καθεμιὰ Σχολὴ θὰ ἔχῃ ἐργαστήρια, βιβλιοθήκες, ἰδρύματα ἐρευνῶν καὶ τὰ παρόμοια. Τὸ κτίριον τῆς Συγκλήτου καὶ ἡ Κεντρικὴ Βιβλιοθήκη θὰ ὑψώνονται πάνω ἀπὸ τὰ ἄλλα κτίρια, χωρὶς ὅμως νὰ χαλοῦν τὸ τοπίον.

Μιὰ ἄλλη ὁμάδα κτιρίων θὰ ἀποτελῇ τὸ Κέντρο μὲ μῦθρον, ἐστιατόριον, καταστήματα καὶ γυμναστήρια.

Οἱ φοιτητὲς θὰ μένουν σὲ πολυώροφα οἰκήματα ὅπου θὰ τοὺς παρέχεται κάθε ἐξυπηρέτηση. Οἱ καθηγητὲς καὶ τὸ ἄλλο προσωπικὸν θὰ ζοῦν μὲ τὶς οἰκογενεῖς τους σὲ διαμερίσματα ἢ μικρὰ σπίτια. Ἡ «Πανεπιστημιακὴ Πόλη» θὰ ἔχῃ ἀκόμη ἕνα ἐργαστήριον γεωφυσικῶν μελετῶν, ἀθλητικὰ γήπεδα, θέατρο χτισμένο ὅπως τὰ ἀρχαῖα ἑλληνικά, ἀμφιθέατρο καὶ νοσοκομεῖον. Οἱ κῆποι, οἱ ὠραῖοι δρόμοι καὶ ἡ τεχνητὴ λίμνη (γιὰ διασκέδαση ἀλλὰ καὶ γιὰ νὰ ὑπάρχῃ συγκεντρωμένο ἀπόθεμα νεροῦ) θὰ συμπληρῶνουν μὲ τὴν ὁμορφίαν τους τὴν πόλιν.

Τὸ πρόγραμμα τῶν μαθημάτων συναγωνίζεται σὲ ἀριότητα τὸ ἀρχιτεκτονικὸν σχέδιον. Ἀπὸ τὸν Ἰανουάριον τοῦ 1948 τὸ Ἐθνικὸ Πανεπιστήμιον τοῦ Τουκουμάν ὁργανώθηκε πᾶν ὡς ἐντελὴς νέες γραμμές. Ὁ καθηγητὴς δὲν θεωρεῖται πιά ἕνας θεωρητικὸς ποὺ ἀναπτύσσει τὸ θέ-

μα του, ἀλλὰ ἕνας ἐρευνητὴς ποὺ ἔχει τὴν εὐθύναν νὰ ξεχωρίσῃ τὴν ἐπιστημονικὴ ἱκανότητα τῶν φοιτητῶν του· σχεδὸν κάθε ὥρα τῆς ἡμέρας βλέπει κανεὶς τοὺς καθηγητὰς καὶ τοὺς φοιτητὰς νὰ συνεργάζονται.

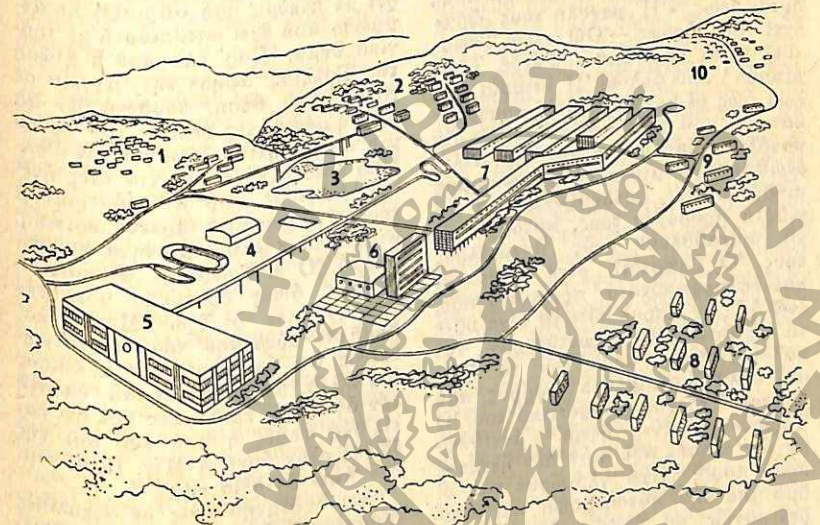
Ὅταν ὁ φοιτητὴς τελειώσῃ τὸν κύκλον τῶν σπουδῶν του, παίρνει τὸν τίτλον τοῦ licenciato, ποὺ τοῦ δίνει τὴν ἀδείαν νὰ διδάξῃ· ἂν θέλῃ, μπορεῖ νὰ μείνῃ στὸ Πανεπιστήμιον ὡς ἐπιμελητὴς ἢ ἐρευνητὴς.

Οἱ Σχολὲς περιορίστηκαν σὲ τρεῖς: Θεωρητικὲς ἐπιστῆμες καὶ Κολὲς Τέχνης, Βιολογικὲς Ἐπιστῆμες, Θετικὲς Ἐπιστῆμες καὶ Μηχανικὴ. Τὸν πύρηνά του νέου ὁργανισμοῦ ἀποτελοῦν τὰ Ἰνστιτούτα· ἔχουν μεγάλη ἐλευθερία καὶ ἀνεξαρτησία. Προσαρτημένες στὶς τρεῖς αὐτὰς Σχολὰς καὶ ὑπὸ τὴν δικαιοδοσίαν τοῦ Πανεπιστημίου, ὑπάρχουν ἄλλες δευτε-

ρεύουσες σχολὲς γιὰ νὰ ἐνθαρρύνουν καὶ νὰ ἀναπτύσσουν τὴν βιοτεχνία καὶ ἄλλες μορφωτικὰς ἐκδηλώσεις· σ' αὐτὰς προετοιμάζονται οἱ φοιτητὲς γιὰ ἀνώτερα μαθήματα τῶν διαφόρων σχετικῶν Ἰνστιτούτων: κεραμευτικὴ, σχέδιο, ζωγραφικὴ, γλυπτικὴ, κινηματογραφία, δημοσιογραφία, ραδιοφωνία, μουσικὴ.

Στὰ πανεπιστημιακὰ ἐργαστήρια θὰ ἐξετάζονται οἱ τρόποι χρησιμοποίησης τῶν ἀκατεργάστων ὕλων ποὺ ἀφθονοῦν στὴν Ἀργεντινὴ, καὶ θὰ γίνονται γεωργικὰς, βιοτεχνικὰς καὶ λατρικὰς ἐρευνες.

Δημιουργὸς αὐτοῦ τοῦ μεγάλου σχεδίου εἶναι ὁ πρύτανης τοῦ Πανεπιστημίου, Καθηγητὴς Ὁράσιο Ραούλ Ντεσκόκε, βοτανολόγος μὲ διεθνή φήμην, ποὺ (προτοῦ καταστράφη τὰ σχέδιά του) ἐπισκέφθηκε ὁρισμένα Εὐρωπαϊκὰ Πανεπιστήμια.

Σχέδιο τῆς πανεπιστημιακῆς πόλεως τοῦ Τουκουμάν.

- 1) Κατοικίαι φοιτητῶν. 2) Κατοικίαι καθηγητῶν. 3) Λίμνη. 4) Ἀθλητικὸν κέντρον. 5) Διοικητήριο. 6) Πρυτανεῖα καὶ Κεντρικὴ Βιβλιοθήκη. 7) Κτίρια τῶν διαφόρων σχολῶν. 8) καὶ 9) Κατοικίαι διδακτικῶν προσωπικῶν. 10) Κατοικίαι διδασκόντων.

Η ΚΡΙΤΙΚΗ ΤΟΥ ΒΙΒΛΙΟΥ

WINSTON CHURCHILL

«The Second World War, vol. II: Their Finest Hour»

(Η ΜΕΓΑΛΗ ΤΟΥΣ ΩΡΑ)

Εκδ. Cassell, Λονδίνο

Τὸν δεύτερο τόμο τοῦ μεγάλου ἔργου τοῦ κ. Τσώρτσιλ μποροῦμε, χωρίς κανένα δισταγμό, νὰ τὸν ἀρχίσουμε μὲ ὅλη τὴν συγκίνηση ποὺ μᾶς κατέχει ὅταν ἀρχίζουμε ἓνα μυθιστόρημα ἀγαπῆτο συγγραφέα. Σ' αὐτὸν ὑπάρχει τὸ ρομάντζο, ὑπάρχει ἡ τραγωδία, τὸ ἔγκλημα καὶ ὁ ἥρωισμός καὶ, πάνω ἀπ' ὅλα ἡ ἱστορία μιᾶς καταπληκτικῆς διασώσεως. «Ἡ μεγάλη τους ὥρα» ἔχει δυὸ ἥρωες — Οὐίνστον Τσώρτσιλ εἶναι τὸ δόγμα τοῦ ἑνός, Τζὼν Μποὺλ τοῦ ἄλλου. Ἡ ἱστορία μᾶς λέει πῶς οἱ μεγάλες αὐτὲς προσωπικότητες ποὺ ποτὲ σὲ παρελθὼν δὲν κατάλαβε ἀπόλυτα ἡ μιὰ τὴν ἄλλη, ἐνώθηκαν σὲ μιὰ στιγμή θανάσιμου κινδύνου καί, συνδυάζοντας τὰ ἀντίθετα προσόντα τους, κατόρθωσαν νὰ καταβάλουν τοὺς ἀντιπάλους τους. Ὁ Τσώρτσιλ εἶχε φαντασία καὶ ἐφευρετικὴτητα, πράγματα ποὺ, ἐνῶ ὁ Τζὼν Μποὺλ οὐτε τὰ εἶχε οὔτε τὰ ἐμπιστευόταν, ζωντάνευαν καὶ καλλιεργοῦσαν μέσα του τὸ ἥρεμο ἀλλὰ ἀκατάβλητο θάρρος ποὺ ἀποτελεῖ τὸ χαρακτηριστικὸ του. Ὁ Τσώρτσιλ πάντα ἤξερε — ἀντίθετα μὲ τὸν Μποὺλ ποὺ ποτὲ δὲν ἤξερε — πῶς παρὰ τρία γλύτωσαν καὶ οἱ δυὸ ἀπὸ τὴν καταστροφή καὶ μπόρεϊ κανεὶς νὰ ἐλπίζει διὰ τὸ Τζὼν Μποὺλ θὰ διαβάσει, θὰ μάθῃ καὶ θὰ χωνέψῃ αὐτὸ τὸ βιβλίον ὥστε νὰ

μὴν ἐπαναλάβῃ ποτὲ τὰ λάθη ποὺ τὸν ὀδήγησαν σὲ χεῖλος τῆς ἀβύσσου.

Ὁ τόμος αὐτός, ὅπως καὶ ὁ προηγούμενος, χωρίζεται σὲ δύο μέρη. Τὸ πρῶτο ἀσχολεῖται μὲ τὴν πτώση τῆς Γαλλίας. Τὸ γεγονός αὐτὸ ἦταν μιὰ ἀπὸ τίς μεγάλες τραγωδίες τοῦ αἵωνα καὶ ὁ κ. Τσώρτσιλ τὸ ἐξισορρεῖ μὲ πνεῦμα ποὺ ταιριάζει σὲ ἀνθρώπο ποὺ εἶχε καταπιαστῇ μὲ τραγικὸ θέμα. Παρ' ὅλο ποὺ ἡ πτώση τῆς Γαλλίας ἀφῆκε τὴν Ἀγγλία σὲ τρομακτικὴ θέση, πούθεν δὲν θὰ βρεθῇ μέσα σὲς σελίδες τοῦ ἔργου μιὰ προσβλητικὴ λέξη γιὰ τὸν Γαλλικὸ λαό. Ἀκόμη καὶ γιὰ τοὺς ἡγέτες ἐκείνους ποὺ ἡ συμπεριφορὰ τους θὰ χωροῦσε ἀρκετὴ κριτικὴ, μιλάει μὲ πολλὴ λεπτότητα καὶ σεβασμό. Ὁ κ. Τσώρτσιλ ἀγαπᾷ τὴ Γαλλία, ὅπως δυστυχῶς ποτὲ δὲν τὴν ἀγάπησε ὁ Τζὼν Μποὺλ, καὶ θυμᾶται αὐτὸ ποὺ τόσο ξεχνάει ἕκκενος, ὅτι καὶ στοὺς δύο πολέμους ἡ Γαλλία ἀναγκάστηκε νὰ ὑποστέτῃ τὸν ὄγκο τῆς ἐπιθέσεως καὶ ὅτι καὶ τίς δύο φορές ἡ βοήθεια ποὺ τῆς ἔδωσε στὴν ἀρχὴ ἡ Μεγ. Βρετανία δὲν ἦταν ἀντάξια τῆς.

Ἀφοῦ διηγηθῇ τίς μελαγχολικὲς διασκέψεις τῶν πολιτικῶν τῆς Μ. Βρετανίας καὶ τῆς Γαλλίας τὴν ἐποχὴ ποὺ ἡ κατάστασις ἐξοκολοιθοῦσε νὰ χειροτερεύῃ, τὸ καλοκαίρι τοῦ 1940, γράφει: «Μὴν ξεχνᾶτε πῶς σὲ ὅλες αὐτὲς τίς θλιβερὲς συζητήσεις μὲ καταδίδως καὶ μὲ τάραις ἡ ἀγωνία

πῶς ἡ Μ. Βρετανία, μιὰ χώρα μὲ 48 ἑκατομμύρια πληθυσμό, δὲν ἦταν σὲ θέσι νὰ συμβάλῃ περισσότερο στὸν κατὰ ξηρὰ ἀγῶνα ἐναντίον τῆς Γερμανίας καὶ ἐστὶ, τὰ ἐννέα δέκατα τῶν ἀπωλειῶν καὶ τὰ 99% τῶν δυσκολιῶν εἶχαν πέσει στὴ Γαλλία καὶ μόνο σ' αὐτήν».

Ἀφοῦ λοιπὸν τέτοια ἦταν τὰ αἰσθήματα ποὺ ἐνέπνεαν στὸν κ. Τσώρτσιλ τὴ στάση του ἀπέναντι στὴ Γαλλία, μπορεῖ κανεὶς νὰ φαντασθῇ πόσο θὰ τοῦ κόστισε ὅταν διέταξε στὸν Ἀγγλικὸ στόλο νὰ ἀνοίξῃ πῦρ ἐναντίον τῶν Γαλλικῶν πλοίων ποὺ ἀρνήθηκαν νὰ προσπαθῶσιν νὰ διαφύγουν ἀπὸ τὸν ἐχθρό. Ὅσο μεγάλῃ ὅμως καὶ ἂν εἶναι ἡ καρδιά τοῦ κ. Τσώρτσιλ, ὁ νοῦς του δὲν παύει ποτὲ νὰ τὴν ἐλέγχει καὶ δὲν παύει ποτὲ νὰ τὴν ἐλέγχει καὶ δὲν παύει ποτὲ νὰ παρεμβληθῇ στὴ διεξαγωγὴ τοῦ πολέμου, σὲ στιγμή ποὺ καὶ τὸ παραμικρότερο γλύστρημα μποροῦσε νὰ ὀδηγήσῃ στὴν καταστροφή.

Μᾶς ἱκανοποιεῖ ἐπίσης τὸ γεγονός ὅτι σ' αὐτὸν τὸν τόμο ὁ κ. Τσώρτσιλ στείλνει τὴν ἀνόητη θεωρία ποὺ ἔχουν διαδῶσει μερικοὶ ἐρασιτέχνες στρατιωτικοὶ ἀπὸ τότε ποὺ ἀρχισε ὁ πόλεμος, ὅτι θὰ ἦταν καλύτερα γιὰ τὴ Γαλλία νὰ εἶχε ὑπογράψῃ εἰρήνη ἀπὸ τὸ Μπορντώ καὶ νὰ μὴν εἶχε συνεχίσει τὸν ἀγῶνα στὴ Βόρειο Ἀφρική. Τότε ὁ Γαλλικὸς στόλος ἦταν ἀθίκτος καὶ ἀπὸ τὴ Γαλλικὴ ἀεροπορία καὶ ἀπόρριπτε ἀκόμη. Μὲ τὴ βοήθειά τους θὰ εἶχαμε τὸν ἀπόλυτο ἐλεγχὸ τῆς Μεσογείου, καὶ δὲν θὰ εἶχαμε ἀναγκαστῇ νὰ στείλουμε ἐνισχύσεις στὴ Μέση Ἀνατολὴ ἀπὸ τὸ Ἀκρωτήριον τῆς Καλῆς Ἑλπίδος. Ἡ ἀντίστανσις τῆς Ἰταλίας θὰ εἶχε σταματήσει πολὺ γρηγορώτερα καὶ, τὸ σπουδαιότερο ἀπ' ὅλα, ἡ Γαλλία θὰ ἔμενε ἐνωμένο κράτος καὶ δὲν θὰ εἶχε ὑποφέρει ὅσο ὑπέφερε καὶ ὑποφέρει ἀκόμη, ἀπὸ τὸ βαθύ σχίσμα ποὺ χωρίζε καὶ χωρίζει τοὺς Γάλλους.

Ὅταν ἔπεσε ἡ Γαλλία, ἡ εἰσβολὴ

στὴν Ἀγγλία φαινόταν πῶς θὰ ἀποτελοῦσε τὴν πρώτη ἐνέργεια τῶν Γερμανῶν. Ὁ κ. Τσώρτσιλ ἦταν ἀπὸ τοὺς λίγους ποὺ ἀμφέβαλλαν, ἦταν ὅμως προετοιμασμένος νὰ τὴν ἀντιμετωπίσῃ, ἂν γινόταν. Ὁ κ. Τσώρτσιλ θυμᾶται πῶς ὁ Βασιλεὺς εἶχε ἐγκαταστήσει κανόνια προστάτὰ ἀνάκτορα τοῦ Μπάκιγκχαμ καὶ μετὰ λέει: «Ἐκείνη τὴν ἐποχὴ ἀντικρύζαμε σταθεροὶ καὶ ἡρεμοὶ τὸ ἐνδεχόμενο νὰ πολεμήσουμε καὶ ἀπὸ τὰ ἐρείπια τοῦ Χουάιτχαλλ». Ὡστόσο δὲν πρέπει νὰ ὑποθέσῃ κανεὶς ὅτι πίστευε πῶς ἡ εἰσβολὴ θὰ εἶχε τόσο ἀσήμαντα ἀποτελέσματα. Ἀπὸ τὴν ἄλλη μεριὰ πάλι, θὰ ἀνακαλύψαμε μιὰ ἀνεπαίσθητη λύπη καὶ ἀπογοήτευση ποὺ ἡ εἰσβολὴ δὲν εἶχε ποτὲ. «Πολλὲς φορές ἀναρωτήθηκα» γράφει, «εἰ θὰ γινόταν ἂν διακόσιες χιλιάδες Γερμανοὶ τῶν σωμάτων ἐφόδου ἀποβιβάζονταν σὲς ἀκτές μας». Φαντάζεται μιὰ τέτοια τρομερὴ σφαγὴ, ὀλόκληρο τὸν πληθυσμὸ στὰ ὅπλα, ὅλους τοὺς νόμους τοῦ πολέμου παραβιασμένους, πούθεν ἀντίπαλο γιὰ κανέναν, καὶ ἐξομολογεῖται πῶς ὁ ἴδιος εἶχε σκοπὸ νὰ χρησιμοποιήσῃ τὸ σύνθημα «θὰ σκοτωθῇς ἀλλὰ θὰ πάρης καὶ ἐγὼν μαζί σου». Οἱ περισσότεροὶ ἀπὸ μᾶς βέβαια εἶναι ἐνθουσιασμένοι ποὺ αὐτὸ δὲν ἐγίνε σ' ἀλήθεια καὶ θὰ συμφωνήσουμε ὁλόψυχα μὲ τὸν κ. Τσώρτσιλ ὅτι εἶναι παράξενο πῶς, ἐνῶ τὴν ἐποχὴ ἐκείνη ὅλοι ἦσαν ἐντελῶς ἡρεμοὶ καὶ γελαστοί, ὅταν πᾶν κανεὶς νὰ γράψῃ γι' αὐτὴν ἐκ τῶν ὑστέρων τὸν πιάνει φόβος.

Τὸ κέφι εἶναι ἀπὸ τὰ μεγαλύτερα δῶρα ποὺ μπορεῖ νὰ ἔχῃ ἓνας ἀνθρώπος ἢ ἓνας καλλιτέχνης καὶ αὐτὸ περισσότερο ἀπὸ κάθε τι ἄλλο τὸ περισσότερο εἰς τὴν στάση τοῦ κ. Τσώρτσιλ ἀπέναντι στὴ ζωὴ. Ὁ ἀνθρώπος ποὺ στὸν Νοτιοαφρικανικὸ πόλεμο ὑπῆρξε δραπέτης ἐνὸς στρατοπέδου συγκεντρώσεως καὶ, κυρμένος πῆδος ἀπὸ γράμματα γερὰ τοῦ ποταμοῦ, βρῆκε τοὺς συγκατοίκους «ἐλπίκα, βρῆκε τοὺς συγκατοίκους» μπόλον χαριτωμένα πλασματάκια, μπο-

1. Τζὼν Μποὺλ, ἐστὶ λέων τὸν ἀντιπροσωπευτικὸ τύπο τοῦ Ἀγγλου.

ρεϊ νά παίρνει, τι καλύτερο έχει νά τοῦ προσφέρει μιὰ κατάσταση. Μισοί τὸν πόλεμο, ὅπως κάθε ἀξιοπρεπὴς ἄνθρωπος, ἀλλὰ ἂν ὁ πόλεμος εἶναι ἀπαραίτητος, εἶναι διατεθειμένος νά τὸν διασκεδάσει. «Ήταν μιὰ ἐποχή» γράφει, μιλώντας γιὰ τὶς σκοτεινὲς ἡμέρες τοῦ 1940 «ὅπου ἦταν τὸ ἴδιο ὥραιο νά ζῇ κανεὶς ἢ νά πεθαίνει.»

Αὐτὸ τὸ πνεῦμα τοῦ τὸν ἀνέδειξε μεγάλο πολεμιστὴ καὶ ἴσως ἐπειδὴ αὐτὸς ἦταν τόσο μεγάλος πολεμιστὴς καὶ ὁ Ἀδόλφος Χίτλερ τόσο μικρός, ἴσως γι' αὐτὸ κέρδισε τὸν πόλεμο. Τὸ ἴδιο καλοκαίρι τοῦ 1940 ἤρθε ἡ μεγαλύτερη δοκιμασία τῆς στρατηγικῆς καὶ πολιτικῆς μας ἱκανότητος καὶ τοῦ θάρρους μας. Ἡ μοίρα τῆς Μεγάλης Βρετανίας ποτὲ δὲν ἦταν χειρότερη. Ἐνῶ ὁ κύριος ὄγκος τοῦ μικροῦ μας στρατοῦ εἶχε γλυτώσει ἀπὸ τὴ Γαλλία, ὅλος τοῦ ὁ βαρὺς ὀπλισμὸς εἶχε μείνει πίσω. Ὑπῆρξε ἐποχή, ὅπου δὲν μπορούσαμε νά παρατάξουμε οὔτε μιὰ θωρακισμένη μεραρχία. Στὴν ἄλλη ὁχτὴ τῆς Μάγχης βρισκόταν θριαμβευτὴς ὁ μεγαλύτερος καὶ τελειότερος στρατὸς τοῦ κόσμου. Συμμάχους δὲν εἶχαμε. Περιμέναμε τὴν εἰσβολὴ ἀπὸ ὧρα σὲ ὧρα καὶ δὲν ἦταν μόνο ὁ στρατηγὸς Βεϋγκάν πού πίστευε πῶς ἡ Ἀγγλία θὰ ἐπεφτε μέσα σὰ λίγες ἑβδομάδες. Ἐκείνη ἀκριβῶς τὴ στιγμή, ὁ Τσῶρτσιλ ἀποφάσισε νά στείλῃ μεγάλες ἐνισχύσεις στὴ Μέση Ἀνατολή, ἀπογυμνώνοντας τὸ νησί μας ἀπὸ τὴ μισὰ τοῦ τάνκς πού ἦδη ἦταν λίγα. «Οἱ ἡ ἀπόφαση ἦταν σωστὴ κανεὶς δὲν μπορεῖ σήμερα νά τὸ ἀρνηθῇ, κανεὶς ὅμως δὲν μπορεῖ νά ἀρνηθῇ ὅτι χρειάζοταν ἓνας μεγάλος πολεμιστὴς γιὰ νά πάρῃ τότε αὐτὴ τὴν ἀπόφαση.

Τὴν ἴδια ἐποχὴ ἀπέδειξε ἄλλο ἓνα χάρισμα πού ἔλειπε ἀπὸ τὸν Χίτλερ —τὴν προθυμία νά δέχεται συμβουλές καὶ καθοδήγηση ἀπὸ εἰδικούς σὰ διάφορα τεχνικὰ ζητήματα.

Τολμηρὸς καὶ ἐνθουσιώδης, ἤθελε

νά στείλῃ αὐτὲς τὶς ἐνισχύσεις ἀπὸ τὴν Μεσόγειο· ὁ ἀρχηγὸς ὅμως τοῦ ναυτικοῦ εἶπε ὅτι ὁ κίνδυνος ἦταν πολὺ μεγάλος καὶ μὲ πολλὴ ἀπροθυμία ὑποχώρησε. Οἱ ἐνισχύσεις ἐφθασαν ἀργότερα ἀπὸ ὅ,τι θὰ ἤθελε ἀλλὰ πάντως ἐφθασαν σῶες. Τὸ ὅτι ὁ πολεμιστὴς ἀπεδείχθη καὶ ἐπιδέξιος διπλωμάτης, δείχνει μιὰ ὅψη τῆς μεγαλοφυΐας τοῦ κ. Τσῶρτσιλ, πού πολλοὶ οὔ·ε νά τὴν ὑποπτευθοῦν θὰ μπορούσαν. Ὅπως ἓνας μεγάλος στρατιωτικὸς ἀρχηγὸς συζητεῖ ἐπὶ τόπου γιὰ τὸ σημεῖο στὸ ὁποῖο θὰ ἐκδηλωθῇ μιὰ ἐπίθεση ἔτσι καὶ ὁ διπλωμάτης πρέπει νά συγκεντρῶσιν τὶς ἐνέργειές του πρὸς τὴν κατεύθυνση ἀπὸ τὴν ὁποία θὰ ὠφεληθῇ περισσότερο. Ἀπὸ τὴν ἀρχὴ τοῦ πολέμου, ἡ γιγαντιαία φιλικὴ σκιὰ τῶν Ἑνωμένων Πολιτειῶν ἀπλωνόταν πάνω ἀπὸ τὰ πεδία τῶν μαχῶν καὶ ἡ στάση τῆς χώρας αὐτῆς εἶχε μεγαλύτερη σημασία παρὰ ὅλων τῶν ἄλλων οὐδετέρων χωρῶν μαζύ. Ὁ Τσῶρτσιλ δὲν ἄργησε νά ἐκτιμῇ τὴν κατάσταση καί, πρὶν ἀκόμη γίνῃ Πρωθυπουργός, εἶχε ἀρχίσει νά ἀλληλογραφεῖ μὲ τὸν Πρόεδρο Ρούσβελτ. Ἡ ἀλληλογραφία αὐτὴ ὥρμαζοντας ἐμελλε νά ἐξελιχθῇ σὲ ἀκλόνητη φιλία πού, ὡς τὴν ἡμέρα τοῦ θανάτου τοῦ Ρούσβελτ, γινόταν διαρκῶς στενότερη. Αὐτὴ ἡ φιλία ἐκείνο τὸ χρόνον ἔδωσε στὴν Ἀγγλία 50 καταδιωκτικὰ καὶ τὸ σύστημα ἐκμισθώσεως καὶ δανεισμοῦ, τὸ λιγότερο οὐδέτερο σύστημα πού ἐφαρμόστηκε ποτὲ ἀπὸ μιὰ χώρα πού μὲ τόση ἐπιμονὴ κρατοῦσε τὴν οὐδετερότητά της.

Τὸ κέφι πού συνοδεύει τὸν κ. Τσῶρτσιλ στὸ πεδίο τῆς μάχης, στὸ Κοινοβούλιο, στὸ Ὑπουργικὸ Συμβούλιο, δὲν τὸν ἐγκαταλείπει οὔτε ὅταν πιάνῃ τὴν πέννα. Τὸ βιβλίο του ἔχει τὸ μεγαλύτερο χάρισμα πού μπορεῖ νά ἔχῃ ἓνα βιβλίο — διαβάζεται πάρα πολὺ εὐχάριστα.

Sir Duff Cooper

(Ἀπὸ τὸ «The Listener», Λονδίνο)

Η ΜΑΓΕΙΑ ΤΟΥ ΤΣΙΡΚΟΥ

Κείμενο καὶ σκίτσα τοῦ SERGE

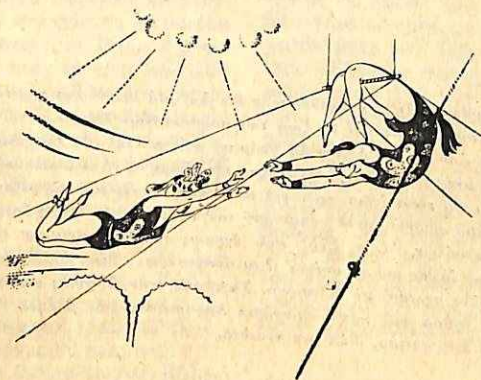

Στὶς παρακάτω σελίδες ὁ ἀναγνώστης θὰ βρῇ μιὰ σειρά ἀπὸ χρησιμεύοντα σκίτσα ἀπὸ τὶς παραστάσεις καὶ τὴ ζωὴ τῶν παρασκηνίων ἐνὸς τσίρκου. Τὸ ἱπποδρόμιο εἶναι ἓνα ἀπὸ τὰ πιὸ δημοφιλῆ θεάματα στὶς πόλεις τῆς Ἑλλάδος. Στὴν Ἑλλάδα, κυρίως μετὰ τὸν πόλεμο, δὲν εἶχαμε τὴν εὐκαιρία νά τὸ ἀπολαύσουμε. Ὅσοι νομίζουμε ὅτι θὰ εἶναι ἐνδιαφέρον γιὰ τοὺς ἀναγνώστες μας νά εἶδουν μιὰ ματιὰ —ἔστω καὶ ἀπὸ εἰκόνες— στὸν κόσμον τοῦ τσίρκου, πού σὲ ἄλλες χώρες εἶναι ἡ χαρὰ μικρῶν καὶ μεγάλων. Ὁ κ. Σεργὲ πού ἔγραψε τὸ μικρὸ κείμενο εἰδικὰ γιὰ τὴν «Ἑκλογὴ» καὶ ἔδωσε καὶ τὰ σκίτσα εἶναι ἀνταποκριτὴς δέκα Γαλλικῶν ἐφημερίδων καὶ ἔχει πολλὰ σχετικὰ μὲ τὰ τσίρκα. Ταξιδεύει στὴν Ἑκλογὴ καὶ στὴν Ἀμερικὴ καὶ γράφει ἄρθρα γιὰ κάθε καινούρια παράσταση πού βλέπει. Τὰ ἄρθρα του συνοδεύονται ἀπὸ σκίτσα, δικὰ του καὶ αὐτὰ.

Ἡ μαγεία τοῦ τσίρκου

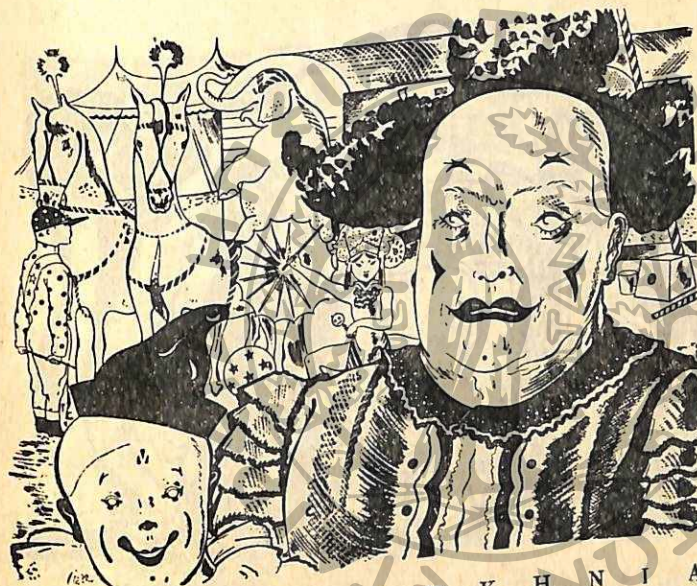
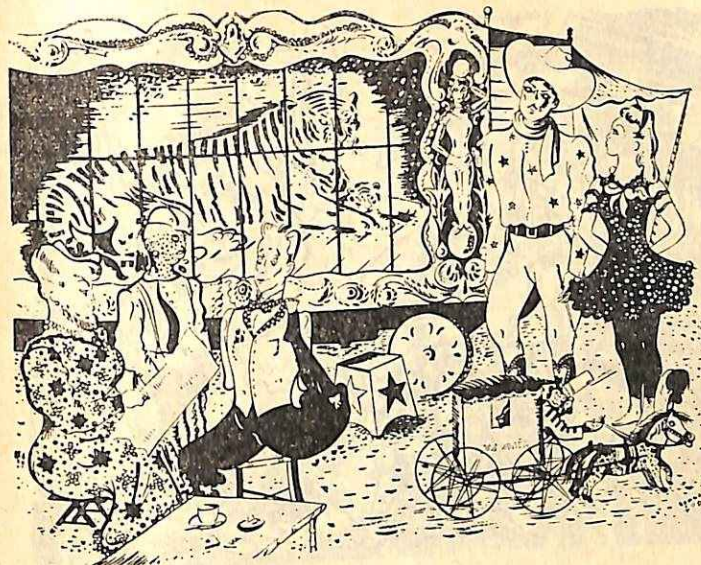
Τὸ τσίρκο εἶναι ἕνας μαγεμένος κόσμος, γεμάτος τέχνη καὶ γέλιο. Εἶναι ἀκόμη καὶ ἡ πρώτη προσπάθεια πὸν ἔκαμε ὁ ἄνθρωπος γιὰ νὰ ἐνώσῃ τὸν κόσμο. Γύρω ἀπὸ τὴν πίστα του τὸ τσίρκο σκλαβώνει ὅλους μὲ τὴν ὁμορφιά, τὴ δεξιότητα, τὸ γέλιο πὸν προσφέρει. Ὁ μαῦρος τῆς Λονδίνου θὰ γελάσῃ ὅσο καὶ ὁ Λονδρέζος, καὶ ἡ κοπέλα τῆς Νοτ. Ἀμερικῆς θὰ θαυμάσῃ τὰ κατορθώματα τοῦ ἀκροβάτη ὅσο καὶ ἡ Παριζιάνα. Ἔτσι τὸ τσίρκο ἀποδεικνύεται πραγματικὰ κάτι μαγικό, κάτι πὸν μπορεῖ νὰ μιλήσῃ σ' ὅλους καὶ ὅλοι νὰ τὸ καταλάβουν. Αὐτὸ εἶναι ἕνα ἀπὸ τὰ μυστικὰ τοῦ

τσίρκου. Ἐχει ὁμως κι' ἄλλα μυστικά. Εἶναι τὰ τραγούδια καὶ τὰ κατορθώματα τῶν ἀνθρώπων του, ἡ αἰώνια ἀγάπη τους γιὰ τὸ «ἐπάγγελμα», γιὰ ἕνα ἐπάγγελμα πὸν ἀπαιτεῖ νὰ ζῇ κανεὶς μὲ τὸ κεφάλι κάτω καὶ τὰ πόδια ἐπάνω, συντροφιά μὲ τις τίγρεις, καβάλα στὸ ἄλογο. Τὰ Χριστούγεννα τὸ τσίρκο βασιλεύει παντοῦ, ἰδίως στὸ Λονδίνο, ὅπου οἱ παραστάσεις του εἶναι τὸ ὠραιότερο, τὸ πιὸ ἑλκυστικὸ θέαμα. Ὅλα εἶναι λαμπερά, ἀφάνταστα, παραμυθένια. Κι' ἔτσι τὸ τσίρκο συνεχίζει τὴ ζωὴ του, διώχνει κάθε ἔννοια, χαρίζει τὸ γέλιο καὶ θέλγει τοὺς ἀνθρώπους.

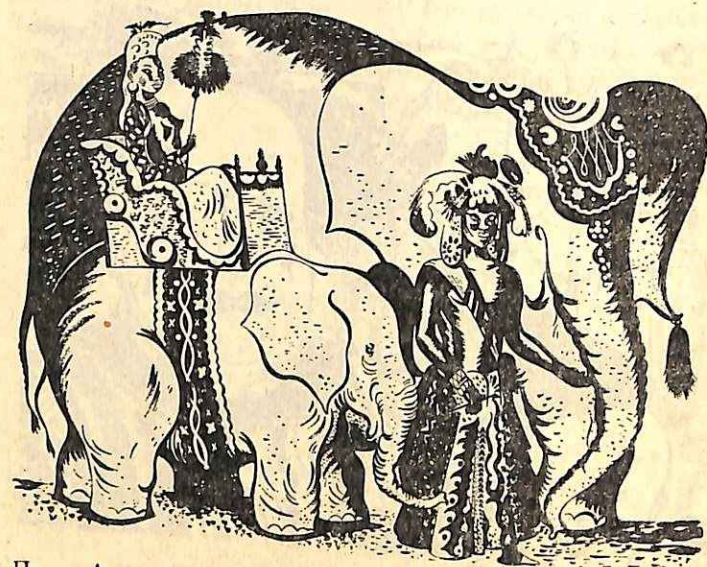
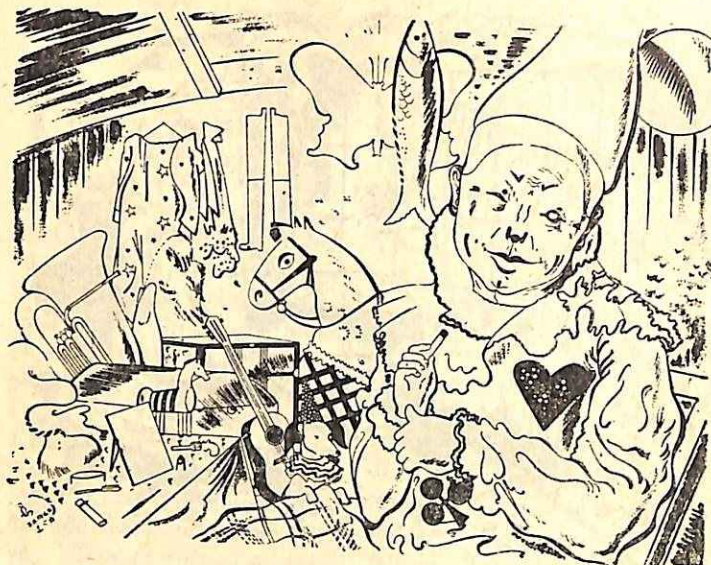
Σάλτο μορτάλε.

Π Ρ Ο Ε Τ Ο Ι Μ Α Σ Ι Ε Σ

Σ Τ Α Π Α Ρ Α Σ Κ Η Ν Ι Α

Ο Γ Ε Ρ Ο - Κ Λ Α Ο Υ Ν

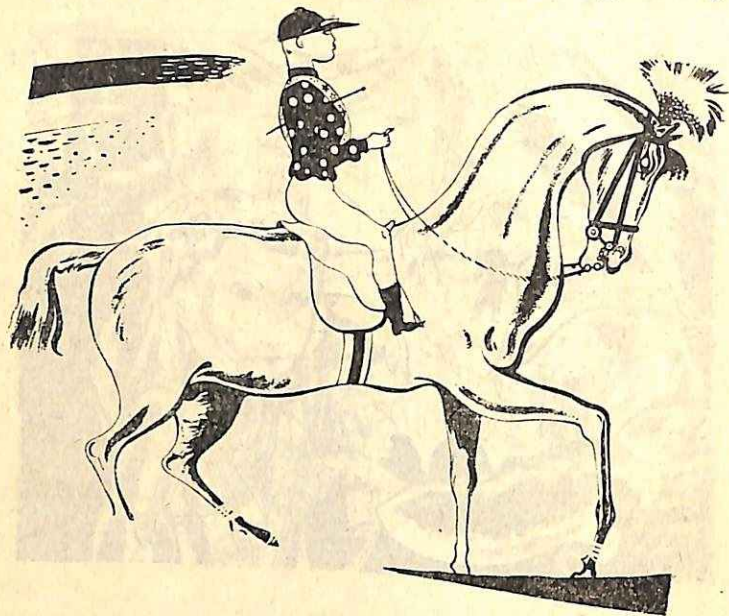
Π Α Ρ Α Σ Κ Η Ν Ι Α

Ο Θ Ρ Ι Α Μ Β Ο Σ Τ Η Σ Β Ρ Α Δ Ι Α Σ

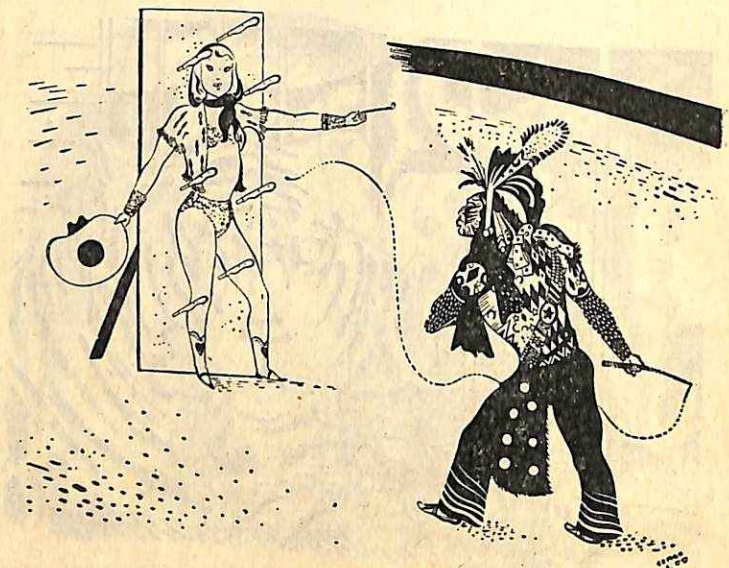

Τ Ο Μ Ε Γ Α Λ Ο Κ Λ Ο Υ Β Ι

Ο Τ Ζ Ο Κ Ε Ψ

Η Κ Α Β Α Λ Α Ρ Ι Σ Σ Α

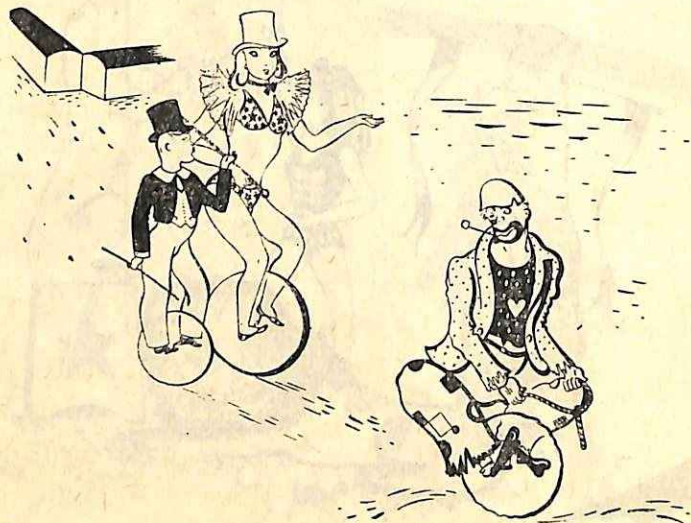
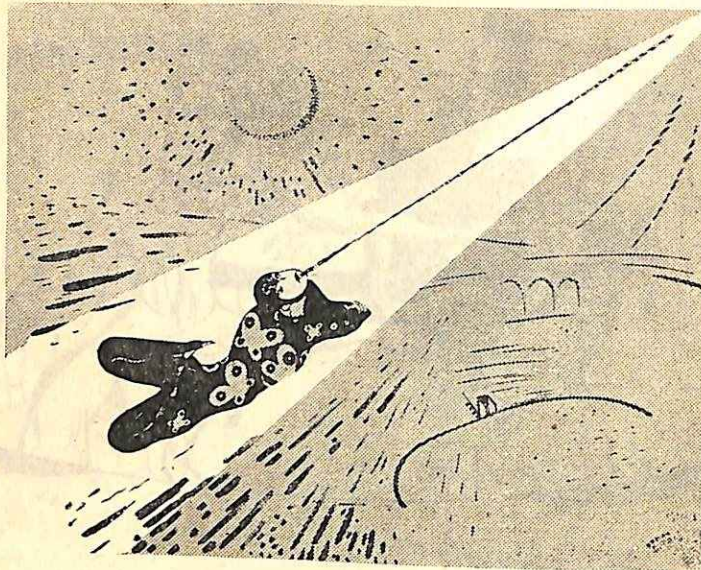

ΠΑΙΧΝΙΔΙΑ ΑΠΟ ΤΗΝ ΑΜΕΡΙΚΗ

Η ΒΑΣΙΛΙΣΣΑ ΤΩΝ ΛΕΟΝΤΑΡΙΩΝ

Τ Ο Μ Ε Γ Α Λ Ο Ν Ο Υ Μ Ε Ρ Ο

Τ Ο « Μ Ο Ν Ο Σ Υ Κ Λ »

Τ Α Χ Υ Δ Α Κ Τ Υ Λ Ο Υ Ρ Γ Ο Σ

Η ΣΥΝΤΡΟΦΙΑ ΤΟΥ ΚΛΑΟΥΝ

ΠΩΣ ΠΡΕΠΕΙ ΝΑ ΚΑΘΕΣΤΕ;

Του IBA ALLERT
('Από τὸ «Vecko - Journalen»,
Στοκχόλμη)

Βέβαια ὅλοι ξέρετε νὰ κάθε-
στε», λέει ὁ Σουηδὸς γιατρὸς
Μπένγκτ Αἰκερμπλομ. «'Αλλὰ
εἴστε ὑποχρεωμένοι νὰ κάθεστε σὲ
καρέκλες ποὺ δὲν εἶναι καθόλου ἀνα-
παυτικές—καί, ἀπὸ ἀνατομικὴ ἀπο-
ψη, ἐντελῶς ἀκατάλληλες. Τὸ κά-
θισμα μπορεῖ νὰ γίνῃ ἀφορμὴ νὰ
κουραστῇ παρὰ νὰ ξεκουραστῇ τὸ
σῶμα. Αὐτὸ μοῦ δόθηκε ἡ εὐκαιρία
νὰ τὸ διαπιστώσω μὲ τὰ καθίσματα
τῶν τραίνων τῆς τρίτης θέσεως, τότε
ποὺ ταξίδεψα ἀπὸ τὴ Στοκχόλμη
στὴν Οὐψάλα Σκέφθηκα πῶς ἔπρεπε
νὰ κατασκευαστοῦν καθίσματα ποὺ
νὰ ἱκανοποιοῦν τὶς ἀπαιτήσεις τόσο
τῆς ἀνατομίας ὅσο καὶ τῆς αἰσθητι-
κῆς. Γιὰ τὸ λόγο αὐτὸ συνεννοήθηκα
μὲ ἕναν ἀρχιτέκτονα,
τὸν Γκούνναρ Έκλαιφ
καὶ μαζὺ σχεδιάσαμε
τὴν «Καρέκλα Αἰκερ-
μπλομ».

Σύμφωνα μὲ τὰ λό-
για τοῦ Δρος Αἰκερ-
μπλομ μιὰ καρέκλα δὲν
πρέπει νὰ εἶναι ψηλό-
τερη ἀπὸ 40 πόντους.
Μ' ἄλλα λόγια, δὲν πρέ-
πει νὰ εἶναι ψηλότερη
ἀπὸ τὸ μῆκος τοῦ πο-
διοῦ τοῦ ἀνθρώπου ἀπὸ τὸ γόνατο
καὶ κάτω. Τὸ μῆκος βέβαια αὐτὸ

διαφέρει πολὺ· ἀλλὰ ἐπειδὴ οἱ ἄν-
θρωποι ποὺ ἔχουν μακρὰ πόδια
κάθονται ἀναπαυτικότερα σὲ χαμη-
λὲς καρέκλες παρὰ ἐκεῖνοι ποὺ ἔ-
χουν κοντὰ πόδια σὲ ψηλές, εἶναι
καλύτερα νὰ λάβουμε ὡς βάση ἐκεί-
νους ποὺ ἔχουν κοντὰ πόδια.

Οἱ μετρήσεις ποὺ ἔγιναν δείχνουν
πὼς τὸ καλὺτερο ὕψος εἶναι ἀπὸ
38 - 40 πόντους.

Ἐκεῖνος ποὺ κάθεται ἀποφεύγει ἐ-
πίσης τὸ μούδιασμα, πράγμα ποὺ
πολλές φορές παθαίνουμε ὅταν κα-
θώμαστε σὲ πολὺ ψηλὴ καρέκλα.

Ἡ καρέκλα τοῦ Αἰκερμπλομ ἔχει
καὶ ἕνα ἄλλο ἀσυνηθιστο χαρακτη-
ριστικὸ — κεκαμμένο ἐρσινωτο ποὺ
ἔχει σχεδιαστὴ εἰδικὰ ὥστε ὅταν

θῆλῃ κανεῖς, μπορεῖ νὰ
κάθεται ἴσια, καὶ ἀνα-
παυτικὰ ἀκουμπώντας
τὴ μέση του ἢ ἀκόμη
ἀναπαυτικότερα, ἀκου-
μπώντας τοὺς ὠμους
σὲ ἐπάνω μέρος τῆς
πλάτης τῆς καρέκλας.
Στὴν πραγματικότητα
οἱ καρέκλες Αἰκερ-
μπλομ, εἶναι φτιαγμένες
ἔτσι ὥστε νὰ τὶς χρη-
σιμοποιῇ κανεῖς μὲ τὸ
φυσικότερο τρόπο, χω-

ρὶς νὰ σκέπτεται ποιά εἶναι ἡ πιὸ
κατάλληλὴ θέσις.

ΣΥΝΔΡΟΜΗ

Ἐκλογῆς

Όνομα

Εἰσώνυμον

Πόλις

Διεύθυνσις

ΕΞΑΜΗΝΟΣ

ΔΡΧ.

10.000

ΕΤΗΣΙΑ

ΔΡΧ.

20.000

Συμπληρώσατε μὲ κεφαλαῖα γράμματα καὶ καθαρὰ τὸ ὄνομα-
τεπώνυμόν σας καὶ τὴν διεύθυνσίν σας καὶ διαγράψατε τὸ τε-
τραγώνον τὸ ὁποῖον δὲν σᾶς ἐνδιαφέρει.

Ἀποστείλατε, παρακαλοῦμεν, διὰ ταχυδρομικῆς ἐπιταγῆς
τὸ ποσὸν τῆς συνδρομῆς σας, ἑξαμήνου ἢ ἐτησίως, εἰς τὸ Πρα-
κτορεῖον Ἐφημερίδων Ἀθηναϊκοῦ Τύπου, Σωκράτους 43, ἢ εἰς
τὸ Περιοδικὸν «Ἐκλογὴ», Μέγαρον Μετοχ. Ταμείου Στρατοῦ,
Τσώρτσιλ 4, 5ος ὄροφος, Ἀθήνας, μετὰ τοῦ παρόντος δελτίου
καὶ θὰ λαμβάνετε τὴν ΕΚΛΟΓΗ εἰς τὸ σπίτι σας. Τὸ καλὺτερον
δῶρον διὰ τοὺς φίλους σας εἶναι μιὰ συνδρομὴ τῆς ΕΚΛΟΓΗΣ.
τοῦ περιοδικοῦ ποὺ σᾶς κατατοπίζει εἰς τὰ διεθνῆ ζητήματα.

«Έκλογή» για τούς φίλους σας

Σας παρακαλούμε πολύ να μās δώσετε τὰ δνόματα δύο φίλων σας πού νομίζετε ότι θὰ ἐνδιαφέρονταν νὰ ἐγγραφοῦν στὴν «Έκλογή». Συμπληρώσετε τὰ δνόματα καὶ τὶς διευθύνσεις τους μὲ κεφαλαῖα γράμματα στὶς παρακάτω θέσεις καὶ ἡμεῖς θὰ τοὺς στείλωμε ΔΩΡΕΑΝ τεύχη τῆς «Έκλογῆς» γιὰ νὰ τὴν γνωρίσουν.

Όνομα

Διεύθυνσις

Όνομα

Διεύθυνσις

Η «ΕΚΛΟΓΗ» ΚΑΙ ΟΙ ΑΝΑΓΝΩΣΤΕΣ ΤΗΣ

Τὰ ἀγαθὰ τῆς ἡσυχίας

Στὸ τεῦχος 10/1949 μὲ τὴν εὐκαιρία τῆς δημοσιεύσεως τοῦ ἀρθροῦ «Τὰ ἀγαθὰ τῆς ἡσυχίας» ζητήσαμε ἀπὸ τοὺς ἀναγνώστες μας νὰ μās στείλουν τὴ γνώμη τους στὰ ἑξῆς ἐρωτήματα: ἂν ἐπιτρέπεται νὰ ἐπιβάλλουμε συγχωρῶς στὸν ἐργαζόμενο ν' ἀκοῦη μουσικὴ, ἂν μὲ τὴν «μουσικοποίηση» θὰ αὐξηθῇ ἡ ἀπόδοση τῆς δουλειᾶς, ἂν τέλος αὐτὸ θὰ ἐξυπηρετήσῃ τὴν τάση τῶν ἀνθρώπων τῆς ἐποχῆς μας νὰ ἀποφεύγουν τὸν ἑαυτὸ τους. Πῆραμε πολλὰς ἀπαντήσεις καὶ εὐχαριστοῦμε τοὺς φίλους μας γιὰ τὴν προθυμία τους. Παρακάτω δημοσιεύουμε τὶς πρὸ ἀντιπροσωπευτικές.

Ὡς πρὸς τὸ πρῶτο σκέλος τῆς ἐρωτήσεως ἂν δηλαδὴ ἐπιτρέπεται νὰ ἐπιβάλλουμε στὸν ἐργαζόμενο μιὰ οἰσθητικὴ μουσικὴ... ἀπὸ τὴν ὁποία θὰ εὐεργετηθῇ ἰσῶς καὶ ὁ ἴδιος ὁ ἐργαζόμενος, νομίζω ὅτι ὁ κριτικὸς τῆς παρισυνῆς ἐφημερίδας ἔχει ἐξετάσει τὸ θέμα χρίστα κι' ἔχει ρίξει φῶς σ' αὐτὸ ἀπὸ ὅλες τοὺς πλευρές. Δὲν εἶναι δυνατόν νὰ ἀρνηθοῦμε ὅτι εἶναι μιὰ ἀληθινὴ τυραννία, καὶ μάλιστα ἀπὸ τὶς πρὸ δυσβάστακτες γιὰτὶ ἀφορᾷ τὸ πνεῦμα, τὸ νὰ ἐπιδιώξουμε νὰ ἐπιβάλλουμε στοὺς ἐργαζόμενους μιὰν ὁποιαδήποτε μουσικὴ. Ἡ διαφορετικὴ μουσικὴ μόρφωση καὶ κατάρτιση, οἱ διαφορετικὲς ἀντιλήψεις καὶ οἱ ἀσύμφωνες προτιμήσεις τῶν ἐργαζόμενων σὲ κάθε ἐπιχείρηση εἶναι βέβαιον ὅτι συντελοῦν ὥστε τὸ γενικὸ μέτρο τῆς μουσικοποιήσεως ν' ἀποτελῇ τυραννία. Γι' αὐτὸ δὲς ἀφήσαμε τὴν μουσικὴ νὰ ἐκπληρώσῃ τὸν προορισμὸ τῆς, τοῦ ἐξευγενισμοῦ τῆς ψυχῆς τῶν ἀτόμων, καὶ τοὺς ἐργαζομένους νὰ ἐκτελοῦν τὰ καθήκοντά τους. Ἄν θέλωμε νὰ τοὺς αὐξήσουμε τὴν ἀποδοτικότητά, ἂς τοὺς ἐξασφαλίσουμε

μιὰν ἀνετη καὶ ἡσυχὴ ζωὴ μὲ αὐξηση τῶν ἀποδοχῶν τους.

Γ. Κουρκ. Φοιτ., Ἀθήνα

Τὸ ζήτημα τῆς μουσικῆς στὰ ἐργοστάσια φαίνεται, ὅτι κίνησε μεγάλο ἐνδιαφέρον. Ὁ συγγραφεὺς Ἀλμπέρ Μαρίνους εἶχε τὴν καλωσύνη νὰ στείλῃ ἀπὸ τὶς Βρυξέλλες ἓνα ἀντίτυπον διαλέξεώς του «Ὁ ὕμνος τῆς μοναξιάς» πού τὴν ἔκανε στὰ 1939. Ἀνάμεσα σὲ ἄλλα λέει:

«Ἀς ἔχουμε τὸ θάρρος γιὰ λίγη ὥρα νὰ μὴ διαβάσουμε ἐφημερίδα, νὰ μὴν ἀκούσουμε ραδιόφωνο, νὰ μὴν ἀπαντήσουμε στὸ τηλέφωνο, καὶ θὰ νοιώσουμε ὅτι γινόμεστε πολὺ πρὸς ἡρεμοί, πρὸς εὐτυχισμένοι, πρὸς κοντὰ στὸν ἑαυτὸ μας. Ἀς θυμηθοῦμε τί εἶπε ὁ Σαίντ-Μπέρ: «Πόσοι ἄνθρωποι δὲν πέθαναν χωρὶς νὰ ἔχουν κάνει τὸ γύρον τοῦ ἑαυτοῦ τους!»

Ἐν συμφωνῶ μὲ τὴν ἀποψη τοῦ ἀρθρογράφου, ἔδω τὸ ζήτημα εἶναι περισσότερο ὑποκειμενικόν. Ἐγὼ νομίζω πὼς ὁ ἀνθρώπος ποθεῖ τὴν ἡσυχία, ἓνα εἶδος μοναξιάς ὅπου θάβρῃ τὴν λυτρωσὴν στὸν ἑαυτὸ του καὶ στὸ περιβάλλον. Ἡ θορυβοποίηση τῆς ἐποχῆς μας οἱ διαδοχικοὶ πόλεμοι ἔχουν πληρώσει τὴν συνείδηση τοῦ ἀτόμου ἀπὸ μιὰ ἀνίατη ψύχωση πού ζητᾷ τὴν ἐκφρασὴ τῆς στὸν κύκλο τῆς ἡσυχίας. Ὁ ἡσυχασμὸς ὅμως αὐτὸς δὲν πρέπει νὰ συγχέεται μὲ τὴν μισανθρωπία καὶ τὸν μοναχισμό. Εἶναι μιὰ πρόσκαιρη τάση φυγῆς, ἓνας σταθμός—δχι τέρμα—γιὰ μιὰ ζωὴ καλύτερη. Ὁ θόρυβος κουράζει, δὴν γιὰ σὰ ὑπερέν-

Πήρα και το νεώτερό σου τεύχος και το διάβασα με μεγάλο ενδιαφέρον. Σάν τακτικός παλός σου αναγνώστης θά σου πω με θάρρος τη γνώμη μου. Και πρώτα απ' όλα πώς δεν έπρεπε να έλαττώσης τον αριθμό των σελίδων σου. Προτιμώτερη θά ήταν αύξηση της τιμής. Εύτυχώς όμως που την έλλειψη αυτή την αναπλήρωσες με την ύλη σου. Από το τεύχος σου αυτό ξεχωρίζουν τα άρθρα «Παλαμάς», «Τά αγαθά της ήσυχίας», «Θά γλυτώσουμε από το λιμό;» και το σχετικό με τους Γάλλους.

Αν. Σπ., Θεσσαλονίκη

Είμαι κι' εγώ ένας από τους νέους σου θαυμαστές και τακτικούς αναγνώστες γι' αυτό πολύ θά μ' ευχαριστούσε αν έβλεπα σε κάθε σου τεύχος έστω και μία σελίδα αφιερωμένη στην αθλητική κίνηση όχι μόνο τη δική μας αλλά και των άλλων κρατών.

Περισσότερο όμως ευχάριστες θά ήταν μερικές εικόνες των γραφικών τοπίων της πατρίδος μας.

Ηλ. Ασπρομ. Πύργος Ηλείας

ΖΗΤΟΥΝ ΑΛΛΗΛΟΓΡΑΦΙΑ

Θά ήθελα να άλλαλογραφήσω με άναγνώστες της «ΕΚΛΟΓΗΣ».

Δημ. Λούκας, Φρούριον
Αγ. Γεώργιος, Χίος

Η δ/ση του αναγνώστη μας Κ. Δ. που ζητά τα πρώτα τεύχη είναι: Κ. Δουγκιέρης, *Ακρίτα 12, Θεσσαλονίκη.

Είμαι δημοσιογράφος και θά ήθελα να άλλαλογραφήσω Ιταλικά ή γαλικά. Ενδιαφέρομαι για τη δημοσιογραφία και την τέχνη.

Jolanda Pelagatti, Via Tornabuoni 3
Firenze, *Ιταλία

Ιταλός φοιτητής ζητεί άλλαλογραφία Ιταλικά ή γαλικά.

Pietro Buttitta, Via Russeobuenavia 3
Bacheria (Palermo), Σικελία

Η τετάρτη σελίδα ξεφύλλου του τεύχους 11, «Είκοσι τέσσερις ώρες από τη ζωή ενός μέσου ανθρώπου», αναδημοσιεύθηκε από το «Punch» του Λονδίνου.

Τα άρθρα που δημοσιεύονται στην «Εκλογή» με την άδεια των δικαιούχων εκφράζουν τις υπεύθυνες απόψεις των συγγραφέων. Απαγορεύεται ή αναδημοσίευση κάθε άρθρου ή εικόνας χωρίς την άδεια των συγγραφέων και των εκδοτών.

Η «Εκλογή» πωλείται σε όλα τα βιβλιοπωλεία και τα περίπτερα Αθηνών και επαρχιών. Κυκλοφορεί κάθε μήνα με 100 εικονογραφημένες σελίδες. Παλαιότερα τεύχη μπορείτε να προμηθευθήτε από το «Πρακτορείον Εφημερίδων Αθηναϊκού Τύπου», Τμήμα Βιβλίου, Σωκράτους 43, Αθήναι.

ΕΔΩ ΛΟΝΔΙΝΟΝ

Η Έλληνική Υπηρεσία του Β.Β.Κ. μεταδίδει κάθε μέρα τρεις έκπομπές που συνολικά διαρκούν μία ώρα. Κάθε έκπομπή αρχίζει με δελτίο ειδήσεων που περιέχει τις τελευταίες πληροφορίες από τις πιο αξιόπιστες πηγές σχετικά με κάθε τί που συμβαίνει σ' όλο τον κόσμο. Η πρωινή έκπομπή περιέχει και την καθημερινή κίνηση των ελληνικών πλοίων σε όλο τον κόσμο.

Οι δύο άλλες έκπομπές, δηλαδή η μεσημβρινή, διαρκείας ενός τετάρτου, που αναμεταδίδεται από τους Ραδιοσταθμούς Αθηνών και Θεσσαλονίκης και ή βραδυνή έκπομπή—διαρκείας μισής ώρας—και Θεσσαλονίκης και ή βραδυνή έκπομπή—διαρκείας μισής ώρας—περιέχουν, εκτός από τις ειδήσεις, ποικιλία άλλου υλικού. Γενικά, η μεσημβρινή έκπομπή περιλαμβάνει ανασκόπηση των κυριότερων σχολίων του Βρετανικού Τύπου έφ' όσον θίγονται διεθνή ζητήματα ή προβλήματα με ιδιαίτερο ενδιαφέρον για την Ελλάδα. Και οι δύο έκπομπές περιέχουν συχνά σχόλια των ειδήσεων γραμμένα από μέλη του Β.Β.Κ. ή εκτακτους συνεργάτες.

Κάθε εβδομάδα μεγάλο μέρος των εκπομπών αφιερώνεται σε ζητήματα άσχετα με την πολιτική. Την Δευτέρα π.χ. μεταδίδεται το πρόγραμμα «Επιστημονική Ώρα», την Πέμπτη το πρόγραμμα «Η Τέχνη στη Βρετανία» και το Σάββατο «Μάθημα Αγγλικής». Κάθε Κυριακή μεταδίδονται έναλλάξ το διασκεδαστικό πρόγραμμα «Η Βρετανία στο περασμένο δεκαπενθήμερο» και το «Μας ρωτάτε και σ' απαντούμε».

Λεπτομέρειες των ειδικών προγραμμάτων θά δημοσιεύονται στις Αθηναϊκές εφημερίδες.

Οι ώρες και τα μήκη κύματος των εκπομπών της Έλληνικής Υπηρεσίας του Ραδιοφωνικού Σταθμού Λονδίνου είναι:

ΩΡΑ ΕΛΛΑΔΟΣ

07.00-07.15	στά 339 μ.	49,50 μ.	41,32 μ.	και 31,50 μ.
* 14.15-14.30	> 30,96 μ.	25,30 μ.	και 19,61 μ.	
20.30-21.00	> 339 μ.	49,50 μ.	41,32 μ.	31,50 μ. και 19,61 μ.

* Αναμεταδίδεται επίσης από τον Σταθμό Αθηνών στα 499 μ.
και από τον Ραδιοφωνικό Σταθμό Θεσσαλονίκης στα 373 μ.

Κάθε Πέμπτη στις 6.15 μ.μ. ο Ραδιοφωνικός Σταθμός Αθηνών μεσαίων κυμάτων μεταδίδει την έκπομπή του Τμήματος Ειδήσεων της Βρετανικής Πρεσβείας Αθηνών με θέματα από την σύγχρονη αγγλική ζωή.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ ΤΟΥ Ε' ΤΟΜΟΥ

1949

Θρησκεία, Ιστορία, φιλοσοφία, παιδεία

*Αθηναϊκή δημοκρατία	Prof. R. Meiggs	Τεύχ.	Σελ.
*Ανθρώποι που όνειρεύτηκαν να ενώσουν μια ήπειρο (ολ)		12	1310
Βασιλική παιδεία	«Blick in die Welt»	9	1001
«Δέν έχουμε πολύ καιρό»	Rex Warner	12	1319
Ευρωπαϊκή συνείδηση (ή)	Albert Einstein	3	274
*Ελευθερία και πειθαρχία	Kenneth Lindsay	11	1168
Ζώντανό πνεύμα της Εύρωπης (τό)	Sir W. Slim	5	608
*Ιστορική ανάγκη	Salvador de Madariaga	5	529
Καινούρια μαθηματική φιλοσοφία (ή)	Charles Morgan	12	1257
Κληρονομία της Δυτικής Εύρωπης (ή)	L. L. Whyte	1	56
«Κτήμα ές άει...»	Gilbert Murray	2	133
Πώς θα φθάσουμε στην Ευρωπαϊκή ένότητα	Kar. Lanczkonska	3	360
Ρόλος της ατομικότητας (ό)	D. G. van der Vat	8	843
Συμφωνία των Βρυξελλών και η πνευματική συνεργασία (ή)	Bertrand Russell	6/7	661
Φιλοσοφία της εποχής μας	G. Kuypers	5	569
	Lord Samuel	9	925

*Ελληνικά Σελίδες, Έρανίσματα

Βενετία, 1948	*Ηλίας Βενέζης	1	12
Γάμος στο Δίστομο	A. F. Sturtzenberker	2	251
Γράμματα από τον *Αγώνα		3	305
Δύο γράμματα από το *Αλβανικό Μέτωπο	*Ανθ'όγος Α. Κ. Κ., Κ. Παπαδάκης	11	1218
Δύο Σουηδοί ποιητές 28η *Οκτωβρίου	*Ι. Θ. Κακριδής	9	947
*Ελλάδα πολεμάει ακόμα (ή)	C. M. Woodhouse	11	1157
*Ελληνικό παιδικό βιβλίο (τό)	Kenneth Lindsay	9	930
*Επιστολή προς τον παιδαγωγόν των τέκνων Θωμά Παλαιολόγου	Φωτ. Τζωρτζάκη	8	834
*Επιστολαί	Βησσαρίων	1	49
*Επιστολαί	Ευγένιος Γιαννούλης	2	168
*Επιστολαί	*Αναστ. Γόρδιος	4	481
*Επιστολαί	Φραγκίσκος Σκουφός	5	622
*Επιστολαί	Εδμ. Βούλγαρης	6/7	746
*Επιστολαί	*Αδαμάντιος Κοραής	8	822
*Επιστολαί		9	1007
Νικόλαος Γύζης	*Αριστ. Βαλαωρίτης	10	1109
*Όχι πόργους της Βαβέλ!	Δ. Βικέλας	12	1276
Παλαμάς	*Αλεξ. Γ. Ξύδης	2	201
Παιδομάζωμα	Κ. Α. Δοξιάδης	4	423
Πνεύμα της *Ελλάδος (τό) — *Ελληνόπουλα	Κ. Θ. Δημαράς	10	1073
Προβλήματα της Νεοελληνικής αρχιτεκτονικής	C. M. Woodhouse	3	347
Στην πατρίδα του Γκρέκο	Keith Butler—E. Butler	3	266
Χαιρετισμός του *Αρχιστρατήγου	Μαρ. Καλλιγιάς	6/7	685
	*«Atlantis»	5	545
	*Αλ. Παπάγος	3	265

Ποιήματα

*Ανατολή	Α. Σικελιανός	5	
Δεσφοί	Π. Νιρβάνας	1	
Είς τον *Ιερών Λόχον...	Κ. Κάβος	3	
*«Εκατό φωνές»	Κ. Παλαμάς	10	
Καλοκαίρι	Κ. Παλαμάς	6/7	
*Ορκίζομαι...		11	

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

1353

Προσευχή του ταπεινού	Z. Παπαντωνίου	12	
Ρόδος μοσχοβόλημα	Κ. Παλαμάς	4	
Τό ταξίδι	Α. Πορφύρας	8	
Τραγούδι του τρυγητού	Κ. Κρυστάλλης	9	
Τό τραγούδι	Μ. Μαλακάσης	2	

Τέχνες, Γράμματα, Βιογραφίες

*Αϊνστάιν, ο άνθρωπος	Philipp Frank	3	383
*«Αντιγόνη» του *Αναούτ (ή)	«New Statesman»	5	590
Βιοτέχνες της καλής *Ελβετίας	«Graphis»	4	428
Γελοιογραφίες του *Αντρέ Φρανσουά (ολ)		1	91
Γκρόντο Κραλγκ	Michael Swan	8	877
Εικόνες από τον *Αγώνα		3	328
*Εικόνες του Διαβόλου	«Chambers's Journal»	6/7	693
Θ. Σ. *Ελιοτ	D. Hawkins, W. Empson	4	417
*Εμπνέεται στο Λουτρό	Σκίτσα του D. Langdon	5	614
*Ένα παιδί - θαύμα	«Life»	9	978
*Έργα χαρακτηριστικής της Λατινικής *Αμερικής	Jean Charlot	5	560
*Εσείς πώς τον βλέπετε; Βισόνγκυ		5	558
*Εσείς πώς τον βλέπετε; Σπάακ	Διάφορες πηγές	6/7	680
*Εσείς πώς τον βλέπετε; Τρούμαν	Διάφορες πηγές	8	813
*Εσείς πώς τον βλέπετε; Τσώρτσιλ	Διάφορες πηγές	9	944
*Εσείς πώς τον βλέπετε; Ντέ Γκώλ	Διάφορες πηγές	10	1094
*«Ίκαρος έπεσε έδω (ό)» Ποιητικός διαγωνισμός		6/7	712
*«Ίκαρος έπεσε έδω (ό)» (*Αποτελέσματα ποιητικού διαγωνισμού)	Ζαχαρόπουλος, Ν. Για-Λούρης Π. Μελέτης	11	1216
Κάντ με τὰ νυκτικά του (ό)	«Blick in die Welt»	8	832
Κινηματογράφος περνά κρίση; (ό)	Dilys Powell	4	501
Κλέμεντ *Ατίλη	Francis Williams	6/7	714
*Κόκκινα Παπούτσια (τά)		1	64
Μόγκενς Τσάλερ	«Graphis»	3	349
Μπαλζακ σέ δώδεκα σκίτσα (ό)	«Graphis»	3	378
Νταλνρίντ Λόου	«De Greene Amsterdam»	3	295
Ντήν *Ατσεσον	Alistair Cooke	4	454
*Όλα τελειώνουν καλά	«Bonniers Litterara Magasin»	2	234
Πανεπιστήμια και ή συμβολή της *Επιστήμης (τά)	Sir Richard Livingstone	1	72
Πόλεμος της Κίνας και οι ξυλογραφίες (ό)	J. Kalmer	2	162
Πώς γράφεται ένα αστυνομικό μυθιστόρημα	N. Blake	9	1020
Ράφ Μπάντς	«Elseviers Weekblad»	12	1300
Ρόναλντ Σέρλ	«Graphis»	10	1081
Σαλν Λωράν: ο πρωτοπόρος του Συμφώνου	«Christian Science Monitor»	5	537
του *Ατλαντικού	Francis Williams	2	138
Σέρ Στάφορντ Κρίπλες	Kingsley Martin	11	1210
Σίντνεϊ και Βασίλκη Ουάμπ	«Revue de la Méditerranée», «The New Statesman»	12	1256
Σκέψεις γύρω από τη μοντέρνα μουσική		8	825
Σκίτσα του Στάινμπεργκ (τά)	«France Illustration»	11	1233
Σοπέν στο Παρίσι (ό)	«The Observer»	9	972
Χάλβαρντ Λάνγκες	Langston Day	4	487
Χήθ Ρόμπινσον	Διάφορες πηγές	11	1172
Ψυχίατροι και ψυχοπαθείς			

*Επιστήμη και Τεχνική

*Αεροπλάνο από μαγνήσιο	«Shell Aviation News»	5	604
*Αλλεργία (ή)	«Vecko Journalen»	10	1070
*Ανακάλυψη του χλωροφορμίου (ή)	«University of Edinburgh Journal»	3	319
*Αντρουαίντ	Ritchie Calder	6/7	675
Από τί προέρχεται ο πονοκέφαλος	«Vecko Journalen»	11	1164
Β 12, ο έχθρος της αναιμίας	«Basler Nachrichten»	9	970

Γιατί πονούμε;	Une Semaine dans le Monde	Τεύχ.	Σελ.
Διατί δὲν κατεσκευάσθη Γερμανική ατομική βόμβα	«Discovery»	1	84
*Εδαφος τῆς Εὐρώπης αὐξάνει στὴν Ὀλλανδία (τὸ)	«The New York Herald Tribune»	10	1052
*Εκρηκτικές ὕλες στὴν γεωργία	«Science et Vie»	3	339
*Επιστὴμη στὴν ὑπηρεσία τοῦ ἀνθρώπου (ἡ)	Διάφορες πηγές	1	101
*Επιστὴμη στὴν ὑπηρεσία τοῦ ἀνθρώπου (ἡ)	Διάφορες πηγές	2	221
*Επιστὴμη στὴν ὑπηρεσία τοῦ ἀνθρώπου (ἡ)	Διάφορες πηγές	3	354
*Επιστὴμη στὴν ὑπηρεσία τοῦ ἀνθρώπου (ἡ)	Διάφορες πηγές	4	496
*Επιστὴμη στὴν ὑπηρεσία τοῦ ἀνθρώπου (ἡ)	Διάφορες πηγές	8	865
*Κέντρον ατομικῶν ἐρευνῶν Χάρουελ (τὸ)	«La Tribune de Genève»	1	42
Κυλινδρικοί στέγαι	«Architectural Design»	1	23
Κυνηγώντας τὸν πλοῦτο τῆς αὐριῶν	G. Farwell	4	470
Λευκοτομή: σωτηρία ἢ καταστροφή	«The Nation»	8	809
Μάτι ποῦ ἀγρυπνᾷ γιὰ τὸν ναυτικό (τὸ)	B.B.C.	3	312
Νέα ρεκὸρ ταχύτητος τῶν πυραυλοκινήτων	D. West	2	239
Πετώντας μὲ πυραυλοκίνητο	«The Spectator»	6/7	690
Τεχνητὴ γονιμοποίηση	«T.N.O. Nieuws»	2	174
Τι εἶναι ὁ διαβήτης	Dr. Raymond Greene	5	587
*Υπνωτισμός (ὁ)	Prof. A. Kennedy	4	432
Χρυσομυκίνη (ἡ)	«The Scientific American»	12	1290

Διηγήματα, Ἀποσπάσματα βιβλίων, Κριτικὴ βιβλίων

Αἰώνιος ἀμαρτωλὸς (ὁ)	Laurence Housman	4	515
Βιβλία ἀπ' ὅλον τὸν κόσμο	Διεθνεῖς πηγές	2	247
Βιβλία ἀπ' ὅλον τὸν κόσμο	Διεθνεῖς πηγές	5	637
*Ερώτας καὶ ἱατρική	Vladimir Polyakov	4	450
Εὐτυχημένος ἀνθρώπος	Somerset Maugham	9	957
Καταδιώκοντας τοὺς λαθρεμπόρους ναρκατωκῶν	Sir Thomas Russell Pasha	11	1237
Κάτω ἡ διάσπαση τοῦ ατόμου	«National Zeitung»	5	575
Κουνέλι καὶ ἡ τίγρη (τὸ)	«Asian Horizon»	6/7	705
Κροταλίες δὲν εἶναι πιά τίποτε γιὰ μένα (οἱ)	H. Mielche	5	639
Μικρὸ καπέλλο (τὸ)	Samuel Ros	3	366
Σειρά σου καὶ σειρά μου	R. K. Narayan	11	1193
Τελευταία γενιά (ἡ)	Miriam Allen de Ford	1	113
Τρεῖς λειτουργίες τῶν Χριστουγέννων (οἱ)	Alphonse Daudet	12	1293
*Υπόθεση Βάλντεμαρ (ἡ)	Edgar Allan Poe	10	1148
Φύλλα ἡμερολογίου	Katherine Mansfield	8	848
Pierre Jougalet: «Aldous Huxley»	«Le Monde»	1	110
Dr. Willett Cunningham: «The Art of English Costume»	«Evening Standard»	3	380
Eisenhower: «Crusade in Europe»	«Evening Standard»	4	511
John Dickson Carr: «The Life of Sir Arthur Conan Doyle»	«News Chronicle»	6/7	772
Emile Mireaux: «Les Poèmes Homériques»	«Les Lettres Françaises»	8	890
Winston Churchill: «The Second World War, vol. II: Their Finest Hour»	Sir Duff Cooper	12	1330

Ταξίδια, Ξένες χώρες

Αὐστρία προχωρεῖ (ἡ)	G. E. R. Gedy	4	440
Βολιβία, ἡ χώρα τῶν ἀντιθέσεων	«Synthèses»	2	151
Δυναμικὲς γυναῖκες τῆς Ἀμερικῆς	«Blick in die Welt»	6/7	682
» » Βρετανίας	Mary Stocks	8	802
» » Γαλλίας	Jean Mauduit	5	601
» » Κίνας	«Blick in die Welt»	4	438
» » Σκανδιναβίας	«Blick in die Welt»	3	316
*Δύο ἔθνη ποῦ τὰ χωρίζει μία κοινὴ γλώσσα	Graham Hutton	8	820
*Δώδεκα ὥρες στὸ Γιβραλτάρ	«The Chambers's Journal»	12	1282
*Εντυπώσεις ἀπὸ τὴν Κοριική	Alan Ross, J. Minton	4	409
*Ἡσυχὸ Σπ(τι) (τὸ)	«Shih Chi Ping Lun»	3	351

Λεσκέν, τὸ ἔσχατο χωριὸ τῆς Γαλλίας	J. Midgley	11	1203
Λουλούδια γιὰ τὴ νέα γενεά	W. F. van Vliet	9	938
Μακρυνὴ Θούλη (ἡ)	Aage Gilberg	6/7	699
Μεγάλη μίζερια τοῦ Καρτιέ Λατέν (ἡ)	«Revue de la Pensée Française»	2	177
Μικρὸ Πανεπιστήμιο	Derek Lindsay	10	1101
Ξέρετε ποῦ εἶναι τὸ Τεχουαντεπέκ;	M. Covarrubias	11	1181
*Ὀμορφιές τοῦ Παρισιῦ	«France Illustration»	8	837
*Ὀνειρο καὶ πραγματικότητα στὸ Μαρόκο	Fred Uhlman	10	1121
Πρίγκηπισσα-χορεύτρια μιᾶς μακρυνῆς Ἑδέμ(ἡ)	T. Woodroffe	10	1055
Πρὸς τὸ Κάντερμπουρι	«Holiday»	4	457
Προτερήματα καὶ ἐλαττώματα τῶν Γάλλων	André Siegfried	10	1080
Πῶς βλέπει τὴν Ἀμερική μιὰ Γαλλίδα	Simone de Beauvoir	1	28
Πῶς βλέπει τὸ Λονδίνο ἕνας δημοσιογράφος	«Atlantic Monthly»	6/7	759
Ρωσία στὰ 1839 (ἡ)	Μαρκησίου de Custine	3	343
Σημερινὴ Τουρκία (ἡ)	«The Geographical Magazine»	1	77
Σκίτσα ἀπὸ τὸ Ἐλσινκι	«OBS!»	6/7	576
Στρασοῦργγο	C. V. Wedgwood	8	793
Ταξιδιωτικά	«The Geographical Magazine»	8	893
Φοιτητικὴ ζωὴ στὸ Καϊμπριτζ (ἡ)	Peter King	6/7	721

Πολιτικὴ, Οἰκονομία, Κοινωνικά

*Ἀγγλία ἐτοιμάζεται νὰ εἶναι αὐτάρκης διὰ τὸ 1925 (ἡ)	«The Manchester Guardian»	3	290
*Αγρόται δὲν ἔχουν θέσιν εἰς τὸ Κομμουνιστικὸν σύστημα (οἱ)	Ernest Davies	1	53
*Αγρότης καὶ ὁ πολίτης στὴν κοιλάδα τοῦ Τεν-νεσσῆ (ὁ)	Maurice Webb	2	228
Βρετανικὸ Κοινοβούλιο (τὸ)	«The Economist»	10	1113
Διάσπασις τοῦ Σοβιετικοῦ ἀποκλεισμοῦ	S. R. Dennison	6/7	669
Εἶναι ἀποδοτικὴ ἡ μεγάλη ἐπιχειρήσις;	J. R. L. Anderson	2	183
*Εργατικὰ συνδικάτα τῆς Ἀμερικῆς (τὰ)	«The Economist»	4	443
Εὐρωπαϊκὴ συνεργασία εἶναι πραγματικότητα	Διάφορες πηγές	2	156
καὶ ὄχι μόνον ἑλπίδα (ἡ)	H. Marsden-Smedley	9	1015
Θέλουν νὰ μάθουν γιὰ τὴ Δυτικὴ Ἐνωση	«The Economist»	11	1223
Ἰνδικὸ τεῖχος	Dwight D. Eisenhower	4	397
Κανεὶς ἐλεύθερος ἀνθρώπος δὲν μπορεῖ νὰ εἶναι οὐδέτερος	Avtio. G. Tokaev	11	1175
Κομμισσαροφιλία	«The Times»	8	813
Κράτος καὶ ἐκκλησία στὴν Ἀνατολ. Εὐρώπῃ	«The Nineteenth Century»	11	1193
Μπορεῖ κανεὶς νὰ ἐμπιστευθῇ στὴν Ἀμερική	«The Economist»	10	1095
τὴν παγκόσμια ἡγεσία;	N. L. D. McLean	5	584
Μυστήριον τῆς διαδοχῆς τοῦ Στάλιν (τὸ)	«The Economist»	9	939
Ποῖος θὰ κερδίσῃ τοὺς Κοζάκους;	«The Economist»	6/7	740
Πολιτικὴ ἀπειλεῖ τὴν ἐπιστὴμη (ἡ)	«The Economist»	5	578
Ποῦ θὰ ὀδηγήσῃ ὁ ὑπερπληθυσμὸς τῆς γῆς	D. Healey	10	1057
Πῶς θὰ λυθῇ τὸ πρόβλημα τῶν ἐργατῶν τῆς Εὐρώπης;	Gilbert Murray	3	324
Σύμφωνον τοῦ Ἀτλαντικοῦ (τὸ)	Henry Hauck	1	6
Συνθήκη τῶν Βρυξελλῶν καὶ ἡ κοινωνικὴ συνεργασία (ἡ)	Υποστρ. H. G. Martin	1	2
Σχέδιον ἀμύνης τῆς Δυτικῆς Ἐνώσεως (τὸ)	Daniel-Rops	5	551
Τέλος τῶν Ἀτλαντῶν (τὸ)	«Tribune»		
Τεχνοσλοβακία μετὰ τὸ πραξικόπημα (ἡ)			

Διάφορα

*Ἀγαθὰ τῆς ἡσυχίας (τὰ)	«Le Monde»	10	1134
*Ἀδὰμ καὶ Εὔα, οἱ ἄνθρωποι χωρὶς πατρίδα	«L'Illyria»	3	334
*Ἀθλητικά	Διεθνεῖς πηγές	9	1025
*Ἀθλητισμὸς καὶ Ἐπιστὴμη	J. Langdon-Davies	2	147
*Ἀπλινισμός	«Du»	6/7	718
*Ἀνάθημα εὐγνωμοσύνης πρὶν ἀπὸ 2.000 χρόνια	«Nieuwe Rotterdamse Courant»	11	1230

	Τεύχ.	Σελ.
*Ανθρώπος που έκοβε πέτρες (δ)	«Multatuli»	12 1264
*Άργοι του Τύπου	«Everybody's»	6/7 768
Αυτόματες	«Transatlantic»	3 336
Βασίλισσες του 'Ατλαντικού	Constant Lambert	8 852
Γάτα, ο φίλος των μουσικών (ή)	«The Spectator»	6/7 708
Γιατί δουλεύουν οι άνθρωποι ;	«The Leader Magazine»	3 282
Γιατί κρύβετε το πρόσωπό σας ;	«Kent Gij Onze Molens»	12 1325
Γλώσσα των άνεμομόλων της 'Ολλανδίας (ή)	«Time»	1 19
Γουέτλουντ	Stanley Firmin	2 34
Γραφικά τοπία προσιτά σε όλους	Megan Lloyd George	5 542
Γυναίκες αστυνομικοί της Σκότλαντ Γιάρντ	«Scanteia»	9 963
Γυναίκες στην πολιτική	«The New York Times Magazine»	2 189
Διακοπές με καθοδήγηση	«Krokodil»	4 477
Διερμηνείς έχουν την τελευταία λέξη (οί)	Egon Larsen	1 8
Δύναμη του χαρτιού (ή)	James Bone	10 1103
*Εδώ Λονδίνον	Διεθνείς πηγές	8 799
Ένας άνθρωπος με δύο τροχούς	«Carrefour»	1 15
*Εφημερίδα «Μάντσεστερ Γκάρντιαν» (ή)	«Survey Graphis»	6/7 775
Ζητώντας τον μέσο άνθρωπο	«Orientatier»	1 40
Ζώα ξέρουν και μιλούν (τά)	Διάφορες πηγές	3 372
Ζωή των εργαζομένων στην 'Αγγλία (ή)	Ernestine Hill	4 508
*Ηθοποιός ιππεύει φανταστικό άλογο	«The Listener» «The Saturday Review of Literature»	10 1137
Θά γλυτώσουμε από το λιμό ;	«Illustrated London News»	9 996
*Ιπτάμενος Ιατρός της Αυστραλίας (δ)	«France-Asie»	8 856
Καίτσια υπάρχουν ακόμη (τά)	G. Bernard Hughes	5 627
Καινούριες πατρίδες για εκατομμύρια ανθρώπους	«France Hebdo»	4 468
Καλά νέα για τους κακούς θαλασσινοούς	Ladislav Farago	2 226
Κινέζοι για το γάμο (οί)	Serge	6/7 751
Κουάκεροι αγωνίζονται (οί)	Graham Greene	10 1129
Κύριοι ανήκετε στο 2ο ο	«American Mercury»	9 1013
Κωμωδία στα σύνορα του άρκτικού	Arne Hildman	12 1333
Μαγεία του τσίρκου (ή)	«The Lancet», «The Times»	5 555
Μακριά από την θόνη	«Le Figaro Littéraire»	10 1130
Μεγάλη τέχνη του λαθρεμπορίου (ή)	«L'illustrazione Italiana»	2 141
*Μία φορά κι 'έναν καιρό	«Le Monde»	8 861
Μουσικοθεραπεία	«The Leader Magazine»	3 285
Μπορούν να ψηλώσουν οι νάνοι ;	W. Meisl, D. McKay	5 534
Μυστηριώδης θεσμός του κρίκετ (δ)	Lesley Blanch	9 976
Μυστικά των καλοφαγάδων (τά)	«Ladies Home Journal»	11 1187
*Όταν η θάλασσα θριαμβεύει	«Letzburger Journal»	3 277
Παντού τα πάντα	«The Housewife»	9 957
Παρσις κατευθύνει τη μόδα (τά)	Enid Bagnold	12 1273
Ποιές είναι οι φιλοδοξίες της ντολαίας	«Le Monde Illustré»	8 885
Ποιός έχτισε τη Νέα 'Υόρκη	«Die Weltwoche»	12 1273
Προβλήματα παιδικής ψυχολογίας	«France Illustration»	8 873
Προτίμηση την πέλνα	«L'illustrazione Italiana»	6/7 763
Πώς έγινε ο κινηματογράφος	George Mikes	2 192
Σκύλος εξημερώθηκε (δ)	E. Crankshaw, «Le Monde»	6/7 733
Στά Ιχνη του προϊστορικού ανθρώπου	«Daily Worker»	12 1328
Σχέδια για μία πανεπιστημιακή πόλη	«Basler Nachrichten»	8 888
Τι θα σκεφθούν ακόμα οι γυναίκες	«Neue Schweizer Rundschau»	3 358
Τι κάνετε όταν δεν έχετε δουλειά ;	Steen Eiler Rasmussen	6/7 647
Τι ξέρει η Ρωσία για τη Δύση και τι ξέρει η Δύση για τη Ρωσία	«Harper's Magazine»	1 105
Τι ξέρουμε για τα διδύμα		9 982
Τσιγκούνες βγαίνει κερδοζήμι (δ)		8 869
Υπεράσπιση της Ξανθίππης (ή)		
Υπόγειος αεριοδρόμος του Λονδίνου (δ)		
Υστερα από ένα χρόνο		

Ελληνικής *Εκδοτικής *Εταιρείας Α.Ε.—Τεχν. Διεύθ. Ι. Μ. Σκαλίκη
Αθήναι, δόδε Παπαδιαμαντοπούλου 44

Στο τεύχος 'Ιανουαρίου της 'Εκλογής

το πρώτο του Στ' τόμου:

ΤΟ ΘΑΥΜΑ ΤΗΣ ΦΙΛΑΝΔΙΑΣ

*Εντυπώσεις από τη χώρα που προσπαθεί να κρατήσει τη θέση
της ανάμεσα στον 'Ανατολικό και τον Δυτικό κόσμο.

ΚΑΤΑΣΚΟΠΟΙ

Το πρόβλημα που απασχολεί τα
κράτη περισσότερο παρά ποτέ.

ΠΩΣ ΤΑ ΠΑΙΔΙΑ ΘΑ ΓΝΩΡΙΣΟΥΝ ΚΑΛΥΤΕΡΑ ΤΙΣ ΞΕΝΕΣ ΧΩΡΕΣ

Συμπεράσματα του συνεδρίου 75 Ευρωπαίων εκπαιδευτικών.

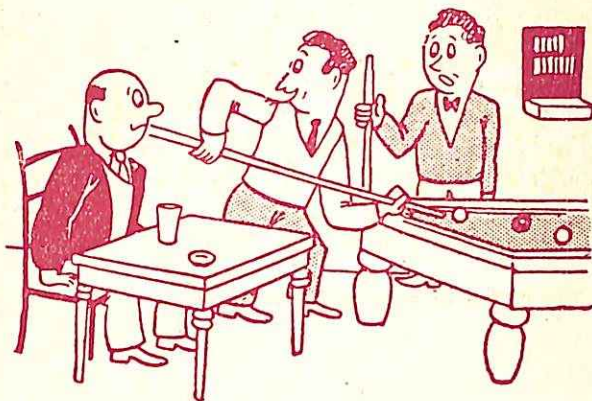
ΕΝΑΣ ΣΟΥΗΔΟΣ ΦΟΙΤΗΤΗΣ

ΜΠΑΡΜΠΑΝΤΟΣ
το σμαράγδι του 'Ατλαντικού

ΚΑΙ ΠΟΛΛΑ ΑΛΛΑ ΑΡΘΡΑ

στην «'Εκλογή» του 'Ιανουαρίου

ΤΟ ΧΙΟΥΜΟΡ ΣΤΟ ΚΑΦΕΝΕΙΟ ...

— Άνοιγεται μιὰ στιγμή τὸ στόμα σας, παρακαλῶ ;

(Ἀπὸ τὸ «Pourquoi pas?», Βρυξέλλες)

... ΚΑΙ ΣΤΟ ΚΟΤΕΤΣΙ

— Μοῦ ἐξηγεῖς, σὲ παρακαλῶ, πῶς βρέθηκε αὐτὸ τὸ ἄσπρο φτερό
ἐπάνω σου ;

(Ἀπὸ τὸ «Vrij Nederland», Ἀμστερνταμ)